

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2018





Procesbevillingsnævnets årsberetning 2018

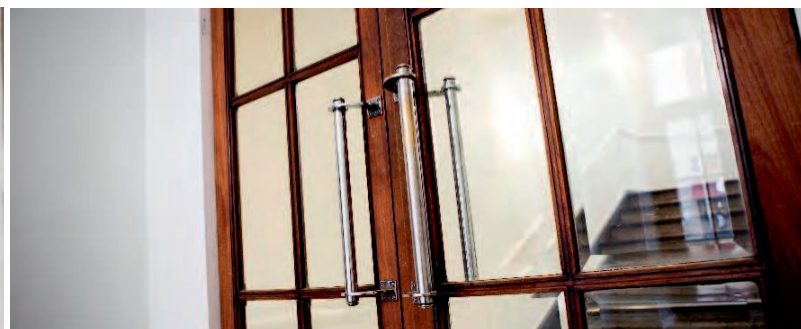
Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet
St. Kongensgade 1-3, 2. sal
1264 København K
Telefon 33 12 13 20
Hjemmeside: www.procesbevillingsnaevnet.dk.
Trykt af Rosendahls A/S

Fotograf:
Kristian Brasen

Dog følgende undtagelser: Foto af nævnsmedlemmer side 13 er taget af Hanne Kjærulff. Fotos side 30,33 og 36 er private portrætfotografier.

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 1996 til 2002 er kun i fysisk format. Årsberetningerne for årene 2003 til 2018 kan tillige findes på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.



Indhold

1.	Nævnets virksomhed og opgaver	9
1.1	Nævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed	10
1.2	Nævnets afdeling for appeltilladelser	11
1.3	Nævnets afdeling for fri proces.....	12
1.4	Nævnets nye afdeling pr. 1. april 2019 for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser	13
1.5	Nævnets sekretariat	14
2.	Sagsbehandling.....	16
2.1	Forberedelse af nævnsbehandlingen	17
2.2	Nævnsbehandling	18
2.3	Underretning og aktindsigt	21
2.4	Produktivitet	21
2.4.1	Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces.....	21
2.4.2	Produktivitet pr. medarbejder	22
2.5	Overblik over reformer og nye regler af betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence de seneste år	24
2.5.1	Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser	24
2.5.2	Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces	28
2.5.3	Etablering af Procesbevillingsnævnets nye afdeling for behandling af ansøgninger om appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser pr. 1. april 2019.....	29
2.6	Procesbevillingsnævnet er mere end skildvagt for Højesteret	30
2.7	Gode begrundelser i ansøgninger om appeltilladelse – nogle praktiske vink til ansøgere	33
2.8	Lidt om begrundelse, tillid og tryghed	36
3.	Nævnets virksomhed i 2018 i afdelingen for appeltilladelser	39
3.1	Generelt	40
3.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2018	41
3.1.2	Sagsbehandlingstiden.....	47
3.1.3	Anmodning om genoptagelse.....	48
3.1.4	Anmodning om aktindsigt.....	48
3.2	Civile sager	49
3.2.1	2. instansbevillinger i civile sager (anke)	49
3.2.2	2. instansbevillinger i civile sager (kære).....	49
3.2.3	3. instansbevillinger i civile sager (anke)	51

3.2.4	3. instansbevillinger i civile sager (kære).....	52
3.3	Straffesager	54
3.3.1	2. instansbevillinger i straffesager	54
3.3.2	3. instansbevillinger i straffesager (anke).....	55
3.3.3	3. instansbevillinger i straffesager (kære).....	57
4.	Konkrete sager, der er afgjort i 2018 i nævnets afdeling for appeltilladelser	58
4.1	Generelt	59
4.2	Civile sager	60
4.2.1	Civile ankesager	60
4.2.2	Civile kæresager	71
4.3	Straffesager	79
4.3.1	Anke i straffesager	79
4.3.2	Kære i straffesager	91
5.	Nævnets virksomhed i 2018 i afdelingen for fri proces.....	95
5.1	Generelt	96
5.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2018.....	97
5.1.2	Sagsbehandlingstiden.....	98
5.1.3	Anmodning om genoptagelse.....	99
5.1.4	Anmodning om aktindsigt.....	100
5.2	Fri proces til sager i 1. instans.....	101
5.2.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	101
5.2.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	101
5.2.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329	102
5.2.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	103
5.3	Fri proces til appelsager	104
5.3.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325.....	104
5.3.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	104
5.3.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329	105
5.3.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	106
5.4	Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt	106
5.5	Klager over Civilstyrelsens afgørelser efter retshjæpsloven	106
6.	Konkrete sager, der er afgjort i 2018 i nævnets afdeling for fri proces.	107
6.1	Generelt	108
6.2	Kompetencespørgsmål og processuelle forhold	108
6.3	Retsplejelovens § 325	110
6.3.1	De økonomiske betingelser	111
6.4	Retsplejelovens § 328	113
6.4.1	Retsplejelovens § 328, stk. 1, og 2, rimelig grund til at føre proces	113
6.4.2	Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen	114

6.4.3	Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervssager	115
6.5	Retsplejelovens § 329	117
7.	Litteratur.....	119
7.1	Litteratur om appeltilladelser	120
7.1.1	Bøger:.....	120
7.1.2	Artikler	121
7.2	Litteratur om fri proces	123

Appendix

A.	Lovgivning af betydning for nævnets virksomhed	124
B.	Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet	128
C.	Bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet	130
D.	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af appeltilladelse.....	134
E.	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces	146
F.	Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016.....	150
G.	Bekendtgørelse nr. 1.462 af 11. december 2017 om fri proces.....	151

Forord

Hovedformålet med Procesbevillingsnævnets virksomhed har fra oprettelsen i 1996 været at tage stilling til ansøgninger om at indbringe en landsretsafgørelse for Højesteret (tredjeinstansbevilling) og dermed at medvirke til, at Højesteret kan udfylde sin rolle som rigets øverste domstol og træffe afgørelser i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Dette formål har også givet sig udslag i sammensætningen af nævnets afdeling for appektilladelser, som består af 5 medlemmer, nemlig en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat og en universitetslærer (professor).

Nævnets rolle som fødekæde til Højesteret er i de forløbne år blevet betydeligt udbygget som følge af de ændringer af retsplejeloven, der blev gennemført med navnlig politi- og domstolsreformen i 2006-2008 – med henholdsvis instansreformen og nævningereformen – og de ændrede regler i 2014 om sagstilgangen til Højesteret vedrørende Sø- og Handelsrettens domme, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4-7, og de ændrede kriterier i § 226 og § 227 for henvisning af civile sager fra byretten til landsretten eller Sø- og Handelsretten. I dag er nævnet den eneste fødekæde til Højesteret i straffesager og en meget væsentlig fødekæde i civile sager. Nævnet har således hovedansvaret for at sikre, at Højesteret får de rigtige sager til behandling.

Ved reformen af retsplejeloven i 2014 blev der indført en række nye regler om begrænsning af appel fra byret til landsret i civile sager. Disse regler indebærer blandt andet, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under forberedelsen af denne, ikke kan indbringes for landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 389 a. Denne reform har ført til, at Procesbevillingsnævnet i dag behandler nogenlunde det samme antal sager om appektilladelser til landsretten som sager om appektilladelser til Højesteret. Som reglerne i retsplejeloven og i nævnets forretningsorden mv. tidligere var skruet sammen, skulle næsten alle ansøgningerne – og ikke blot ansøgningerne om appel til Højesteret – behandles af det samlede nævn på 5 medlemmer. Disse 5 medlemmer kunne således ikke, hvad der ellers var hovedformålet med oprettelsen af Procesbevillingsnævnet, koncentrere sig om behandling af ansøgninger om appel til Højesteret.

Den forrykkelse af balancen mellem sager til henholdsvis landsret og Højesteret, der er en følge af reformen i 2014, medførte, at Procesbevillingsnævnet i 2018 iværksatte et arbejde med henblik på at sikre, at nævnets hovedopgave – at forsyne Højesteret med de rigtige sager – også i fremtiden kan løses på bedste vis. Det nævnte arbejde blev aktualiseret af det udkast til forslag om en familieretsreform, som regeringen sendte i høring i sommeren 2018. Forslaget indeholdt appelbegrænsningsregler, som ville føre til endnu flere sager i Procesbevillingsnævnet om appektilladelse til landsretten – og dermed til en yderligere forrykkelse af balancen mellem sager til henholdsvis landsret og Højesteret.

Arbejdet mandede ud i et forslag om – som led i familieretsreformen – at gennemføre en ændring af retsplejelovens regler om Procesbevillingsnævnets virke mv. Familieretsreformen – og dermed de nævnte regler om ændring af Procesbevillingsnævnets virke mv. – blev vedtaget lige før jul 2018 og trådte i kraft den 1. april 2019.

Reglerne indebærer, at der pr. 1. april 2019 er etableret en ekstra afdeling i Procesbevillingsnævnet, nemlig afdelingen for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Denne afdeling af nævnet består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. retsplejelovens § 23, stk. 2.

Pr. 1. april 2019 er der desuden – som noget meget væsentligt – sket en ændring af retsplejelovens § 25, stk. 2. Tidligere kunne nævnet bestemme, at sager om meddelelse af anden og tredjeinstansbevilling kunne afgøres af tre medlemmer i nævnet, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer (professor). Ændringen består i, at adgangen til at afgøre sager med 3 medlemmer er begrænset til sager om appeltilladelse til landsretten. Til gengæld består de 3 medlemmer fremover af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat. Det er meningen med lovændringen, at de 3 medlemmer skal afgøre størstedelen af sagerne om appeltilladelse til landsretten, og dette er også implementeret i de beslutninger om ændring af forretningsordenen mv., som Procesbevillingsnævnet i slutningen af 2018 traf med virkning fra den 1. april 2019. Den fulde besætning på 5 medlemmer kan herefter koncentrere sig om den helt centrale opgave: At tage stilling til, hvilke sager Højesteret skal beskæftige sig med. Det må forventes, at den nævnte ændring med tiden vil føre til, at Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser kan afgøre endnu flere sager end tidligere pr. år.

Sagsudviklingen i de senere år viser, at nævnets afdeling for appeltilladelser har modtaget et markant stigende antal sager i forhold til tidligere år, op mod næsten 2.500 sager pr. år. I 2018 har der været et mindre fald med i alt 2.237 modtagne sager. Prognosen for 2019 tyder dog foreløbig på en stigning igen i antal modtagne sager i afdelingen.

I afdelingen for fri proces har der gennem de seneste år været en faldende tendens i antal modtagne sager i forhold til tidligere år, hvor sagstallet lå på ca. 1.000 sager eller flere på årsbasis, og tendensen er fortsat i 2018, hvor vi modtog 662 nye sager.

Samlet set har vi i 2018 modtaget 2.899 sager, og vi har afsluttet 2.815 sager i løbet af året. Vi har således afsluttet lidt færre sager, end vi har modtaget. Det skyldes blandt andet, at vi – udover kerneopgaven med at behandle og afgøre konkrete sager – i løbet af 2018 har haft særligt mange øvrige administrative og udviklingsorienterede opgaver, ligesom der i året har været udført en særlig stor indsats på oplæring og videndeling i forhold til nyt personale.

Det er vigtigt for den enkelte borger, virksomhed eller myndighed at kunne modtage en afgørelse inden for rimelig tid. Også i 2018 lever vi op til vores egne målsætninger om, at sagerne i Procesbevillingsnævnet skal forberedes, behandles og afgøres inden for en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på maksimalt 10-12 uger. I nævnets afdeling for appeltilladelser var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på 11,7 uger, mens sagsbehandlingstiden var gennemsnitligt på 5,8 uger i afdelingen for fri proces.

Årsberetningen omfatter i lighed med tidligere år en almindelig orientering om nævnets virksomhed, sammensætning og sagsbehandling i kapitel 1 og 2. Årsberetningen indeholder desuden en statistisk del med en række talmæssige opgørelser og grafiske illustrationer for sagerne i nævnets afdelinger i 2018. Dette suppleres af en omtale af nogle konkrete sager, der har været behandlet i nævnets afdelinger. Det kan du læse nærmere om i kapitel 3-4 om afdelingen for appeltilladelser og kapitel 5-6 om afdelingen for fri proces.

En beskrivelse af årets gang i Procesbevillingsnævnet er imidlertid ikke gjort med tal og statistikker alene. Vi sætter lidt krop og sjæl på tallene og belyser nævnets virksomhed

med øjenvidneskildringer fra personer, der har været medlemmer af nævnets afdelinger i beretningsåret. Årsberetningen er således krydret med tre læseværdige indlæg. Advokat Anne Buhl Bjelke, der er medlem i afdelingen for appeltilladelser, har skrevet indlægget "Procesbevillingsnævnet er mere end skildvagt for Højesteret". Professor Søren Højgaard Mørup, der også er medlem i afdelingen for appeltilladelser, har skrevet indlægget "Gode begrundelser i ansøgninger om appeltilladelse – nogle praktiske vink til ansøgere". Endelig har advokat Asger Bagge-Jørgensen, der er medlem i afdelingen for fri proces, skrevet indlægget "Lidt om begrundelse, tillid og tryghed". Disse indlæg kan du læse i beretningens kapitel 2, afsnit 2.6, 2.7 og 2.8. Du kan i afsnit 2.5 desuden få et overblik over reformer og nye regler af betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence de seneste år.

Selvom den enkelte sag får en meget grundig behandling internt i sekretariatet og af nævnets medlemmer, er Procesbevillingsnævnets afgørelser i nævnets afdelinger udadtil ordknappe, hvilket skyldes, at nævnets afgørelser efter lovgivningen alene skal begrundes med henvisning til de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. Vi har til gengæld i lighed med tidligere meget fokus på videndeling på forskellig måde. Dette sker blandt andet i form af ekstern brugerorienteret videndeling.

Du kan se mere om Procesbevillingsnævnets opgaver og virksomhed på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk. Hjemmesiden bliver løbende opdateret med nyheder om afgørelser og anden relevant kommunikation om nævnets virksomhed. Du kan på hjemmesiden blandt andet også se Procesbevillingsnævnets seneste forretningsorden, der blev ændret med virkning fra 1. april 2019 med konsekvensændringer som følge af familieretsreformen og etablering af et nyt nævn pr. 1. april 2019, jf. retsplejelovens § 23, stk. 2, og med ændringen af § 25, stk. 2.

Vi ønsker god fornøjelse med læsning af beretningen

Hanne Kjærulff
Sekretariatschef

Oliver Talevski
Formand



1. Nævnets virksomhed og opgaver

1.1 Nævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed

Procesbevillingsnævnet består i dag af tre afdelinger.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser behandler ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser behandler ansøgninger om appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces behandler klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces og klager over Civilstyrelsens afslag på retshjælp til klagesager ved internationale klageorganer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser er etableret med virkning fra 1. april 2019 i forbindelse med familieretsreformen. Denne årsberetning for 2018 vil derfor alene omtale sager behandlet i nævnets afdeling for appeltilladelser (kapitel 3 og 4) og nævnets afdeling for fri proces (kapitel 5 og 6).

Reglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed og opgaver er nærmere reguleret i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Nævnets kompetence i begge afdelinger er primært reguleret i de relevante afsnit i retsplejeloven.

Procesbevillingsnævnet er både organisatorisk og forfatningsmæssigt en unik organisation, som næppe findes tilsvarende i andre lande. Det fremgår af forarbejderne til lovgivningen om nævnets virksomhed, at nævnet er uafhængigt af både domstolene og den offentlige forvaltning, og nævnet er således ikke omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. Nævnet er dog omfattet af databeskyttelseslovgivningen.

Nævnets afgørelser kan ikke påklages til justitsministeren eller til anden administrativ myndighed.

En nærmere omtale af lovgivningen af betydning for nævnets virksomhed er medtaget som bilag A til årsberetningen. Retsplejelovens kapitel 1 a om Procesbevillingsnævnet er medtaget som bilag B og nævnets forretningsorden som bilag C. Som bilag D er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelser. Som bilag E er medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces. Bilag F er lov nr. 263 af 16. marts 2016 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven. Bilag D til F medtager de bestemmelser i lovgivningen, som er gældende på tidspunktet for årsberetningens udarbejdelse i 2019. Bilag G til årsberetningen er bekendtgørelse nr. 1.462 af 11. december 2017 om de økonomiske betingelser for fri proces, der var gældende for 2018.

Se nærmere om Procesbevillingsnævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed samt sagsbehandling navnlig Hanne Kjærulff i "Kommenteret Retsplejelov", 10. udgave, kapitel 1 a, side 53-76, og Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017. Bagerst i årsberetningen finder du desuden en litteraturliste over relevant litteratur for nævnets afdelinger.

1.2 Nævnets afdeling for appeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse.

Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Professoren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar – 31. december 2018 af følgende 5 medlemmer:

- Højesteretsdommer Oliver Talevski
- Landsdommer Annette Dellgren
- Byretsdommer Ingrid Therkelsen
- Advokat Anne Buhl Bjelke
- Professor Søren Højgaard Mørup

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Kurt Rasmussen
- Landsdommer Lone Kern-Jespersen
- Landsdommer Bo Østergaard
- Byretsdommer Karen Duus Mathiesen
- Byretsdommer Ivan Larsen
- Advokat Klaus Kastrup-Larsen
- Advokat Birgitte Pedersen
- Professor Lasse Højlund Christensen
- Professor Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen



1.3 Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer og suppleanter kan kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 31. december 2018 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Thomas Jønler (afdelingsformand)
- Byretsdommer Henriette Sartvin
- Advokat Asger Bagge-Jørgensen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Michael Kistrup
- Byretsdommer Jeanett Bukhave
- Advokat Nikolaj Linneballe
- Advokat Casper Gammelgaard

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der den 1. januar 2019 sket en delvis udskiftning af nævnsmedlemmer og suppleanter, således at byretsdommer Mette Bytofte er nyt medlem, byretsdommer Søren Hafstrøm er indtrådt som suppleant, advokat Mads Krøger Pramming er nyt medlem, og Advokat Allan Sørensen og advokat Henrik Schütze er indtrådt som suppleanter. Der sker desuden en delvis udskiftning pr. 1. juli 2019, hvor landsdommer Alex Puggaard indtræder som ny afdelingsformand i stedet for landsdommer Thomas Jønler, og landsdommer Hans-Jørgen Nymark Beck bliver ny suppleant.

Sammensætningen af nævnets afdeling for fri proces er pr. 1. juli 2019 herefter følgende:

- Landsdommer Alex Puggaard (afdelingsformand)
- Byretsdommer Mette Bytofte
- Advokat Mads Krøger Pramming

Suppleanter:

- Landsdommer Hans-Jørgen Nymark Beck
- Byretsdommer Søren Hafstrøm
- Advokat Allan Sørensen
- Advokat Henrik Schütze

1.4 Nævnets nye afdeling pr. 1. april 2019 for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser

Procesbevillingsnævnets nye afdeling for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer og suppleanter kan kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

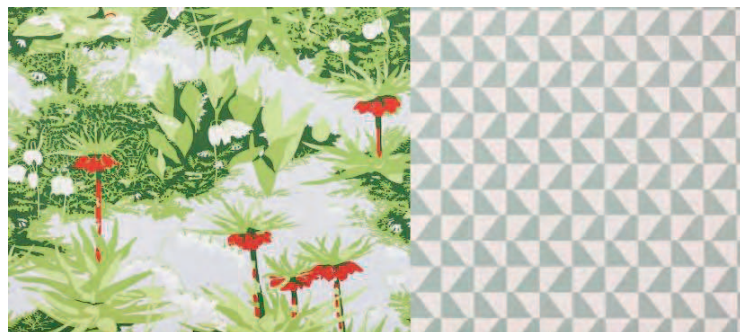
Sammensætningen af nævnets afdeling for fri proces er pr. 1. juli 2019 herefter følgende:

- Landsdommer Julie Skat Rørdam (afdelingsformand)
- Byretsdommer Henriette Sartvin
- Advokat Susan Sørensen

Suppleanter:

- Landsdommer Jon Esben Hvam
- Byretsdommer Jeanett Bukhave
- Advokat Karen Wung-Sung

Da nævnet først er etableret med virkning fra 1. april 2019 og dermed efter beretningsåret 2018, er der ikke i denne årsberetning nogen omtale af afdelingens sager.



1.5 Nævnets sekretariat

Til Procesbevillingsnævnet er knyttet et sekretariat, der forestår alle sagers forberedelse. Sekretariatet varetager alle opgaver forbundet med alle sagers behandling såsom de indledende sagsskridt, udarbejdelse af interne notater, der indeholder en gennemgang af sagens faktum, alle relevante juridiske forhold for bedømmelse af sagen, de retlige overvejelser og en indstilling til nævnet om afgørelse, ligesom sekretariatet forestår udsendelse af afgørelse i sagerne. Sekretariatet varetager desuden øvrige generelle sager og alle administrative opgaver forbundet med nævnets virksomhed. Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnets sekretariat var i 2018 på ca. 24 årsværk.

Der er i sekretariatet pr. juli 2019 følgende ansatte:

- Sekretariatschef Hanne Kjærulff
- Souschef Christian Sivert Brogaard
- Chefkonsulent Anne Kirstine Gørtz
- Chefkonsulent Cecilie Boel Winther
- Specialkonsulent Flemming Krog Bjerre
- Specialkonsulent Joen Peter Sode (orlov)
- Specialkonsulent Mette Højmark Søndergaard (orlov)
- Fuldmægtig Vivi Nedergaard Lambert
- Fuldmægtig Tine Maria Anker
- Fuldmægtig Agnethe Kirstine Kerrn-Jespersen
- Fuldmægtig Signe Astrid Bruun Østergaard (orlov)
- Fuldmægtig Celia Bautista Andersen
- Fuldmægtig Marie Hove
- Fuldmægtig Louise Hegnsborg Bruun
- Fuldmægtig Nikolaj Bjorholm Arup Jensen
- Fuldmægtig Hanne Nistrup Berg
- Fuldmægtig Signe Olivia Lading
- Fuldmægtig Monica Sachar Mortensen
- Fuldmægtig Emma Katrine Nothman Croudy
- Fuldmægtig Caroline Køber
- Fuldmægtig Pernille Tinndahn-Nielsen
- Fuldmægtig Lars Lynge Dahlgaard
- Fuldmægtig Nichlas Madsen



- Kontorfuldmægtig Pia Jørgensen (orlov)
 - Kontorfuldmægtig Karin Kofoed Næsager
 - Kontorfuldmægtig Anja Rosenkrants Clausen
 - Kontorfuldmægtig Mikala Elverdal
 - Kontorfuldmægtig Julie Risom Laursen
 - Kontorfuldmægtig Marjun Fordyce Sigurskjold
-
- Studentermedhjælper Mie Engmann
 - Studentermedhjælper Pernille Lindegaard Jensen
 - Studentermedhjælper Lucas Staxen Lagerbon
 - Studentermedhjælper Emilie Elizabeth Gowers Klauber
 - Studentermedhjælper Emma Trap Kahr



2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Nævnets forretningsorden er senest ændret med virkning fra 1. april 2019 ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019. Der er alene tale om mindre ændringer i forhold til den forretningsorden, der var gældende i beretningsåret 2018, jf. bekendtgørelse nr. 512 af 22. maj 2018. Ændringerne består navnlig i konsekvensændringer som følge af ny lovgivning om familieretsreformen og de ændringer i bl.a. retsplejelovens kapitel 1 a, det har medført for Procesbevillingsnævnets virksomhed både med etablering af et nyt nævn med virkning fra 1. april 2019 og i øvrigt også en ændring af retsplejelovens § 25, stk. 2, af betydning særligt for nævnets afdeling for appeltilladelser.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformænd omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopi af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Blanketter med vejledning er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 4. Nævnet kan i en sag om appeltilladelse se bort fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

En ansøgning eller klage kan sendes til Procesbevillingsnævnet enten med digital post eller almindelig post, og hvis henvendelsen bliver sendt digitalt, er det derfor ikke nødvendigt tillige at sende med almindelig post.

Hvis ansøgningen eller klagen bliver sendt med digital post den dag, hvor fristen udløber, er den efter § 3, stk. 4, rettidig, hvis henvendelsen er modtaget i nævnet inden udgangen af døgnet, også selv om fristens sidste dag er en lørdag, søndag, helligdag eller anden lukkedag. Hvis henvendelsen derimod bliver sendt med almindelig post eller bliver overbragt, er den alene rettidig, hvis den bliver modtaget i nævnet inden kontortids ophør kl. 15, og hvis fristens sidste dag falder på en lørdag, søndag, helligdag eller anden lukkedag, så skal henvendelsen i disse tilfælde være modtaget den forudgående hverdag inden kontortids ophør kl. 15.

I sager vedrørende appeltilladelse underretter sekretariatet efter forretningsordenens § 4, stk. 1 og 2, 1. pkt., ansøgeren og modparten i sagen om modtagelsen af ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretning i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden, jf. § 4, stk. 2, 2. pkt.

I sager vedrørende fri proces underretter sekretariatet efter § 4, stk. 1, klager om modtagelsen af klagen.

I sager vedrørende appeltilladelse og sager vedrørende fri proces sker der herudover underretning af den registrerede i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12-14, jf. dog databeskyttelseslovens §§ 22 og 23.

Der bliver desuden taget stilling til, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme dag, som de bliver modtaget. Ved ansøgninger om appeltilladelse tilstræber sekretariatet i umiddelbar forlængelse af modtagelsen at gøre ansøgerne opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden – i praksis sekretariatschefen – afgør efter forretningsordenens § 5, stk. 1, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Nævnsbehandlingen i begge nævnets afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

Du kan – udover de årlige årsberetninger og relevant litteratur – læse mere om Procesbevillingsnævnets virksomhed på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk. Hjemmesiden bliver løbende opdateret med nyheder om afgørelser og anden relevant kommunikation om nævnets virksomhed. Du kan også finde ofte forekom-mende spørgsmål & svar for begge nævnets afdelinger. Hjemmesiden indeholder desuden blanketter med vejledninger, som kan anvendes ved indgivelse af enten ansøgning om appeltilladelse eller klage over afslag på fri proces. Du kan også orientere dig om nævnets virksomhed på LinkedIn.

2.2 Nævnsbehandling

Procesbevillingsnævnets afgørelser træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne 1-2 uger før nævnsmødet. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7, stk. 1 og 2.

I nævnets enkelte afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser, 3 medlemmer i afdelingen for familierettens afgørelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser, 2 medlemmer i afdelingen for familierettens afgørelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1, og § 16, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed, jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, § 14, stk. 2, og § 16, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser og afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har fra nævnets start i 1996 til 2016 ikke benyttet den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af efter den daværende bestemmelse af en dommer, en advokat og en universitetslærer. Nævnet har imidlertid fra og med 2017 i medfør af § 25, stk. 2, og forretningsordenens § 12 – efter nærmere skriftlige retningslinjer i særlige grupper af tilfælde – besluttet at afholde enkelte nævnsmøder med deltagelse af 3 nævnsmedlemmer.

Der er med virkning fra 1. april 2019 lavet en ændring af § 25, stk. 2, hvorefter bestemmelsen om sammensætning af de tre medlemmer nu angiver en landsdommer, en byretsdommer (og ikke en universitetslærer) og en advokat, og desuden omfatter kompetencen alene ansøgninger om appeltilladelser til landsretten. Der er en nærmere regulering i § 12 i den seneste forretningsorden, der trådte i kraft 1. april 2019.

Med hjemmel i retsplejelovens § 25, stk. 2, er det i forretningsordenens § 8 fastsat, at formanden og afdelingsformanden i de 3 afdelinger uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden og afdelingsformanden omfatter bl.a. genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.



Nævnets afdeling for appeltilladelser har besluttet, at følgende sager om appeltilladelse til landsretten kan behandles på 3-mandsmøder:

Tabel 2.1 Sagskategorier der kan behandles på 3-mandsmøder i afdelingen for appeltilladelser

Kategori	Bestemmelse	Undtagelse
Civile sager		
Ankesager (max 20.000 kr.)	Retsplejelovens § 368	Dog ikke sager om henvisning til landsretten
Tvangsanbringelse mv.	Serviceovens § 171	
Delafgørelser (anke og kære)	Retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt.	
Undervejsafgørelser (kære)	Retsplejelovens § 389 a	
Afgørelser om udlæg (max 20.000 kr.)	Retsplejelovens § 584	
Straffesager		
Overtrædelse af straffeloven	Retsplejelovens § 903	Dog ikke ansøgninger fra anklagemyndigheden (til skade for den tiltalte)
Overtrædelse af færdselsloven	Retsplejelovens § 903	

Nævnets afdeling for appeltilladelser har besluttet følgende skriftlige retningslinjer for behandlingen af sager på 3-mandsmøder:

- Nævnet ved 3-mandsmøder er beslutningsdygtigt, hvis to medlemmer/suppleanter voterer mundtligt, og der foreligger et skriftligt votum fra yderligere et medlem/suppleant.
- Når blot ét af de deltagende medlemmer/suppleanter anmoder om det, skal sagen i stedet behandles på et 5-mandsmøde, jf. forretningsordenens § 12.



2.3 Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 19, stk. 1, ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. Efter begæring bliver det oplyst, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende appeltilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen, og der gives tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen, jf. § 19, stk. 4 og 5. I sager om fri proces sker dette kun, hvis modparten i selve retstvisten rent undtagelsesvist er blevet hørt i forbindelse med klagen. I sager om fri proces bliver der altid givet underretning om afgørelsen til Civilstyrelsen, og ved bevilling af fri proces i verserende retssager bliver meddelelse om bevilling tillige givet til den ret, der behandler sagen, jf. § 19, stk. 6.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 19, stk. 2.

Efter forretningsordenens § 20, stk. 1, meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i de 3 afdelinger i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillemplinger. Efter § 20, stk. 2, bliver begæring om indsichtsret fra den registrerede behandlet efter reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12 og artikel 15, jf. dog databeskyttelseslovens § 22.

2.4 Produktivitet

2.4.1 Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager om appeltilladelser i perioden 2010-2018:

Tabel 2.2 Antal sager om appeltilladelse

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Uafsluttede sager fra året før	175	120	181	269	295	496	479	414	371
Antal modtagne sager	1.340	1.401	1.582	1.667	1.848	2.392	2.420	2.356	2.237
Antal afsluttede sager	1.395	1.340	1.494	1.641	1.647	2.409	2.485	2.399	2.162
Uafsluttede sager ved årets udgang	120	181	269	295	496	479	414	371	446

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager om fri proces for 2010-2018:

Tabel 2.3 Antal sager om fri proces

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Uafsluttede sager fra året før	255	223	215	131	219	162	153	133	96
Antal modtagne sager	1.268	1.147	1.170	1.081	1.126	992	840	782	662
Antal afsluttede sager	1.300	1.155	1.254	993	1.186	1.001	860	819	653
Uafsluttede sager ved årets udgang	223	215	131	219	162	153	133	96	105

2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder

Produktiviteten pr. medarbejder er for 2018 – tilsvarende som i 2007-2017 – beregnet med udgangspunkt i det samlede antal sager i afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces. Antal sager for anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt indgår ikke i nedenstående tabel. Antallet af årsværk omfatter samtlige medarbejdere i Procesbevillingsnævnets sekretariat.

Tabel 2.4 Udviklingen i antal afsluttede sager pr. årsværk 2010-2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal afsluttede sager – appel	1.395	1.340	1.494	1.641	1.647	2.409	2.485	2.399	2.161
Antal afsluttede sager – fri proces	1.300	1.155	1.254	993	1.183	1.001	860	819	653
Antal afsluttede sager i alt	2.695	2.495	2.748	2.634	2.830	3.410	3.345	3.218	2.815
Antal årsværk*	22,0	20,0	20,3	20,2	20,7	24,0	24,3	24,0	24,4
Antal afsluttede sager pr. årsværk	122,5	124,8	135,4	130,4	136,7	142,1	137,7	134,1	115,4

*I antal årsværk er fratrukket barselsorlov, langtidssygdom og anden orlov.

Det er nævnets mål, at der årligt skal afsluttes mindst 135 sager pr. årsværk. Det skal i forbindelse med opgørelsen af produktiviteten både for 2017 og for tidligere år tages i betragtning, at der ikke indgår alle former for administration og varetagelse af øvrige opgaver.

Samlet set har nævnet i 2018 modtaget 2.899 sager, og nævnet har afsluttet 2.815 sager i løbet af året. Nævnet har således afsluttet lidt færre sager, end nævnet har modtaget. Det skyldes blandt andet, at der – udover kerneopgaven med at behandle og afgøre konkrete sager – i løbet af 2018 har været særligt mange øvrige administrative



og udviklingsorienterede opgaver, ligesom der i året har været udført en særlig stor indsats på oplæring og videndeling i forhold til nyt personale.

I 2018 er der eksempelvis ydes en særligt stor indsats i forbindelse med oplæring af nye medarbejdere og implementeringen af den nye databeskyttelseslovgivning.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i opgørelsen af produktiviteten ikke foretager en såkaldt vægtning af sagerne.



2.5 Overblik over reformer og nye regler af betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence de seneste år

Der har siden Procesbevillingsnævnet etablering i 1996 gennem årene været en række reformer og lovændringer, som har medført, at Procesbevillingsnævnet i markant omfang har fået udvidet kompetence. I det følgende bliver der givet et overblik alene over de seneste 5 år.

2.5.1 Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

Reform om civile sagers behandling og appelbegrænsningsregler pr. 1. februar og 1. juli 2014

Procesbevillingsnævnet fik i 2014 kompetence til at behandle ansøgninger om appeltilladelse i civile sager i en række nye tilfælde som følge af, at der ved lovændringer med virkning fra henholdsvis februar og juli 2014 blev indført nye regler om behandling af civile sager. Dette har betydet, at der i de følgende år er sket en markant stigning i antal sager om appeltilladelser i nævnets afdeling for appeltilladelser.

Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love.

De nye regler indeholder navnlig følgende ændringer af retsplejeloven mv., hvorefter appel kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse:

- Kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsret, jf. § 392 a, stk. 2
- De gældende appelbegrænsningsregler fra byret til landsret med en beløbsgrænse på 10.000 kr. er forhøjet til 20.000 kr., jf. § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 3. pkt., jf. 1. pkt., § 391, stk. 2, 1. pkt. jf. stk. 1, 1. pkt., § 584, stk. 2, og § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt.
- Der er indført appelbegrænsning for kære til landsretten med en grænse på 20.000 kr. af byrettens fastsættelse af salær på højst 20.000 kr. og af byrettens ophævelse af sagsomkostninger, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger på højst 20.000 kr., jf. § 389, stk. 2, 3. pkt., jf. 2. pkt., § 389, stk. 3, § 391, stk. 2, 1. pkt., jf. stk. 1, 2. pkt., § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., og stk. 3.
- Kære fra byret til landsret af kendelser og beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, jf. § 389 a.
- Appel til landsret og til Højesteret af delafgørelser efter § 253, stk.4, § 392 a, stk. 1, og § 392, stk. 1.

- Kære til Højesteret af landsrettens dom efter § 368 a om afvisning af en ankesag, jf. § 391, stk. 4.
- Anke fra byret til landsret i sager om tvangsanbringelse af børn, jf. lov om social service § 171.
- De hidtil gældende ansøgningsfrister på 8 uger ved appel til Højesteret er ændret til 4 uger.
- Diverse konsekvensrettelser.

Som det fremgår af de talmæssige opgørelser i årsberetningen, har Procesbevillingsnævnet i 2015 – 2018 oplevet et rekordstort antal modtagne ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og Højesteret på henholdsvis 2.392, 2.420 og 2.356 og 2.237 sager i nævnets afdeling for appeltilladelser. Dette skyldes de nye regler om appelbegrænsning i civile sager. I samme periode er der således afgjort mere end 600 sager alene efter de nye regler fra 2014 om appelbegrænsning i civile sager.

I årsberetningerne fra 2015-2017, afsnit 2.5, er der udarbejdet tabeller, der viser udviklingen, herunder det ekstra antal sager, som ændringen i appelbegrænsningsreglerne medførte, mens de samlede antal sager efter de enkelte bestemmelser er angivet i parentes.

Se nærmere om statistik i øvrigt for samtlige sager i afdelingen for appeltilladelser i kapitel 3.

Ud af de afgjorte ekstra antal sager på mere end 600 sager på årsbasis angik mere end 300 sager ansøgning om kæretiladelse fra byret til landsret efter karebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a. Bestemmelsen i § 389 a, stk. 1, bestemmer, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kan kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. En sådan tilladelse kan meddeles, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Disse sager har angået byrettens afgørelser vedrørende eksempelvis spørgsmål om henvisning af en sag til landsretten eller Sø- og Handelsretten, opsættende virkning, syn og skøn, vidneførelse, edition, forelæggelse for en administrativ myndighed, udsættelse, genoptagelse mv.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a har desuden givet anledning til en række spørgsmål vedrørende selve anvendelsesområdet for bestemmelsen.

Landsretterne har truffet en række rene processuelle afgørelser om afgrænsning af bestemmelsen i § 389 a. Landsretterne har truffet afgørelse om byrettens afgørelser i civile sager om tilfælde, der både falder inden for og uden for § 389 a. Procesbevillingsnævnet har fra 2014 og årene frem meddelt tilladelse til kære til Højesteret af spørgsmålet om anvendelsesområdet for § 389 a vedrørende en række tilfælde, og Højesteret har udtalt sig om anvendelsesområdet for § 389 a i en række tilfældegrupper. Kendetegnende for samtlige disse afgørelser er, at § 389 a har et meget bredt anvendelsesområde, og at der derfor skal rigtig meget til for ikke at anse en processuel situation for omfattet af § 389 a. Dog har Højesteret fastslået, at kære til landsretten af byrettens

kendelse i en sag om isoleret bevisoptagelse ikke kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Om afgrænsning af anvendelsesområdet for § 389 a se også Kjærulff og Fenger i "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, side 58 ff. Se desuden artiklen af Fenger og Kjærulff i U 2016 B.108 "Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år". Artiklen analyserer den navnlig utrykte retspraksis vedrørende § 389 a og diskuterer, hvilke kriterier Procesbevillingsnævnet almindeligvis lægger vægt på ved behandlinger af ansøgninger efter denne bestemmelse.

Procesbevillingsnævnet har endvidere meddelt kæretilladelse til Højesteret vedrørende afgrænsning af selve anvendelsesområdet for enkelte andre af de nye regler, som Højesteret efterfølgende har fastslået retsstillingen for.

Se også Kjærulff og Fenger i "Appeltilladelser", 2017, side 151, om § 391, stk. 4, og bl.a. side 93 ff. om § 253, stk. 4. Særligt om nævnets kompetence til at meddele kæretilladelse vedrørende landsrettens afvisning af ankesager efter den nye regel fra 2014 i § 368 a, jf. § 391, stk. 4, se også artiklen af Niels Fenger i U 2016 B.239 "Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker".

De nye regler om appelbegrænsning i civile sager fra 2014 er som nævnt også mere fyldigt beskrevet i Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra 2014 – 2017, afsnit 2.5.

Diverse mindre ændringer af kompetencen

Der har gennem årene været en række mindre lovændringer og konsekvensrettelser af betydning for hjemlerne i nævnets afdeling for appeltilladelser. Desuden er der ved lov nr. 1867 af 29. december 2015 indsat regler om en digital sagsportal i borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav. Efter § 148 a er anvendelse af domstolens digitale sagsportal som udgangspunkt obligatorisk. Rettens beslutning om fritagelse fra at anvende domstolens sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret, jf. § 148 a, stk. 4.

Forhøjelse af beløbsgrænsen fra 3.000 kr. til 6.000 kr. for tiltaltes anke til landsretten i straffesager pr. 1. juli 2018

Med virkning fra 1. juli 2018 er beløbsgrænsen for tiltaltes anke til landsretten i straffesager i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, ændret fra 3.000 kr. til 6.000 kr.

Folketinget har den 31. maj 2018 vedtaget en ændring af retsplejeloven, jf. lov nr. 714 af 8. juni 2018, hvor der blandt andet er sket en ændring af beløbsgrænsen i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, fra 3.000 kr. til 6.000 kr. Ændringen betyder, at tiltalte fremover kun kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt en bøde på over 6.000 kr.

Procesbevillingsnævnet kan efter retsplejelovens § 903, stk. 1, tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det. Ændringen af beløbsgrænsen i § 902, stk. 2, nr. 2, betyder derfor, at såfremt tiltalte ønsker at anke byrettens dom i en straffesag, hvor tiltalte har givet møde i byretten, og hvor tiltalte er idømt en bøde på 6.000 kr. eller derunder, da skal tiltalte efter retsplejelovens § 903 ansøge Procesbevillingsnævnet om tilladelse hertil.

Der er ikke i øvrigt ændringer i bestemmelsen i § 902, hvilket blandt andet betyder, at retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 1, hvorefter tiltalte kan anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder, er uændret.

Appel af byrettens afgørelser i sager behandlet af Ungdomskriminalitetsnævnet pr. 1. januar 2019

Folketinget har vedtaget en ny, helhedsorienteret indsats mod ungdomskriminalitet, som udmøntede sig i lov nr. 1.705 af 27. december 2018, der trådte i kraft den 1. januar 2019. Der er tale om et tæt, præventivt samarbejde på tværs af myndigheder, der skal sætte ind over for børn og unge, der begår kriminalitet. I den forbindelse er der etableret et Ungdomskriminalitetsnævn i hver af landets 12 politikredse, og hvert nævnsmøde ledes af en dommer og består derudover af repræsentanter fra politiet og en fra kommunen. Nævnet behandler sager om børn og unge mellem 10 og 17 år, som har begået personfarlig kriminalitet eller anden kriminalitet, hvor en række øvrige risikofaktorer samtidig er til stede.

I de tilfælde, hvor sådanne typer sager er indbragt for byretten via Ankestyrelsen efter regler herom, vil appel til landsretten kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler herfor, jf. servicelovens § 171.

Ændring af retsplejelovens kapitel 1 a og bl.a. § 25, stk. 2, pr. 1. april 2019

Retsplejelovens kapitel 1 a, der regulerer Procesbevillingsnævnets virksomhed, blev i forbindelse med familieretsreformen ændret med virkning fra 1. april 2019 ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven.

Der blev ved ændring af kapitel 1 a etableret en helt ny afdeling for behandling af sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Se herom nærmere afsnittet om det nye nævn, jf. § 23, stk. 2.

Bestemmelsen i § 25, stk. 2, om, at sager i afdelingen for appeltilladelser også kan afgøres med 3 medlemmer, blev med virkning fra 1. april 2019 ændret således, at disse 3 af nævnets medlemmer er en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, og at kompetencen alene angår sager om appeltilladelse til landsretten.

Nævnets forretningsorden er desuden samtidig blevet ændret ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019, og forretningsordenen regulerer i nødvendigt omfang de forhold, som lovændringen gav anledning til.

Lovgivningsproces om nye appelbegrænsningsregler i sager fra Færøerne

Procesbevillingsnævnet behandler efter den nugældende færøske retsplejelov ansøgninger om appeltilladelse i færøske sager. Det drejer sig dog næsten udelukkende om ansøgninger om anke eller kære til Højesteret, hvor Retten på Færøerne og Østre Landsret har truffet afgørelse. Årligt behandler Procesbevillingsnævnet samlet set et meget lille antal ansøgninger i færøske sager.

Der er igangsat en lovgivningsproces om ændring af den færøske retsplejelov, hvorunder der bl.a. foreslås regler om begrænsning af appel fra Retten på Færøerne til Østre Landsret i civile sager og straffesager svarende til reglerne i den danske retsplejelov. Det er desuden foreslået, at Procesbevillingsnævnet ved behandlingen af ansøgninger om appeltilladelser efter den færøske retsplejelov skal tiltrædes af en færøsk advokat i stedet for en dansk advokat.

2.5.2 Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces

Ny klageadgang til nævnet i sager om retshjælp efter retshjælpsloven pr. 1. april 2016

Med virkning fra 1. april 2016 er der indført nye regler om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner, jf. lov nr. 263 af 16. marts 2016 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven (ændring af betingelserne for retshjælp og indførelse af klageadgang til Procesbevillingsnævnet).

Ved loven suppleres det gældende kriterium – hvorefter retshjælp ydes i sager, hvor regeringen er anmodet om retlige bemærkninger – med et yderligere kriterium om, at klager har rimelig grund til at føre klagesagen. Det er efter loven Civilstyrelsen, der som første instans skal træffe afgørelse i sagerne, men som noget nyt er der indført en klageadgang til Procesbevillingsnævnet, således at afslag på retshjælp vil kunne indbringes for en uafhængig instans.

Familieretsreformen pr. 1. april 2019

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har siden sin etablering ved en fri proces reform med virkning fra 1. januar 2007 haft kompetence bl.a. til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 31, nemlig § 328, jf. § 325, § 329 og godtgørelse efter retsplejelovens § 336 samt siden april 2016 retshjælp efter retshjælpsloven.

Ved implementering af familieretsreformen er der sket en række ændringer i bestemmelsen i § 327 om rettens adgang til at meddele fri proces i en række specifikke sagstyper, og ændringerne medfører, at retternes kompetence til at meddele fri proces i visse sager begrænses med yderligere betingelser. I de tilfælde hvor disse yderligere betingelser ikke er opfyldt, vil kompetencen til at meddele fri proces være hos Civilstyrelsen med klageadgang til Procesbevillingsnævnet.

Derudover er der sket enkelte andre ændringer af reglerne om fri proces.

Lovgivningsproces om bl.a. ny klageadgang til nævnet i sager om fri proces på Færøerne

I den førnævnte lovgivningsproces om ændring af den færøske retsplejelov foreslås der indført en klageadgang til Procesbevillingsnævnet for afgørelser om fri proces truffet af Rigsombudsmanden på Færøerne.

Efter de nugældende regler har rigsombudsmanden alene kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager i 1. instans – og kun efter bestemmelsen i § 330 i den færøske retsplejelov. Civilstyrelsen har kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager om appel og ansøgninger efter undtagelsesbestemmelser i § 331, og der er ikke mulighed for at påklage Civilstyrelsens afgørelser herom.

Efter forslaget får rigsombudsmanden nu også kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager om appel, ligesom rigsombudsmanden får kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces både efter den almindelige bestemmelse og undtagelsesbestemmelsen.

2.5.3 Etablering af Procesbevillingsnævnets nye afdeling for behandling af ansøgninger om appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser pr. 1. april 2019

Familieretsreformen pr. 1. april 2019

Med virkning fra 1. april 2019 er der etableret et nyt nævn i Procesbevillingsnævnet, nemlig nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser. Det nye nævn, der består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, har til opgave at behandle ansøgninger om appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Denne nye ordning er et led i familieretsreformen, som blev implementeret ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven. Reformen trådte i kraft den 1. april 2019.

Med etablering af det nye nævn er der samtidig indført en ny appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453, som vil få meget stor betydning i nævnets nye afdeling.

Efter § 453 kræver anke – eller kære i sager omfattet af forældreansvarslovens kapitel 5 – af familierettens afgørelser til landsretten Procesbevillingsnævnets tilladelse i alle de tilfælde, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse inden indbringelse af sagen for Familieretten.

Desuden gælder de almindelige appelbegrænsningsregler ved siden af i relevant omfang.

Se om reformer og større lovændringer desuden Hanne Kjærulff i "Kommenteret Retsplejelov", 10. udgave, 2018, bind 1, kapitel 1 a, de indledende bemærkninger til kapitlet, afsnit 4, side 58-60, Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, kapitel 2, afsnit 6, side 26 ff., og nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.



Advokat Anne Buhl Bjelke

2.6 Procesbevillingsnævnet er mere end skildvagt for Højesteret

Af advokat Anne Buhl Bjelke, medlem af Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

Når man læser Procesbevillingsnævnets årsberetninger, bliver det tydeligt, at nævnets virksomhed har forandret sig meget siden oprettelsen i 1996. Procesbevillingsnævnet blev i sin tid oprettet med det hovedformål at tage stilling til ansøgninger om appel af landsretssager og dermed at forvalte adgangen til Højesteret som tredje instans. Sammensætningen af nævnet med fem medlemmer, herunder med en højesteretsdommer som formand, afspejler denne funktion.

Da jeg tiltrådte som medlem af Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser i januar 2016, var det på bagkant af et rekordår for Procesbevillingsnævnet. Rekorden bestod i, at 2.409 sager blev afsluttet af nævnets afdeling for appeltilladelser i 2015, mod 1.647 i 2014. En imponerende indsats fra nævnets og ikke mindst sekretariatets side.

2015 var også det første år siden nævnets oprettelse, hvor antallet af afgjorte sager vedrørende appel til landsretten stort set svarede til antallet af afgjorte sager om appel til Højesteret. Fordelingen af afgjorte sager havde i årene før været ca. 1/3 vedrørende appel til landsretten, og ca. 2/3 vedrørende appel til Højesteret med hovedvægten på ansøgning om appel af civile sager til Højesteret.

Rekordåret 2015 skulle imidlertid vise sig at være "new normal" for nævnets afdeling for appeltilladelser, som i 2016 og 2017 afsluttede henholdsvis 2.485 og 2.399 sager. For 2018 er antallet af afgjorte sager 2.162. Fordelingen af afgjorte sager har også efter 2015 været ca. 1/2 vedrørende appel til landsretten og ca. 1/2 vedrørende appel til Højesteret.

”

2015 var også det første år siden nævnets oprettelse, hvor antallet af afgjorte sager vedrørende appel til landsretten stort set svarede til antallet af afgjorte sager om appel til Højesteret.

”

Det er navnlig ændringerne af retsplejeloven og reformen af civile sagers behandling i 2014, som har affødt mere end 600 yderligere afgjorte sager om året for nævnet. Ændringerne bestod i indførelsen af kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a, samt flere andre appelbegrænsninger. Appelbegrænsninger, som er indført for at aflaste navnlig landsretterne.

Det nævn, jeg i 2016 blev medlem af, afgjorde derfor i langt højere grad end tidligere ansøgninger om appel til landsretten. Sagstyperne har altid materielt spændt vidt og dækker både straffesager og civile sager. De klassiske ansøgninger efter principiel-kriteriet, såvel som ”særlige grunde” navnlig på strafferetsområdet, var blevet suppleret med nye sagstyper og kriterier for tilladelse. Det gælder navnlig delafgørelser efter retsplejelovens § 253 og afgørelser afsagt af en byret under sagens forberedelse eller hovedforhandlingen, hvor ansøgning om appektilladelse efter retsplejelovens § 389 a sker efter kriterier, som også afvejer hensyn af mere processuel og procesøkonomisk karakter.

Det har i min periode som medlem givet nævnet anledning til overvejelse om, hvordan de forskellige typer af sager bedst muligt behandles og afgøres af nævnet.

Efter retsplejelovens § 25, stk. 2, har nævnet mulighed for i sin forretningsorden at beslutte, at visse sager kan afgøres af tre af nævnets medlemmer i stedet for det samlede nævn på fem medlemmer. Den mulighed blev udnyttet i 2017, hvor det blev besluttet, at visse sager om kæretilladelse til landsretten i civile sager efter retsplejelovens § 389 a, om kæretilladelse i udlægssager efter 20.000 kr. reglen i medfør af retsplejelovens § 584, stk. 2, og om anketilladelse til landsretten i parkeringssager kunne afgøres af tre medlemmer af nævnet. Det blev døbt ”tremandsnævnet” i daglig tale og bestod af en landsdommer, en advokat og en professor.

Ordningen blev udvidet i 2018, og der blev i 2018 afholdt 7 møder i ”tremandsnævnet”. Erfaringerne var, at behandlingen fortsat var grundig og forsvarlig, og at det gav god mening at prioritere ordningen, således at det samlede nævn med en højesteretsdommer som formand kunne fokusere på at behandle ansøgninger om appel til Højesteret fremfor ansøgninger om appel til landsretten. Det blev samtidigt besluttet at udvide de typer af sager, som kan forelægges ”tremandsnævnet” til bl.a. også at omfatte ansøgninger om anketilladelse i civile sager efter 20.000 kr. reglen i medfør af retsplejelovens § 368, om appektilladelse i delafgørelser i medfør af retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt. og anketilladelse til landsretten i straffesager om overtrædelse af straffeloven og færdselsloven.

Som advokat sidder jeg og mine suppleanter med både i det samlede nævn og i ”tremandsnævnet”. Forberedelsen fra sekretariatets side foregår på samme måde, uanset om sagen skal behandles på det samlede nævn eller i ”tremandsnævnet”, ligesom vøteringen gennemføres under samme former som i det samlede nævn. En sag kan i øvrigt altid på begæring fra ét medlem henskydes til behandling ved det samlede nævn.

Erfaringerne fra ”tremandsnævnet” og yderligere den familieretsreform, som blev forelået i 2018, gav anledning til overvejelse om sammensætningen af ”tremandsnævnet”.

Resultatet blev – som foreslået i lovforslag nr. 91 af 7. november 2018 – at Procesbevillingsnævnet fik en ny afdeling for behandling af ansøgninger om appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser, som består af en landsdommer (som afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, samt at "tremandsnævnet" formelt blev en underafdeling under nævnet og fremover består af en landsdommer (som afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, ligesom det blev fastsat, at "tremandsnævnet" kan behandle sager om appeltilladelse til landsretten, men ikke til Højesteret. Ændringerne trådte i kraft pr. 1. april 2019.

2018 har været et år, som har budt på forandringer for nævnets organisation og sagsbehandling. Samtidig er det min oplevelse, at nævnets organisering og grundlag nu er blevet bedre og mere robust, når de aktuelle sagstyper og antal tages i betragtning. Nævnet har fortsat som hovedformål at medvirke til, at Højesteret kan udfylde sin rolle som rigets øverste domstol, samtidig med at ressourcerne anvendes og prioriteres der, hvor de gør bedst gavn.





Professor Søren Højgaard Mørup

2.7 Gode begrundelser i ansøgninger om appeltilladelse – nogle praktiske vink til ansøgere

Af professor, dr.jur. Søren Højgaard Mørup, medlem af Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

Når man modtager en afgørelse fra Procesbevillingsnævnet, kan man konstatere, at nævnets begrundelse begrænser sig til en gengivelse af indholdet af den regel i retsplejeloven, som udgør hjemmelsgrundlaget for afgørelsen. Der gives således ikke nogen nærmere begrundelse for den skønsmæssige vurdering af, om betingelserne for at meddele appeltilladelse er opfyldt. Det er helt i overensstemmelse med § 19, stk. 2, i nævnets forretningsorden. (Reglen har sin baggrund i nogle lovforarbejder, som jeg ikke skal komme nærmere ind på – se i stedet Hanne Kjærulf og Niels Fenger, Appeltilladelser, s. 323 f. Se om dette emne også indlæg af advokat Asger Bagge-Jørgensen i denne årsberetning, afsnit 2.8).

Som ansøger skal man derimod begrunde sig ansøgning, jf. forretningsordenens § 3, stk. 1, 1. pkt. Jeg har som først suppleant og nu medlem af nævnets afdeling for appeltilladelser formentlig læst i omegnen af 1.500 ansøgninger, og jeg mindes kun en enkelt gang at have været ud for, at en ansøgning slet ingen begrundelse indeholdt – end ikke en henvisning til et udkast til en ankestævning eller et kæreskrift. Selvom den pågældende ansøgning blev realitetsbehandlet, kan det ikke anbefales, at man ikke begrunder sin ansøgning. Det kan faktisk være afgørende for sagens udfald. Dette burde ikke overraske for nogen. Til gengæld er der en del ansøgninger, hvor der er et – større eller mindre, men dog klart – forbedringspotentiale.

Dette kan måske hænge sammen med, at man ikke ved at læse nævnets afgørelser kan se, hvad nævnet lægger vægt på. Hvis man vil skrive en god ansøgning, må man derfor søge vejledning andre steder.

”

Man bør derfor også uden tøven anskaffe sig Hanne Kjærulff og Niels Fengers bog "Appeltilladelser"

”

Man bør naturligvis starte med at konstatere, hvad der fremgår af den relevante hjemmel for appeltilladelse, men udover at finde ud af, om kriteriet for appeltilladelse er, om sagen rejser principielle spørgsmål, eller "særlige grunde" eller begge dele, bliver man kun lidt klogere på, hvad nævnet kan forventes at ville lægge vægt på, hvis man alene læser loven. Nævnets praksis er som sagt også vanskelig at udlede noget af. Ved bevillinger til Højesteret vil der ganske vist altid på Procesbevillingsnævnets hjemmeside blive offentliggjort en nyhedstekst med omtale af sagen. Der er desuden omtale af uddrag af sager i de årlige årsberetninger. Men det kan være svært at gennemskue, hvad nævnet har lagt afgørende vægt på.

Man bør derfor også uden tøven anskaffe sig Hanne Kjærulff og Niels Fengers bog "Appeltilladelser". Forfatterne redegør dels for det eller de relevante kriterier for appeltilladelse i de enkelte sagstyper, dels for hvorledes nævnet vurderer, om kriterierne er opfyldt (og for andre relaterede spørgsmål, såsom om tilladelse overhovedet er nødvendig for at appellere en afgørelse). Apropos ansøgningers indhold omtales det bl.a., hvilken betydning det har, hvad der fremgår (eller ikke fremgår) af ansøgningen (navnlig s. 292 og 295).

Derudover kan man med fordel forsøge at leve sig ind i nævnets behandling af sagerne: Sekretariatet udarbejder for hver sag et notat med en sagsfremstilling, retlige forhold og en indstilling. Den bliver sendt til medlemmerne af nævnet sammen med den afgørelse, som ansøgeren ønsker at appellere, ansøgningen, bemærkninger fra andre parter, uddrag af sagens bilag samt relevant retskildemateriale og eventuelt retslitteratur. Som ansat i sekretariatet skal den enkelte sagsbehandler udarbejde et passende antal notater om ugen. Som medlem skal man typisk forberede 30-40 sager til et møde, og der er møder hver uge (idet møderne deles mellem medlemmer og suppleanter). Normalt sendes sagerne ud to uger før et møde. Selvom notaterne er af meget høj kvalitet, og selvom medlemmerne forbereder sig samvittighedsfuldt på alle sager, kan en velskrevet og velbegrunderet ansøgning lette arbejdet med at nå til en rigtig afgørelse.

Forskellige nævnsmedlemmer arbejder forskelligt. Selv starter jeg sjældent med ansøgningen, men i stedet med notatet, fordi det i reglen hurtigst giver mig det, som er det vigtigste at få, når man ser på en ny sag: Overblik.

Det vil derfor efter min opfattelse være en hjælp for nævnet, hvis ansøgeren indledningsvist meget kort og objektivt skriver, hvad sagen og ansøgningen drejer sig om. Denne indledning bør ikke være længere end nødvendigt, da formålet – at skabe overblik – ellers forspildes. Man kan f.eks. skrive således "Jeg søger hermed om tilladelse til at kære en kendelse vedrørende syn og skøn i en sag om mangler ved en sejlbad. Hovedproblemstilling i sagen er, om Parterne er enige om, at der skal være syn og skøn, men er uenige om Retten har givet [den anden part] medhold. Det er denne kendelse, som jeg søger om tilladelse til at kære under henvisning til retsplejelovens § 389 a, idet ...".

Det er på dette sted – ved affattelsen af selve begrundelsen for ansøgningen – at det er relevant at forholde sig til lovens kriterier og de momenter, som Hanne Kjærulff og Niels Fenger redegør for i Appeltilladelser.

En del ansøgere griber ikke denne – centrale – dele af ansøgningen systematisk an, men fokuserer på at overbevise nævnet om, at den foreliggende afgørelse er forkert og bør ændres. Hvis kriteriet er ”særlige grunde”, er dette typisk centralt at få frem (men kan langt fra altid stå alene). Er kriteriet derimod, om afgørelsen angår et principielt spørgsmål, bør ansøgeren først og fremmest fokusere på at overbevise nævnet om, at sagen er principiel – og kan så i anden række argumentere for, at den foreliggende afgørelse i øvrigt er forkert. Det forekommer, at nævnet kan se nogle principielle problemstillinger i en sag, som parterne tilsyneladende ikke er opmærksomme på. Nævnet er tilbageholdende med at give bevilling, hvis det fremstår som tvivlsomt, om de principielle aspekter overhovedet vil komme frem under appelsagen.

Det forekommer, at der i ansøgninger om 3. instansbevilling i civile sager er forholdsvis lange redegørelser for faktum. Det er sjældent et godt tegn: Det kendetegner i reglen principielle spørgsmål, at de kan besvares, uden at man kender noget nærmere til faktum i den konkrete sag.

”

Hvis man i sin ansøgning tilstræber at anføre en begrundelse, som nævnet ville kunne lægge til grund som sin egen, hvis det ellers begrundede sine afgørelser, er man på rette spor.

”

Det forekommer også, at der i ansøgninger er lange eller fuldstændige citater af præmisserne i den afgørelse, som ønskes tilladelse til at appellere. Dette er normalt helt overflødigt. Som regel vil notatet indeholde sådanne citater som led i sagsfremstillingen, og som nævnt læser medlemmerne også selve afgørelsen eller afgørelserne.

I det hele taget er det sjældent nødvendigt eller hensigtsmæssigt at skrive en lang ansøgning – en ansøgning bør være kort og præcis som anført af nævnets tidligere formand Henrik Waaben i Advokaten, 2014, nr. 9, side 22 ff. Hvis man i sin ansøgning tilstræber at anføre en begrundelse, som nævnet ville kunne lægge til grund som sin egen, hvis det ellers begrundede sine afgørelser, er man på rette spor.

Der er situationer, hvor man som advokat søger om appeltilladelse, fordi klienten insisterer, uanset at man har rådgivet klienten om, at det er udsigtsløst. Nogle advokater signalerer i sådanne tilfælde en form for afstandtagen fra ansøgningen ved at skrive ”min klient”, hvor man ellers ville skrive ”jeg”. Det spiller ikke nogen rolle for afgørelsen af sagen, men min personlige præference er, at man kun skriver, hvad man selv vil lægge navn til. Man kan så nøjes med en (meget) kort ansøgning.

Selvom det sjældent er nødvendigt at skrive en lang ansøgning, og selvom det er forståeligt særligt i straffesager, at man som advokat sender en kort ansøgning, fordi klienten ønsker alle appelmuligheder afprøvet, uanset at det forekommer udsigtsløst, kan det dog undre, at forsvarsadvokater kun meget sjældent skriver lige så grundige og udførlige ansøgninger og høringssvar, som Rigsadvokaten. Det er i sagens natur ikke til at vide, om det ville gøre nogen forskel – men enhver advokat med respekt for sig selv vil vel mene, at det kan gøre en forskel, hvad vedkommende siger eller skriver. Så mens nogle advokater i civile sager med fordel kunne skrive lidt mere koncentreret, kunne nogle forsvarsadvokater nok indimellem med fordel skrive lidt mere udførlige ansøgninger.



Advokat Asger Bagge-Jørgensen

2.8 Lidt om begrundelse, tillid og tryghed

Af advokat Asger Bagge-Jørgensen, medlem af Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces fra 2015 til udgangen af 2018

Far, må jeg få en is?
Nej
Hvorfor?
Fordi jeg siger det.

Advokat, hvorfor fik jeg ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse?
Betingelserne var ikke opfyldt
Hvorfor?
Fordi man siger det.

Det er træls, når man ikke får det, man gerne vil have. Og end ikke kan få et svar på hvorfor. Det gælder alle.

Dette indlæg har afsæt i min egen baggrund som advokat og medlem af friproces-nævnet. Indlægget er mest henvendt til mine advokat-kolleger. Men andre må gerne læse med.

Enhver praktiserende advokat forstår værdien af, at en afgørelse, der går imod klienten, er velbegrundet. Og bedst er det, når afgørelsen kommer hurtigt, mens tingene er i frisk erindring. I det praktiske retsliv kommer det nok tydeligst til udtryk ved mundtlige tilkendegivelser, hvor en dommer i umiddelbar forlængelse af et retsmøde - hvor beviser og argumenter, måske krydret med mistillid og fjendskab, har krydset klinger - ser parterne direkte i øjnene og fortæller og begrunder resultatet. En klient, der ikke får medhold, kan være skuffet, måske endda vred. For nogle kan det være en personlig katastrofe. Men grundlæggende er det nemmere at acceptere resultatet, når man på en venlig men umisforståelig facon får begrundelsen serveret af en kvalificeret og uafhængig opmand. Det gælder også for straffesager, hvor langt de fleste afgørelser falder

i samme retsmøde. Det letter advokatens arbejde betydeligt, at man ikke med en tids-mæssig forskydning skal "oversætte" en afgørelse, der for andre end professionelle af og til kan opleves som noget abstrakt. Man kan simpelthen forklare og rådgive på et ordentligt grundlag og måske spare klienten for udsigtsløse retsskridt.

”

Netop derfor er jeg ofte af kolleger blevet mødt med undren (og en vis irritation) over nævnets praksis med ikke at begrunde.

”

Netop derfor er jeg ofte af kolleger blevet mødt med undren (og en vis irritation) over nævnets praksis med ikke at begrunde.

Det nemme svar på, hvorfor nævnet ikke begrunder, er formelt. Det fremgår således af lovgivningen om nævnets virksomhed, at nævnets afgørelser ikke skal begrundes nærmere. Efter § 19, stk. 2, i nævnets forretningsorden, begrundes nævnets afgørelser med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse, fri proces eller retshjælp. Se om nævnets afgørelser også bl.a. nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnævnet.dk og Hanne Kjærulff og Niels Fengers bog "Appeltilladelser", kap. 12, side 323 ff. Nævnet MÅ med andre ord ikke begrunde sine afgørelser ud over en henvisning til den relevante hjemmel. Og det er klogt. Kort fortalt kan nævnet ved en formfuldendt begrundelse komme snublende nær indblanding i domstolens arbejde. For det er ikke nævnet, der afgør selve sagen, og det kan være uheldigt, hvis nævnet på skriftligt grundlag udtaler sig alt for håndfast om beviser og anbringender forud for selve domstolsprøvelsen.

Men det fjerner jo ikke bøvlet, når man skal forklare et afslag for en klient. I en erstatningssag kan man jo efterlades med tvivl om, hvorvidt det var ansvarsgrundlaget, der haltede. Og i givet fald hvilke dele? Eller var det tabet, der var problematisk? Var det bevisbyrden, der på nævnets skriftlige og distancerede grundlag var akilleshælen?

Danmark er kendetegnet ved en meget høj grad af tillid. Det gælder i langt de fleste relationer, herunder i forhold til myndigheder, der – lad os se det i øjnene – udøver magt. Jeg har som nævnsmedlem fået et grundigt kig ind bag gardinet, når borgere enten får fri proces eller afslag. Det er utvivlsomt spørgsmål af stor rækkevidde for den enkelte, og jeg vil med dette indlæg understøtte den tillid, som jeg ved, at nævnets afgørelser (i det store hele) modtages med af mine kolleger, selv om man ikke kan læse, hvordan nævnet måtte være nået frem til sit resultat. For der ER en begrundelse for nævnets afgørelser. Og den er fyldig.

”

...det kan være uheldigt, hvis nævnet på skriftligt grundlag udtaler sig alt for håndfast om beviser og anbringender forud for selve domstolsprøvelsen.

”

Sekretariatet er befolket med knalddygtige, stræbsomme, ærgerrige og stolte jurister, hvor det ligger i DNA'et, at der skal være orden i sagerne. Mange er i karrierens forår, men har fanget, at vejen frem er at gøre sig umage og ikke slå smarte genveje. Og

adskillige øjne ser på sagerne, inden de når nævnsmedlemmerne, hvilket i sig selv er en kvalitetssikring. Sekretariatet er det stabile maskinrum, hvor sagerne og juraen kværnes metodisk og grundigt igennem.

Som nævnsmedlem modtager man sagens centrale akter sammen med et notat om sagens faktiske og retlige forhold tillige med en indstilling, der er velargumenteret. Alle akter er tilgængelige under voteringen i selve nævnet, og jeg har en håndfuld gange efterspurgt sekretariatet om konkrete akter. Jeg har fået dem prompte, blot for at konstatere at de var irrelevante, og at sekretariatets dømmekraft var sikker.

Når nu sekretariatet er så dygtigt, så er nævnsmedlemmerne vel overflødige? Er de ikke bare forsynet med hvert sit gummistempel, så man hurtigt kan tiltræde indstillingerne? Virkeligheden er, at ikke alle indstillinger følges. Mange gør selvfølgelig. Andet ville være bekymrende. Men ikke alle. Hvorfor så ikke? Nævnet for fri proces består af en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, udpeget efter indstillinger fra landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Appelnævnet har en lidt anden sammensætning. Der er suppleanter, som deltager på lige fod, og jeg har personligt siddet i 8 forskellige konstellationer. Man kan ikke være medlem mere end 4 år, og rokeringen i forhold til landsdommeren er forskudt. Systemet er således skruet sammen, at indflydelsen er delt godt og grundigt ud på en flerhed af mennesker, hvad deraf følger af variation i forhold til fortolkningsstil, personlige præferencer og livserfaring. Og netop derfor er nævnet bundsolidt. Jeg kan vanskeligt forestille mig et mere sikkert design.

Og selv om der gennemgående er enighed om resultatet – andet ville dog også være mærkeligt, for den retlige ramme for afgørelserne er meget klar – har der været dissenser på kryds og tværs uden noget mønster, netop fordi nævnsmedlemmerne er forskellige, og fordi der ikke er indlysende svar på alle sager.

Mit budskab er derfor, at man kan have stor tillid til nævnets arbejde. Det hjælper selvfølgelig ikke den advokat, der skal forklare en skuffet klient, hvorfor nævnet gav afslag. Det hjælper heller ikke på, at man kan være lodret uenig i en afgørelse. Men forhåbentlig kan disse bemærkninger lindre den frustration, som følger af, at man ikke kan læse af nævnets kortfattede afgørelse, hvilken omfattende juridisk analyse og diskussion der har ført til resultatet.

3. Nævnets virksomhed i 2018 i afdelingen for appeltilladelser

3.1 Generelt

Nævnet har i 2018 afholdt 46 møder i afdelingen for appeltilladelser.

Den 1. januar 2018 var 371 sager uafsluttede.

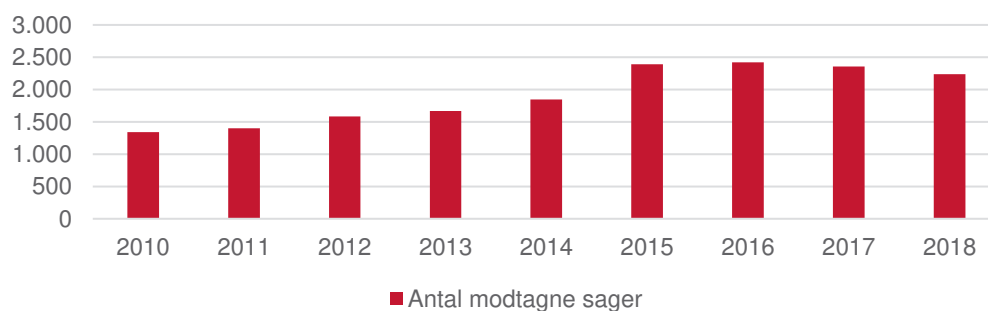
Nævnet har i 2018 modtaget 2.237 sager om appeltilladelse.

Tabel 3.1 Udviklingen i antal modtagne sager i afdelingen for appeltilladelser

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal	1.340	1.401	1.582	1.667	1.848	2.392	2.420	2.356	2.237

Her er de modtagne sager fra 2010 til 2018 vist i et søjlediagram:

Figur 3.1: Udviklingen i antal modtagne sager vist i et søjlediagram



Tallene viser et støt stigende antal modtagne sager i perioden 2010-2013 og herefter en markant stigning i årene 2014 og 2015. Herefter er antallet af modtagne sager i perioden 2016-2018 på nogenlunde samme niveau som i 2015 og med en lidt dalende tendens fra 2016 og frem.

Der er i 2018 blevet afsluttet 2.162 sager. Af disse sager blev 357 sager afgjort uden nævnbehandlings (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence, herunder overskridelse af absolut ansøgningsfrist mv.). 21 af disse sager vedrørte overskridelse af den absolutte 2-ugers frist i retsplejelovens § 389 a, stk. 2.

Der var herefter den 31. december 2018 446 uafsluttede sager.

Et udvalg af de sager, som er afgjort af nævnet i 2018, er omtalt nærmere i kapitel 4.

3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2018

Nævnet har i 2018 afgjort 1.805 sager, der fordeler sig således:

Tabel 3.2 Fordeling af de afgjorte nævnsbehandlede sager

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager	263	437	21	721
3. instans civile sager	140	426	28	594
2. instans straffesager	51	44	9	104
3. instans straffesager	69	311	6	386

De nævnsbehandlede sager fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

Tabel 3.3 Fordeling af de nævnsbehandlede sager på anke og kære

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	78	107	11	196
2. instans civile sager (kære)	185	330	10	525
3. instans civile sager (anke)*	63	205	6	274
3. instans civile sager (kære)**	77	221	22	320
2. instans straffesager	51	44	9	104
3. instans straffesager (anke)	36	179	6	221
3. instans straffesager (kære)	33	132	0	165

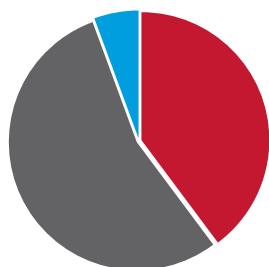
* I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten og Sø- og Handelsretten som 1. instans og af landsretten som 2. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse ved særskilt anke af sagsomkostninger i domme, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8. Endvidere er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse ved særskilt anke af deldomme, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt.

** I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret af kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretterne som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3, og tilsvarende landsrettens kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretten som ankeinstans.

Der er i 2018 meddelt begrænset bevilling i 9 sager, heraf 1 civil ankesag, 1 civil kæresag, 5 straffeankesager og 2 straffekæresager.

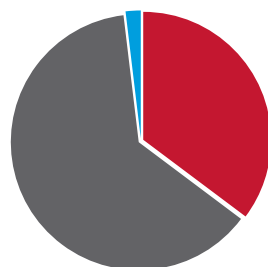
Fordelingen af afgjorte 2. instans civile sager og straffesager samt 3. instans civile sager og straffesager er grafisk angivet i nedenstående figurer på henholdsvis anke- og kæresager:

Figur 3.2 Andeninstans civile sager (anke)



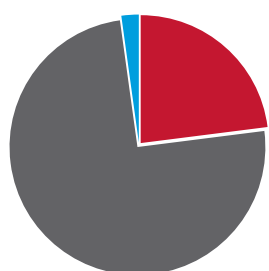
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.3 Andeninstans civile sager (kære)



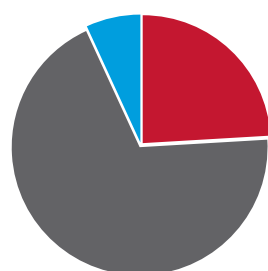
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.4 Tredjeinstans civile sager (anke)



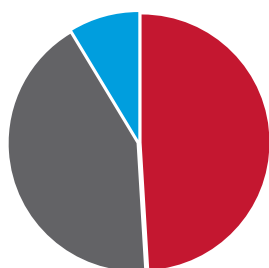
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.5 Tredjeinstans civile sager (kære)



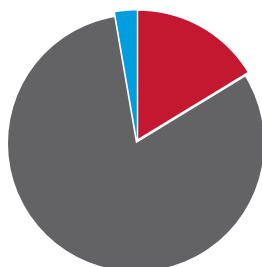
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.6 Andeninstans straffesager



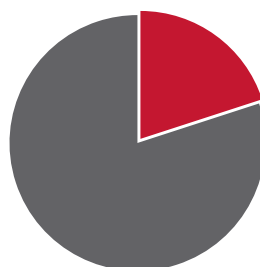
■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.7 Tredjeinstans straffesager (anke)



■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

Figur 3.8 Tredjeinstans straffesager (kære)



■ Bevilling ■ Realitetsafslag ■ Fristafslag

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte nævnbehandlede sager i årene 2010 til 2018 fremstår således:

Tabel 3.4 Fordeling af afgjorte sager i perioden 2010-2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal afgjorte sager	1.247	1.164	1.266	1.413	1.384	1.935	2.087	2.051	1.805
2. instans civile sager	182	157	181	246	312	781	864	883	721
Bevillinger	59	81	61	100	111	249	342	307	263
Realitetsafslag	97	55	108	131	159	471	485	532	437
Fristafslag	26	21	12	15	42	61	37	44	21
3. instans civile sager	617	576	622	685	623	630	712	633	594
Bevillinger	92	81	51	74	82	105	124	95	140
Realitetsafslag	500	466	547	594	498	484	543	507	426
Fristafslag	25	29	24	17	43	41	45	31	28
2. instans straffesager	114	108	128	145	131	146	122	108	104
Bevillinger	46	44	56	57	49	55	45	55	51
Realitetsafslag	57	54	66	72	63	70	54	43	44
Fristafslag	11	10	6	16	19	21	23	10	9
3. instans straffesager	334	323	335	337	318	378	389	427	386
Bevillinger	71	64	38	39	41	51	68	47	69
Realitetsafslag	246	249	283	286	266	311	305	364	311
Fristafslag	17	10	14	12	11	16	16	16	6



Som det fremgår, viser udviklingen i perioden fra 2010 til 2018,

- at det samlede antal sager i nævnets afdeling for appeltilladelser er steget markant i perioden,
- at antal 2. instans civile sager i perioden 2010 til 2013 ligger nogenlunde konstant på mellem 157 og 246 på årsbasis, at tallet i 2014 stiger til 312 sager og igen i 2015-2018 med en markant stigning til henholdsvis 781, 864, 883 og 721 sager, hvilket skyldes de appelbegrænsningsregler i 2014, som har fuld effekt i de følgende år, se herom også afsnit 2.5, hvor der bliver givet et overblik over reglerne,
- at antal 3. instans civile sager er steget fra 617 sager i 2010 til det hidtil højeste antal på 712 sager i 2016, og at antallet herefter er faldet lidt, nemlig til 633 sager i 2017 og 594 sager i 2018,
- at antal 2. instans straffesager ligger nogenlunde konstant i perioden på mellem 104 og 146 sager på årsbasis,
- at antal 3. instans straffesager tilsvarende ligger nogenlunde konstant på mellem 318 og 427 sager som det hidtil højeste antal i 2017, og
- at bevillingsandelen i perioden er markant højere på 2. instans sager end 3. instans sager, mens udviklingen i bevillingsandelen inden for de enkelte kategorier er nogenlunde konstant, dog således at der i 2018 er sket en mærkbar stigning i bevillingsandelen på sager om appeltilladelse til Højesteret.

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og kæretilladelser til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i perioden 2010-2018 har givet følgende resultat:

Tabel 3.5 Bevillingsandel for 3. instans civile sager (anke)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rpl. § 371*									
Ansøgninger efter rpl. § 371 ¹	266	233	247	279	267	334	371	280	252
Bevillinger efter rpl. § 371	34	30	21	36	32	51	58	48	59
Bevillingsandel i procent	13 %	13 %	9 %	13 %	12 %	15 %	16 %	17 %	23 %
Rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.**									
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	-	-	-	-	0	0	10	0	0
Bevillinger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	-	-	-	-	0	0	10	0	0
Bevillingsandel i procent	-	-	-	-	-	-	100 %	-	-
Rpl. § 368, stk. 8***									
Ansøgninger efter rpl. § 368, stk. 8	18	34	18	24	23	14	28	20	16
Bevillinger efter rpl. § 368, stk. 8	3	3	1	2	2	1	3	1	4
Bevillingsandel i procent	17 %	9 %	6 %	8 %	9 %	7 %	11 %	5 %	25 %

* Kategorien "rpl. § 371" omfatter – foruden rpl. § 371 – ansøgninger efter alle de hjemler, der henviser til rpl. § 371, nemlig rpl. § 475, stk. 3, rpl. § 475 i, stk. 3, konkurslovens § 254, dødsboskiftelovens § 105 samt den færøske og den grønlandske retsplejelov. Kategorien omfatter endvidere ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, jf. § 371.

** Efter rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt., kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til anke til Højesteret af deldomme afsagt af landsretten i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, hvis der foreligger særlige grunde

*** Efter retsplejelovens § 368, stk. 8, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

Tabel 3.6 Bevillingsandel for 3. instans civile sager (kære)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ansøgninger*	308	280	333	365	290	241	258	302	298
Bevillinger	55	48	29	36	48	53	53	46	77
Bevillingsandel i procent	18 %	17 %	9 %	10 %	17 %	22 %	21 %	15 %	26 %

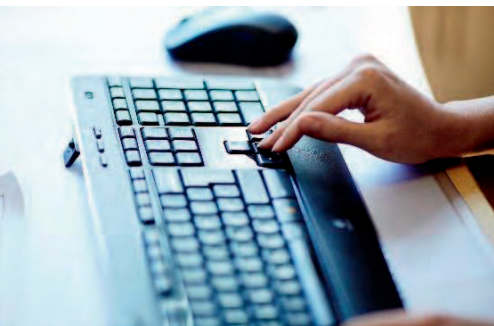
* Denne tabel omfatter alle sager om kære af landsrettens kendelser og beslutninger til Højesteret, som udover den centrale bestemmelse i retsplejelovens § 392, stk. 3, tillige omfatter § 253, stk. 4, § 372, stk. 2, sidste pkt., begge jf. § 392, stk. 3, og § 391, stk. 3, § 391, stk. 4, § 585, § 586, stk. 4, 5. pkt., konkurslovens § 254, dødsboskiftelovens § 105 og straffuldbyrdelseslovens § 121, alle de 4 sidstnævnte bestemmelser jf. retsplejelovens § 392, stk. 3, samt Færøernes retsplejelov og Grønlands retsplejelov.

Tabel 3.7 Bevillingsandel for 3. instans straffesager (anke)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ansøgninger	155	180	214	156	178	213	222	244	215
Bevillinger	23	39	18	20	15	29	29	30	36
Bevillingsandel i procent	15 %	22 %	8 %	13 %	8 %	14 %	13 %	12 %	17 %

Tabel 3.8 Bevillingsandel for 3. instans straffesager (kære)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ansøgninger	162	133	107	169	129	149	151	167	165
Bevillinger	48	25	20	19	26	22	39	17	33
Bevillingsandel i procent	30 %	19 %	19 %	11 %	20 %	15 %	26 %	10 %	20 %



3.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets afdeling for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces.

En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2018 (2.162 sager) i afdelingen for appeltilladelser sammenlignet med årene 2010 – 2018 giver følgende resultat:

Tabel 3.9 Opgørelse af sagsbehandlingstiden gennem årene

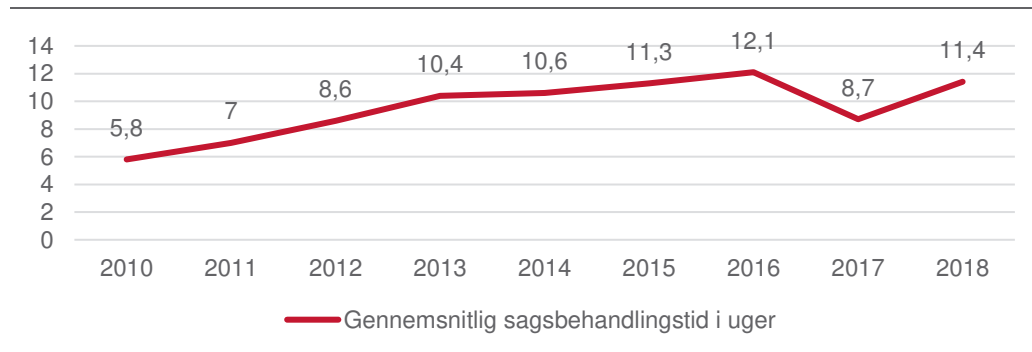
Andel afsluttede sager i %	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Under 4 uger	35	31	26	15	19	18	14	18	14
Under 6 uger	62	50	38	31	30	27	25	30	23
Under 8 uger	77	66	48	42	42	36	34	48	35
Under 10 uger	87	77	59	51	51	45	45	66	47
Under 12 uger	92	83	69	62	58	55	55	77	57
Under 14 uger	95	88	79	71	66	65	63	84	66
Under 16 uger	97	92	87	78	74	72	70	89	74
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal sager i alt	411*	1.340	1.494	1.641	1.647	2.395	2.485	2.399	2.162

*Det markant lavere tal for 2010 skyldes, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i årene før 2011 blev beregnet ud fra antal afsluttede sager i oktober kvartal.

Det bemærkes, at sagsbehandlingstiden bliver beregnet fra tidspunktet fra modtagelse af ansøgningen til udsendelse af nævnets afgørelse mv. i sagen, og at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser var i 2018 på 11,4 uger. Der er således tale om en stigning på 2,7 uger i forhold til 2017, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid til gengæld var markant lavere end de foregående år, nemlig på 8,7 uger.

Figur 3.9: Udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i perioden 2010-2018



Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8-10 uger. Nævnet vil også i 2019 have fokus på, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8-10 uger.

3.1.3 Anmodning om genoptagelse

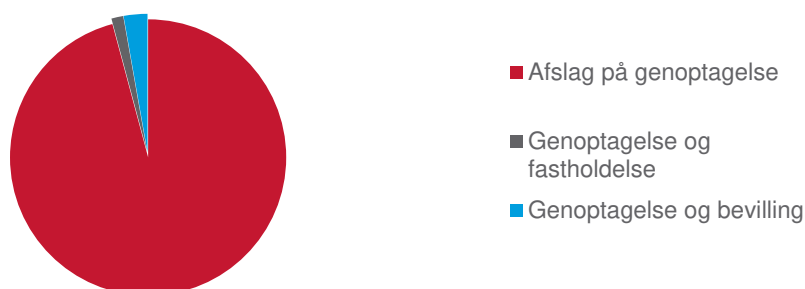
Nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt blev indtil 1. januar 2012 journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 2.237 i 2018 modtaget 72 nye anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for appeltilladelse. Der henstod ved begyndelsen af 2018 4 uafsluttede sager om genoptagelse fra året før. 72 nye anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2018 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 7,1 uge. Der henstod herefter 4 uafsluttede nye genoptagelsessager ved årets afslutning.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har bemyndiget formanden til at afgøre genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandlingen af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Af de 72 afsluttede sager om genoptagelse blev det besluttet at meddele afslag på genoptagelse i 69 sager. I 1 sag besluttede nævnet at genoptage sagen, fordi der forelå væsentlige nye oplysninger, og at fastholde det tidligere meddelte afslag. I 2 sager besluttede nævnet at genoptage sagen og meddele bevilling.

Figur 3.10: Fordeling af afgjorte anmodninger om genoptagelse



Fornyede anmodninger om genoptagelse vedrørende samme ansøgning om appeltilladelse journaliseres på samme sag som den første genoptagelsesansøgning, og nævnet har derfor udover de nye genoptagelsesansøgninger desuden modtaget og behandlet et ukendt antal fornyede genoptagelsesansøgninger.

3.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har i 2018 desuden modtaget 73 anmodninger om aktindsigt.

Der henstod ingen ubehandlede anmodninger om aktindsigt pr. 1. januar 2018.

De 71 anmodninger om aktindsigt blev afsluttet i 2018 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1, 2 uger. Der henstod herefter 2 uafsluttede anmodninger om aktindsigt ved årets afslutning.

3.2 Civile sager

I afsnit 3.2 og afsnit 3.3 foretages en talmæssig gennemgang af de afgjorte sager i afdelingen for appeltilladelser henholdsvis i civile sager og i straffesager. I kapitel 4 er refereret en række af de sager, hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. Se også Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk, hvor der løbende bliver opdateret nyheder i afdelingen for appeltilladelser.

3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager (anke)

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 181 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2, samt sager omfattet af servicelovens § 171 vedrørende tvangsfjernelse. Bevilling blev meddelt i 76 sager.

Endvidere har nævnet i 2018 behandlet 4 ansøgninger om tilladelse til anke af byrettens deldomme til landsretten, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Bevilling blev meddelt i 2 sager.

Sagerne fordeles sig som følger:

Tabel 3.10 Emnefordeling på sager om anke til landsret i civile sager

	Bevillinger	Afslag
Advokatnævns sager	13	1
Aftale- og formueret	8	24
Andelsboligforhold	2	2
Erstatning (flyforsinkelse)	33	12
Erstatning	4	6
Fast ejendom	1	3
Foreningsforhold	1	0
Lejeret	5	8
Parkering	5	8
Skatter og afgifter	1	2
Tvangsfjernelse	4	39
Andet	1	2
I alt	78	107

3.2.2 2. instansbevillinger i civile sager (kære)

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet samlet 515 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret og Sø- og Handelsretten til landsret, og der blev meddelt bevilling i samlet 185 sager. Det er som følger:

- 320 ansøgninger om kæretiladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens kendelser og beslutninger under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse. Der blev meddelt bevilling i 76 sager.

- 4 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 392 a, stk. 2, om kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsretten. Der blev meddelt bevilling i 2 sager.
- 96 ansøgninger om kæretilladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger på højst 20.000 kr., eller hvor byrettens har ophævet sagens omkostninger, og der for landsretten ikke vil være spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Der blev meddelt bevilling i 50 sager.
- 9 ansøgninger om kæretilladelse, hvor byretten har fastsat salær til en beskikket advokat på højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 3, og § 584 a, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 5 sager.
- 51 ansøgninger om kæretilladelse i sager om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Der blev meddelt bevilling i 31 sager.
- 10 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 148 a om kære af byrettens beslutning vedrørende fritagelse fra at anvende domstolenes sagsportal. Der blev meddelt bevilling i alle 10 sager.
- 24 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt., om kære af byrettens delafgørelser. Der blev meddelt bevilling i 11 sager.
- 1 ansøgning om kæretilladelse, der er omfattet af retsplejelovens § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4, om kære af Sø- og Handelsrettens delafgørelser. Der blev meddelt afslag i sagen.

Sagerne fordeler sig som følger:

Tabel 3.11 Sager om kære til landsretten i civile sager fordelt på hjemler

	Bevillinger	Realitetsafslag
Ansøgninger efter rpl. § 148 a	10	0
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt.	11	13
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 2	27	23
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 3	5	4
Ansøgninger efter rpl. § 389 a	76	244
Ansøgninger efter rpl. § 391, stk. 2	17	18
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4	0	1
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 2	2	2
Ansøgninger efter rpl. § 584, stk. 2	31	20
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 2	6	5
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 3	0	0
I alt	185	330

3.2.3 3. instansbevillinger i civile sager (anke)

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 237 ansøgninger om tilladelse til anke af domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 54 sager. Desuden har nævnet i 2018 behandlet 1 ansøgning om tilladelse til anke til Højesteret af deldomme, som er afsagt af landsrettens som 2. instans, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 371. Der blev meddelt bevilling i sagen.

Sagerne fordeles sig som følger:

Tabel 3.12 Emnefordeling på sager om anke til Højesteret i civile sager

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	13	19
Andelsboligforhold	4	1
Ansættelsesret	3	15
Arveret	0	5
Erstatning, personskade	8	19
Erstatning, rådgiveransvar	1	4
Erstatning, tingsskade	2	1
Erstatning, andet	4	10
Familieret	2	3
Fast ejendom	2	9
Forsikringsret	0	5
Forældreansvarslov	0	30
Immaterialret	0	2
Kommunalret	0	1
Konkursret	1	4
Lejeret	6	18
Naboret	0	2
Retsplejelov	2	7
Skatter og afgifter	3	10
Socialret	2	1
Værgemål	0	1
Andet	2	16
I alt	55	183

[Notetext]

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2018 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 16 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf.

retsplejelovens § 368, stk. 8. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans. Bevilling blev meddelt i 4 sager.

- 4 ansøgninger i sager vedrørende administrativ frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371. Der blev meddelt afslag i alle 4 sager.
- 3 ansøgninger i sager vedrørende adoption uden samtykke efter retsplejelovens § 475 i, stk. 3, jf. § 371. Der blev meddelt bevilling i alle 3 sager.
- 2 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.
- 5 ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i alle 5 sager.

3.2.4 3. instansbevillinger i civile sager (kære)

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet samlet 298 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret, og der blev meddelt bevilling i samlet 77 sager. Det er som følger:

- 130 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Bevilling blev meddelt i 30 sager.
- 72 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes afgørelser i fogsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 8 sager.
- 41 ansøgninger om kæretiladelse efter konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 21 sager.
- 10 ansøgninger efter dødsboskiftelovens § 105 jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.
- 11 ansøgninger efter straffuldbyrdslovens § 121, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt afslag i alle 11 sager.
- 1 ansøgning om tilladelse til kære af landsrettens afgørelse efter retsplejelovens § 372, stk. 2, 8. pkt., jf. § 392, stk. 3. Der blev meddelt afslag i sagen.
- 5 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 3 sager.
- 7 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 4. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.
- 10 ansøgninger efter retsplejelovens § 392, stk. 1, jf. § 253, stk. 4, om landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af landsretten som 1. instans. Der blev meddelt bevilling i alle 10 sager.



- 4 ansøgninger efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 3, 3. pkt., jf. tillige § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt., om landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af landsretten som 2. instans. Der blev meddelt bevilling i 2 sager.
- 3 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i alle 3 sager.
- 4 ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.2.



3.3 Straffesager

3.3.1 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet i alt 95 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2. Der blev meddelt bevilling i 51 sager.

68 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, og nævnet meddelte bevilling i 24 af disse sager.

Ansøgningerne om 2. instansbevilling fra tiltalte fordeler sig på følgende måde:

Tabel 3.13 Emnefordeling vedrørende tiltaltes ansøgninger

Overtrædelse af straffeloven	Bevillinger	Afslag
Freds- og ærekrænkelser	0	1
Hærværk	1	1
Tyveri	1	2
Anden berigelseskriminalitet	1	3
Overtrædelse mod tjenestemand	0	1
Personfarlig kriminalitet	2	0
Andet*	7	0
Overtrædelse af særlovgivningen		
Lov om euforiserende stoffer	1	0
Færdselslov, hastighed	1	12
Færdselslov, andet	1	12
Natur- og miljølovgivning	0	2
Ordensbekendtgørelsen	1	3
Restaurationslov	1	1
Våben og fyrværkeri	1	2
Anden særlovgivning**	6	4
I alt	24	44

* Kategorien "andet" omfatter andre straffelovsovertrædelser, blandt andet 2 sager om blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 og 3 sager om misbrug af stilling i offentlig tjeneste efter straffelovens § 155.

** Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af hundeloven, planloven og knivloven

27 ud af de 95 ansøgninger om 2. instansbevilling i straffesager var indgivet af anklagemyndigheden. Der blev meddelt bevilling i alle 27 sager. Det bemærkes i den forbindelse, at der i 18 ud af de 27 ansøgninger fra anklagemyndigheden var søgt om anketilladelse med henblik på frifindelse af den tiltalte eller formildelse af straffen.



Ansøgningerne om 2. instansbevilling fra anklagemyndigheden fordeler sig på følgende måde:

Tabel 3.14 Emnefordeling vedrørende anklagemyndighedens ansøgninger

Overtrædelse af straffeloven	Bevillinger	Afslag
Tyveri	1	0
Overtrædelse af særlovgivningen		
Færdselslov, hastighed	6	0
Færdselslov, andet	10	0
Ordensbekendtgørelsen	1	0
Våben og fyrværkeri	1	0
Anden særlovgivning*	8	0
I alt	27	0

* Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af lov om godkendelse og syn af køretøjer, produktsikkerhedsloven og selskabsloven.

3.3.2 3. instansbevillinger i straffesager (anke)

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 215 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932.

202 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, og nævnet meddelte bevilling i 25 af disse sager.

Ansøgningerne om 3. instansbevilling (anke) fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, fordeles sig på følgende måde:

Tabel 3.15 Emnefordeling vedrørende tiltaltes ansøgninger (3. instans)

	Bevillinger	Afslag
Overtrædelse af straffeloven		
Berigelseskriminalitet	2	18
Drab	1	4
Falsk forklaring og anklage	0	2
Freds- og ærekrænkelser	0	1
Narkotika	1	5
Overtrædelse mod tjenestemand	0	11
Overtrædelse af vilkår	0	1
Personfarlig kriminalitet*	0	18
Røveri	0	2
Seksuualforbrydelser	2	16
Udvisning	4	52
Andet**	1	12
Overtrædelse af særlovgivningen		
Arbejds miljølovgivning	0	1
Erstatning for strafferetlig forfølgning	0	2
Fiskeri	0	1
Færdselslov, hastighed	0	2
Færdselslov, spiritus	1	1
Færdselslov, andet	1	9
Lov om euforiserende stoffer	0	3
Natur- og miljøbeskyttelse	1	1
Retsplejelov	1	1
Told-, skat-, afgiftslovgivning	0	6
Udlændingelovgivning	0	1
Våben og fyrværkeri	2	2
Anden særlovgivning***	8	5
I alt	25	177

* Kategorien "personfarlig kriminalitet" inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelse mod tjenestemand.

** Kategorien "andet" omfatter andre straffelovsovertrædelser, herunder trusler efter straffelovens § 266 og misbrug af stilling i offentligt erhverv efter straffelovens § 155.

*** Kategorien "anden særlovgivning" omfatter blandt andet sager om overtrædelse af udlændingeloven, taxikørselsloven, markedsføringsloven og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

13 ud af de i alt 215 ansøgninger om 3. instansbevilling i straffesager var indgivet af anklagemyndigheden, og nævnet meddelte bevilling i 11 af disse sager.

Ansøgningerne om 3. instansbevilling (anke) fra anklagemyndigheden fordeler sig på følgende måde:

Tabel 3.16 Emnefordeling vedrørende anklagemyndighedens ansøgninger (3. instans)

	Bevillinger	Afslag
Personfarlig kriminalitet	1	1
Seksualforbrydelser	1	1
Udvisning	4	0
Straffelov, andet	1	0
Anden særlovgivning*	4	0
I alt	11	2

*Kategorien "anden særlovgivning" omfatter 2 sager om overtrædelse af tilholdsloven (stalking), 1 sag om overtrædelse af markedsføringsloven og 1 sag om overtrædelse af kontantforbuddet i hvidvaskloven.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.1.

3.3.3 3. instansbevillinger i straffesager (kære)

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 164 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsrettens kendelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973, og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarerne, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3.

Bevilling blev meddelt i 33 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte/sigtede i 160 sager, heraf 51 sager vedrørende vare-tægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 29 sager, og 4 af disse sager vedrørte vare-tægtsfængsling.

Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 4 sager. Der blev meddelt bevilling i alle 4 sager.

Nævnet har i 2018 desuden behandlet 1 sag efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i sagen. Ansøgningen var indgivet af tiltalte.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.2.

4. Konkrete sager, der er afgjort i 2018 i nævnets afdeling for appeltilladelser



Nævnetsmøde i Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser

4.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om appeltilladelser i civile sager og straffesager. Nedenfor er omtalt et uddrag af sager, hvori Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. I civile sager er kriteriet for at meddele tilladelse til appel til Højesteret, at sagen er af principiel karakter, og i straffesager tillige, hvis der foreligger særlige grunde.

Procesbevillingsnævnet skal sikre, at retsvæsnets ressourcer anvendes på de rigtige sager. Afdelingen for appeltilladelser skal således blandt andet medvirke til, at Højesterets ressourcer primært anvendes på sager, der rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. For at få tilladelse til at indbringe en sag for Højesteret skal den således have en retlig betydning, der rækker ud over den enkelte sag.

Procesbevillingsnævnet er opmærksom på, at der ved visse sagsområder kan være behov for at meddele bevilling i et antal af sager vedrørende samme problemstilling, således at Højesteret får mulighed for at fastlægge retspraksis ved at udstikke mere differentierede retningslinjer på et givent område.

Årsberetningen for 2018 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i sager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret. Se desuden Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk, der har referater af de sager, hvor der er meddelt appeltilladelse til Højesteret. Referaterne bliver løbende offentliggjort. Retsplejelovens regler om appeltilladelser er medtaget som bilag D.

4.2 Civile sager

4.2.1 Civile ankesager

Tilsidesættelse af valuarvurdering af en andelsboligforenings ejendom

Den 1. april 2007 erhvervede en andelsboligforening en større ejendom fra den tidligere udlejer. Købesummen var aftalt til 360 mio. kr. Den seneste offentlige ejendoms-vurdering udgjorde på købstidspunktet 427 mio. kr. Ved en valuarvurdering fra marts 2008 blev ejendommens kontante handelspris som udlejningsejendom vurderet til 499 mio. kr.

To personer købte i november 2008 en andelslejlighed i andelsboligforeningen for ca. 2 mio. kr. Maksimalprisen blev i den forbindelse beregnet med udgangspunkt i valuarvurderingen fra marts 2008 og uden, at den negative markedsværdi af renteswapaftalen blev medtaget.

Da udviklingen på ejendomsmarkedet i slutningen af 2008 betød, at den negative markedsværdi af renteswapaftalen reelt gjorde andelslejligheden usælgelig, anlagde køberne sag mod sælgeren af andelslejligheden og krævede købesummen tilbagebetalt. Køberne henviste til, at der var betalt en overpris for andelen, jf. andelsboligforeningslovens § 5, idet den valuarvurdering, der lå til grund for beregningen af maksimalprisen, var så fejlagtig, at den kunne tilsidesættes, og fordi den negative markedsværdi af renteswapaftalen burde have været medtaget ved beregningen.

Byretten gav køberne medhold i, at de havde betalt en overpris for andelen, som sælgeren skulle betale tilbage til køberne

Henset til, at ejendommens værdi i en skønserklæring, der var indhentet under retssagen, var fastsat til 360 mio. kr. i marts 2008, og til, at den valuar, der havde udarbejdet vurderingen i marts 2008, ikke kunne redegøre nærmere for den væsentlige forskel mellem den oprindelige købspris og skønsmændens vurdering på den ene side og hans egen vurdering på den anden side, fandt byretten, at der var grundlag for at tilsidesætte valuarvurderingen. Byretten fandt også, at den negative markedsværdi af renteswapaftalen burde have været medtaget ved beregningen af maksimalprisen.

Da andelsboligforeningen efter andelsboligforeningsloven havde været berettiget til at beregne maksimalprisen efter den seneste offentlige ejendomsvurdering, gav byretten ikke køberne fuldt ud medhold, idet den overpris, som køberne havde betalt, kunne opgøres til ca. 1,7 mio. kr., såfremt maksimalprisen blev beregnet med udgangspunkt i den seneste offentlige ejendomsvurdering, og den negative værdi af renteswapaftalen blev inddraget. Sælgeren skulle derfor betale ca. 1.7 mio. kr. tilbage til køberne.

Landsretten fandt, at det ikke var bevist, at der var betalt overpris, og frifandt delvist sælgeren

Sælgeren af andelslejligheden ankede dommen til landsretten, som ikke fandt grundlag for at tilsidesætte valuarvurderingen. Landsretten lagde herved navnlig vægt på, at købsaftalen mellem andelsboligforeningen og den tidligere udlejer ikke var fremlagt, hvorfor der ikke var oplysninger om de nærmere vilkår og betingelser, der havde været udslagsgivende for prisen på 360 mio. kr., og at markedet for udlejningsejendomme i 2004-2008 gjorde det vanskeligt at vurdere udlejningsejendommens kontante markedsværdi korrekt. Landsretten lagde også vægt på, at skønsmændene ikke havde underbygget sin vurdering af ejendommens værdi i marts 2008 med sammenlignelige handler.

Landsretten fandt herefter, at køberne ikke på grundlag af valuarvurderingen havde betalt en overpris for andelsboligen.

Da landsretten imidlertid tiltrådte, at den negative markedsværdi af renteswapaftalen burde have været medtaget ved beregningen af maksimalprisen, gav landsretten køberne medhold i, at der var betalt en overpris på knap 700.000 kr., som sælgeren skulle betale tilbage til køberne.

Højesteret fandt, at køberne havde betalt overpris, som skulle betales tilbage. Køberne ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret fandt, at der måtte være en formodning for, at den aftalte pris mellem uafhængige parter stemmer med den faktiske handelsværdi omkring overdragelsestidspunktet. Da valuares vurdering afveg væsentligt fra denne pris, og da valuaeren ikke havde begrundet afvigelsen, fandt Højesteret, at vurderingen ikke kunne danne grundlag for opgørelsen af maksimalprisen i henhold til andelsboligforeningslovens § 5, stk. 2, litra b. Sælgeren af andelslejligheden kunne ved beregningen af maksimalprisen efter § 5 i stedet som den størst mulige alternative værdi have valgt at fastsætte andelsværdi-en på grundlag af den senest kendte offentlige ejendomsvurdering, som på daværende tidspunkt var 427 mio. kr., jf. § 5, stk. 2, litra c. Sælgeren og senere sælgeren under konkurs blev herefter dømt til i forhold til resultatet af landsrettens dom solidarisk at betale yderligere i alt 1.100.000 kr. til køberne.

Tilladelse til anke til Højesteret af 21. marts 2018 (PBN 2018-22-0057).
U 2019.2139 H.

Procesbevillingsnævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret i yderligere to sager om valuarers ansvar i forbindelse med vurderingen af andelsboligforeningers ejendomme.

Den ene sag vedrørte en række andelshavere, som i perioden fra maj til august 2006 solgte deres andelsboliger i en andelsboligforening med overgangssummer i et interval fra 612.000 kr. til 1.165.000 kr. Ved en valuarvurdering fra januar 2006 blev ejendommens kontante handelspris vurderet til 40 mio. kr.

I 2013 rejste sælgerne af andelslejlighederne et erstatningskrav mod den oprindelig valuar under henvisning til, at ejendommen på overdragelsestidspunkterne var vurderet for lavt, og at deres andele som følge heraf var blevet solgt til underpris. Sælgerne byggede kravet på en syn og skønserklæring, der var indhentet indenretligt forud for sagsanlægget, hvor en valuar og skønsmænd vurderede ejendommens værdi pr. 31. december 2005 til at ligge i et interval mellem 52,4 og 60 mio. kr. Sælgerne gjorde blandt andet gældende, at valuaeren havde anvendt en metode (afkastprincippet) ved værdiansættelsen, der ikke var den fremherskende i markedet, og som førte til en væsentlig for lav værdi i forhold til handlede referenceejendomme.

Den anden sag vedrørte en andelsboligforening, som den 1. maj 2006 solgte en andelsbolig til to købere for ca. 436.000 kr. Den offentlig ejendomsvurdering af ejendommen udgjorde 51 mio. kr. pr. 1. oktober 2005, mens ejendommens værdi ved en valuarvurdering fra januar 2006 blev vurderet til 114 mio. Valuares skønnede værdi blev af andelsboligforeningen anvendt ved fastsættelse af foreningens andelskrone.

Ejendommen blev vurderet af en ny valuar den 1. februar 2007, hvorved ejendommen blev vurderet til 254 mio. kr. Endelig blev ejendommen umiddelbart forud for sagsanlægget vurderet ved en ny valuar og skønsmænd til en værdi på 125 mio. kr. pr. 29. januar 2006.

I 2014 rejste sælgeren et erstatningskrav ca. på 1.776.000 kr. mod den oprindelige valuar under henvisning til, at andelen på overdragelsestidspunktet i 2006 var blevet solgt til underpris.

Byretten frifandt valuarerne

Byretten frifandt i begge sager valuarerne for de nedlagte erstatningskrav. Byretten lagde navnlig vægt på, at valuarernes vurderinger ikke fandtes at fravige de senere vurderinger foretaget af skønsmanden i den førstnævnte sag og af den nye valuar i den anden sag i et så væsentligt omfang, at der var tale om ansvarspådragende fejl, ligesom valuarernes metode ved vurderingerne af ejendommens værdi ikke havde karakter af en ansvarspådragende fejl.

Landsretten stadfæstede byrettens domme

Ligesom byretten forholdt landsretten sig til det anvendte afkastprincip. Landsretten fandt således ikke grundlag for at fastslå, at afkastprincippet ikke kunne eller måtte anvendes, hvilket navnlig blev begrundet med, at princippet også blev anvendt af flere andre valuarer og skønsmænd, og idet der ikke i den relevante lovgivning eller forarbejderne hertil fremgik, efter hvilke principper vurderingen skulle foretages.

På denne baggrund tiltrådte landsretten, at valuarvurderingerne af ejendommenes handelsværdi ikke afveg væsentligt fra det fagligt forsvarlige, hvorfor valuarerne også i landsretten blev frifundet for erstatningsansvar.

Højesteret stadfæstede landsrettens domme

Sælgerne i begge sager ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens domme til Højesteret. Højesteret udtalte, at en betingelse for at pålægge en valuar erstatningsansvar over for sælgeren af en andel i en andelsboligforening er, at sælgeren godtgør, at der foreligger væsentlige fejl eller mangler ved valuarvurderingen, eller at vurderingen har ført til en åbenbart urigtig værdiansættelse, jf. U 2019.2139 H. Højesteret fandt, at valuarerne ikke havde begået fejl ved at have anvendt et afkastprincip ved ansættelsen af ejendommenes værdi, ligesom det ikke var godtgjort, at valuarerne havde begået fejl ved at anvende en afkastprocent på henholdsvis ca. 1,5 og 1,9. Højesteret fandt det heller ikke godtgjort, at valuarernes vurdering af ejendommenes værdi var åbenbart urigtig. Der var herefter ikke grundlag for at pålægge valuarerne erstatningsansvar, og Højesteret stadfæstede landsrettens domme om frifindelse af valuarerne.

Tilladelse til anke til Højesteret af 24. maj 2018 (PBN 2018-22-0104 og 0105).

U 2019.2221 H og Højesterets dom af 27. marts 2019 i sag 120/2018.

Var ophævelse af et boliglejemål proportionalt?

I august 2014 overfaldt en lejers hjemmeboende søn sammen med to andre en anden lejer indenfor boligområdet. Ved overfaldet benyttede de tre gerningsmænd kniv. Lejerens søn blev ved byrettens dom fra december 2014 idømt 3 måneders ubetinget fængsel, hvilket ved landsrettens ankedom fra februar 2016 blev forhøjet til 4 måneders ubetinget fængsel.

Udlejer blev i begyndelsen af 2015 bekendt med, at lejerens søn havde deltaget i overfaldet fra august 2014, og udlejer ophævede på den baggrund boliglejemålet i medfør af almenlejelovens § 90, stk. 1, nr. 12. Lejeren, der havde beboet lejemålet siden 2000, protesterede mod ophævelsen og indbragte sagen for boligretten.

Efter løsladelse fra varetægtsfængsling flyttede sønnen adresse til sin søsters lejlighed i en anden del af byen, hvor han efter det oplyste også boede indtil og efter afsoning af dommen. Sønnen kom dog ofte hos forældrene, som fortsat boede i samme lejlighed.

Boligretten fandt ophævelsen af lejemålet uberettiget

Boligretten fastslog indledningsvist, at sønnens deltagelse i overfaldet på den anden lejer udgjorde en misligholdelse af en sådan karakter, at udlejerens som udgangspunkt var berettiget til at ophæve lejemålet. Det afgørende for, hvorvidt ophævelsen var berettiget, var herefter, om den måtte anses for proportional.

Under henvisning til, at lejerens havde beboet lejemålet siden 2000, uden at familien var blevet pålagt retsfølger efter almenlejeloven, at husstanden ikke havde givet anledning til klager til udlejerens, at sønnen umiddelbart efter overfaldet flyttede til søsterens lejlighed, og at lejerens øvrige børn måtte betragtes som velfungerende, fandt boligretten, at ophævelsen ikke var proportional. Boligretten lagde i den forbindelse også vægt på lejerens og ægtefællens helbredsmaessige forhold.

Landsretten fandt ophævelsen af lejemålet berettiget og ændrede boligrettens dom

Ligesom boligretten fastslog landsretten indledningsvist, at sønnens deltagelse i overfaldet udgjorde en sådan misligholdelse af lejerens forpligtelser, at udlejerens var berettiget til uden varsel at ophæve boliglejemålet.

Landsretten fandt herefter, at ophævelsen også var proportional og gav derfor udlejerens medhold. Landsretten lagde herved på den ene side vægt på de samme forhold, som boligretten havde anført, mens landsretten på den anden side lagde vægt på, at formålet med ophævelsen var at mindske sønnens tilknytning til boligområdet og dermed risikoen for udøvelse af den utryghedsskabende kriminalitet, at overfaldet ikke kunne anses for en enkeltstående episode, og at sønnen efter ophævelsen fortsat kom i forældrenes lejlighed i betydeligt omfang.

Højesteret fandt ophævelsen uberettiget og stadfæstede boligrettens dom

Lejerens ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret udtalte, at den grove vold udøvet mod en anden beboer i boligområdet var egnet til at skabe utryghed blandt beboerne i området og udgjorde en misligholdelse af en sådan grovhed, at udlejerens som udgangspunkt havde ret til at ophæve lejemålet i medfør af almenlejelovens § 90, stk. 1, nr. 12. Ved afvejningen af misligholdelsens karakter over for lejerens forhold måtte det imidlertid tillægges betydning, at voldsforholdet måtte anses for en enkeltstående, spontant opstået episode af kortere varighed, og at sønnens medvirken var mere begrænset i forhold til medgerningsmændenes. Det måtte endvidere tillægges betydning, at lejerens på ophævelsestidspunktet havde boet i lejemålet i ca. 15 år, samt at lejerens inden ophævelsen ikke havde modtaget klager fra udlejerens eller andre lejere over sin eller andre medlemmer af husstandens opførsel. Lejerens ægtefælle måtte endvidere antages at have helbredsmaessige, herunder psykiske, udfordringer, som gjorde det vanskeligt for dem at skulle flytte. Efter en samlet bedømmelse af misligholdelsens karakter og lejerens forhold fandt Højesteret ligesom boligretten, at ophævelsen af lejemålet ikke stod i rimeligt forhold til misligholdelsen. Ophævelsen var derfor uberettiget. Højesteret stadfæstede således boligrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 14. marts 2018 (PBN 2018-22-0032).
U 2019.664 H.

Bortvisning af en ansat efter hemmelig lydoptagelse

Sagen angik, om en lønmodtager kunne bortvises som følge af illoyalitet ved, at lønmodtageren havde lydoptaget et møde med sin chef uden at informere herom på forhånd.

Lønmodtageren blev i 2012 ansat som kundeforsker i en virksomhed, hvor han blandt andet skulle stå for udlejning af vikarer i Danmark og Norge. Lønnen bestod af en fast løn med tillæg af provision. Lønmodtageren havde løbende drøftelser med ledelsen om sælgergruppens fremtidige organisering, herunder hvordan provisionen for de enkelte sælgere skulle beregnes.

I oktober 2016 blev der som led i parternes lønforhandlinger afholdt et møde mellem direktøren for virksomheden og tre sælgere, heriblandt lønmodtageren. Stemningen på mødet var højspændt og resulterede i, at lønmodtageren kastede en PC-mus gennem lokalet. Lønmodtageren arbejdede herefter videre, men forlod arbejdspladsen nogle timer før normal arbejdstids ophør.

Senere samme dag modtog lønmodtageren en mail fra arbejdsgiveren, hvoraf det fremgik, at arbejdsgiveren betragtede hændelserne på og efter mødet som en tilkendegivelse fra lønmodtageren om øjeblikkeligt ophør af ansættelsesforholdet efter lønmodtagerens eget valg. Lønmodtageren undskyldte sidenhen sin opførsel og oplyste over for arbejdsgiveren, at han på dagen for mødet havde afspadseret de sidste to timer efter aftale med en afdelingsleder. Arbejdsgiveren meddelte imidlertid i en mail, at ansættelsesforholdet var ophævet, da lønmodtageren ulovligt havde forladt arbejdspladsen.

Lønmodtageren mente, at der var tale om en uberettiget bortvisning og anlagde sag for byretten med påstand om betaling af godt 220.000 kr. for løn, godtgørelse efter funktionærlovens § 2 b, provision mv.

Byretten frifandt arbejdsgiveren

I forbindelse med sagens behandling for byretten fremlagde lønmodtagerens advokat en udskrift af en lydoptagelse af mødet i oktober 2016, som lønmodtageren i hemmelighed havde optaget. Dette førte til, at arbejdsgiveren på ny bortviste lønmodtageren med virkning fra dagen for lydoptagelsen.

Byretten tog ikke stilling til, om lydoptagelsen udgjorde et bortvisningsgrundlag. Derimod fandt byretten, at virksomheden havde været berettiget til at bortvise lønmodtageren under henvisning til episoden på mødet, hvor lønmodtageren havde kastet en PC-mus mod virksomhedens direktør.

Arbejdsgiveren blev herefter frifundet.

Landsretten stadfæstede byrettens dom, men under henvisning til lydoptagelsen

Landsretten lagde indledningsvis til grund, at lønmodtageren ikke blev bortvist på mødet i oktober 2016, og at lønmodtageren heller ikke blev bortvist ved arbejdsgiverens mail senere samme dag.

Landsretten fandt derimod, at lønmodtagerens lydoptagelse af mødet, uden at han forudgående havde oplyst direktøren og de øvrige mødedeltagere herom, var en så grov misligholdelse af den loyalitetspligt, der fulgte af ansættelsesforholdet, at arbejdsgiveren af den grund havde været berettiget til at bortvise lønmodtageren. Da

lydoptagelsen og dermed den grove misligholdelse fandt sted under mødet i oktober 2016, tillagde landsretten bortvisningen virkning fra dette tidspunkt.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 4. oktober 2018 lønmodtageren tilladelse til anke til Højesteret, der på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

U 2018.3294 V.

Tilladelse til anke til Højesteret af 4. oktober 2018 (PBN 2018-22-0361).

Modregningsadgang i sygemeldt ansats løn

En ansat i en kommune blev sygemeldt på grund af blandt andet stress. Den ansatte var tillagt funktionærstatus ved sin ansættelse, hvorfor hun blandt andet havde ret til løn under sygdom.

Den ansatte blev indkaldt til en række sygesamtaler på sin arbejdsplads, og hun blev anmodet om at give en række oplysninger om sin sygdom. Den ansatte blev dog af sin læge frarådet at deltage i en samtale om hendes sygdom, fordi det kunne forværre hendes tilstand. Efterfølgende blev den ansatte orienteret om, at hendes ret til sygedagpenge var bortfaldet, fordi hun ikke havde udfyldt et skema med oplysninger til dagpengekontoret i hendes bopælskommune. Efter yderligere en måned traf hendes arbejdsgiver (samme kommune) afgørelse om at foretage modregning af den mistede dag-pengerefusion i den ansattes løn. Modregnede beløb udgjorde i alt 22.000 kr., og kommunen fordelte modregningen over to måneder for at tage højde for reglen om transgbeneficiet i retsplejelovens § 509.

Den ansatte påklagede afgørelsen til Ankestyrelsen, som stadfæstede afgørelsen. Herefter blev sagen indbragt for retten af den ansatte med påstand om betaling af ca. 22.000 kr.

Byretten fandt, at kommunen ikke havde været berettiget til at modregne

Byretten henviste blandt andet til de almindelige obligationsretlige regler om modregning og betingelsen om, at kravene skal være konnekse. Byretten fandt, at der ikke var bestemmelser i parternes aftale- eller overenskomstgrundlag, der kunne fastlægge, at den ansatte ved sin undladelse havde misligholdt sine pligter i ansættelsesforholdet. Byretten fandt herefter, at arbejdsgiveren ikke havde været berettiget til at modregne. Den ansatte fik således medhold i, at arbejdsgiveren skulle betale 22.000 kr. til hende.

Landsretten stadfæstede byrettens dom

Landsrettens flertal henviste blandt andet til, at det klare udgangspunkt er, at den ansatte har ret til effektiv udbetaling af løn, og at der således ikke er en almindelig adgang til modregning efter de obligationsretlige regler. Flertallet henviste endvidere til, at lovgiver i forbindelse med reglernes tilblivelse var bekendt med risikoen for, at arbejdsgiveren kunne miste sin refusion for lønudbetaling, og at lovgiver afstod fra at lovgive herom.

Landsrettens mindretal var derimod af den opfattelse, at hverken funktionærloven eller sygedagpengeloven afskærer et civilretligt krav efter dansk rets almindelige erstatningsregler og modregning efter almindelige obligationsretlige regler. Mindretallet fandt endvidere, at den ansatte ved ikke rettidigt at aflevere oplysningsskemaet havde forsomt sin almindelige loyalitetspligt i ansættelsesforholdet og derved havde pådraget sig erstatningsansvar. Mindretallet fremhævede tillige, at kommunen i modregningen havde taget højde for den ansattes nødvendige leveomkostninger efter princippet i retsplejelovens § 509.

Der blev afsagt dom efter stemmeflertallet, og landsretten stadfæstede således byrettens dom.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 23. november 2018 arbejdsgiveren tilladelse til anke til Højesteret, der på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Retten i Nykøbing Falsters dom af 4. juli 2017 (BS 1-503/2016).

Østre Landsrets dom af 6. juni 2018 (B-1611-17).

Tilladelse til anke til Højesteret af 23. november 2018 (PBN 2018-22-0358).

Indgår overarbejdstimer ved beregning af erhvervsevnetab?

Skadelidte, der var autodidakt smed, udviklede på et tidspunkt toksisk håndeksem, hvorefter han blev sygemeldt. Skadelidtes eksem blev efterfølgende anerkendt som en arbejdsskade. Skadelidte, der ikke længere kunne arbejde som smed, fik herefter arbejde 30 timer om ugen som omsorgs- og pædagogmedhjælper på en døgninstitution. I løbet af et år havde ansøger ca. 700 overarbejdstimer. I forhold til skadelidtes erhvervsevnetab fandt Ankestyrelsen, at skadelidte ikke havde lidt et erhvervsevnetab på mindst 15 %. Skadelidte anlagde sag mod Ankestyrelsen med påstand om, at Ankestyrelsen skulle anerkende, at han havde pådraget sig et erhvervsevnetab på 50 % og gjorde i den forbindelse gældende, at der ved vurderingen af, om skaden medførte en indtægtsnedgang, skulle ses bort fra hans overarbejde. Ankestyrelsen påstod frifindelse.

Byretten fandt, at der ved beregningen af erhvervsevnetabet ikke skulle tages hensyn til eventuelt overarbejde

Byretten fandt, at der ved vurderingen af skadelidtes erhvervsevnetab skulle tages udgangspunkt i den månedsløn, der fremgik af skadelidtes kontrakt, med tillæg af ferie, pension og ATP, hvorefter indtægten skulle omregnes, således at den svarede til en fuldtidsstilling. Ved beregningen af skadelidtes erhvervsevnetab skulle der herefter ikke tages hensyn til eventuelt overarbejde. Ankestyrelsen blev herefter tilpligtet at anerkende, at skadelidte havde pådraget sig erhvervsevnetab på 26 % som følge af den anerkendte erhvervssygdom toksisk eksem.

Landsretten fandt, at erhvervsevnetabet var under 15 %, og frifandt Ankestyrelsen

Landsretten frifandt Ankestyrelsen med henvisning til, at der ved vurderingen af, om der er lidt et erhvervsevnetab, skal opstilles en prognose for, hvad skadelidte ville have tjent, hvis skaden ikke var sket, som sættes i forhold til prognosen for, hvad skadelidte må antages at kunne tjene med skaden. Der var herefter ikke grundlag for at tilsidesætte, at Ankestyrelsen i sin prognose over skadelidtes indtjeningssevne efter skaden havde taget udgangspunkt i oplysningerne om, hvor meget skadelidte faktisk havde været i stand til at arbejde og tjene, herunder ved overarbejde.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Skadelidte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte, at Ankestyrelsen i sin prognose over skadelidtes indtjeningssevne efter skaden havde taget udgangspunkt i oplysningerne om, hvor meget skadelidte faktisk havde været i stand til at arbejde og tjene som pædagogmedhjælper, herunder ved overarbejde. Overarbejdet var ikke af en sådan midlertidig eller ekstraordinær karakter, at der var grundlag for at se bort fra denne del af indtjeningen, når erhvervsevnetab som følge af skaden skulle fastlægges. Der forelå herefter ikke et fornødent sikkert grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens

afgørelse, hvorefter skadelidte ikke var påført et erhvervsevnetab på 15 % eller derover. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom om frifindelse af Ankestyrelsen. (Dissens).

Tilladelse til anke til Højesteret af 12. februar 2018 (PBN 2017-22-0489).
U 2019.795 H.

Patientskadesag om forsinket diagnosticering af lungekræft

Sagen angik, om en patient havde krav på erstatning som følge af forsinket diagnosticering af lungekræft.

I januar 2008 blev der taget røntgenfoto af patientens brystkasse. Undersøgelsen viste en plet på lungen i højre side, men der blev ikke foretaget yderligere udredning. I september 2012 var patienten i konsultation hos egen læge på grund af hoste og smerter i brystrygsøjlen i højre side. Ved røntgenundersøgelse af brystkassen kunne det konstateres, at en tumor på cirka 6,7 centimeter havde spredt sig til brystskillevæggen. I april 2013 traf Patientforsikringen afgørelse om, at patienten var blevet påført en skade, som var omfattet af klage- og erstatningsloven, og at hun var berettiget til godtgørelse for varigt mén samt svie og smerte.

I marts 2014 omgjorde Patientskadeankenævnet den tidligere afgørelse, da Patientskadeankenævnet fandt, at patienten ikke med overvejende sandsynlighed var blevet påført en erstatningsberettigende skade i form af forsinket diagnosticering og behandling af lungekræft.

Patienten anlagde herefter sag mod Patientskadeankenævnet med påstand om anerkendelse af, at hun var blevet påført en patientskade.

Byretten hjemviste sagen til fornyet behandling ved patientskademyndighederne

I forbindelse med sagens behandling ved byretten blev der stillet en række spørgsmål til Retslægerådet. Retslægerådet konkluderede blandt andet, at den påviste plet på lungen på undersøgelses-tidspunktet i 2008 ikke med overvejende sandsynlighed var udtryk for lungekræft. Samtidig konkluderede Retslægerådet, at det beroede på en klar radiologisk fejl, at røntgenundersøgelsen ikke blev fulgt op med yderligere udredning. Byretten fandt på baggrund af udtalelsen fra Retslægerådet og sammenholdt med de øvrige lægelige oplysninger, at patienten havde ført det fornødne bevis for, at hendes kræftdiagnose med overvejende sandsynlighed var en følge af den forsinkede diagnosticering og behandling af lungekræften. Byretten hjemviste herefter sagen til fornyet behandling ved patientskademyndighederne.

Landsretten frifandt Ankenævnet for Patienterstatningen

Ankenævnet for Patienterstatningen ankede byrettens dom til landsretten. Efter Retslægerådets udtalelse lagde landsretten til grund, at det på tidspunktet i 2008, hvor den radiologiske fejl blev begået, ikke var overvejende sandsynligt, at patienten led af lungekræft, eller at yderligere udredning på daværende tidspunkt ville have givet grundlag for at stille den pågældende diagnose. Landsretten fandt på den anførte baggrund, at patienten ikke i tilstrækkelig grad havde sandsynliggjort, at hun ved den radiologiske fejl var blevet påført en skade, som kunne være undgået, hvis fejlen ikke var blevet begået. Ankenævnet for Patienterstatningen blev herefter frifundet.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 4. oktober 2018 patienten tilladelse til anke til Højesteret, der på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Retten i Helsingørs dom af 26. maj 2017 (BS 1D-1179/2014).

Østre Landsrets dom af 21. juni 2018 (B-1247-17).

Tilladelse til anke til Højesteret af 4. oktober 2018 (PBN 2018-22-0378).

Hovedentreprenørs hæftelse for en underentreprenørs ansvarspådragende adfærd

Et kommunalt forsyningsselskab skulle nedlægge en trykledning ved styret underboring og antog i den forbindelse et entreprenørfirma, herefter omtalt som hovedentreprenøren. Hovedentreprenøren, der selv skulle forestå gravearbejdet, antog en underentreprenør til at udføre underboringen.

Under boringen ramte og beskadigede underentreprenøren en kommunikationsledning, der tilhørte en servicevirksomhed. Servicevirksomheden anlagde sag om erstatning for skaderne mod underentreprenøren, men da denne blev erklæret konkurs og ikke var dækket af en erhvervsansvarsforsikring, anlagde servicevirksomheden i stedet erstatningssag mod hovedentreprenøren med påstand om betaling af ca. 111.000 kr. for underentreprenørens ansvarspådragende adfærd, herunder dels udgifter til udbedring af skaden og dels omkostninger i forbindelse med en retssag, som servicevirksomheden anlagde mod underentreprenøren, der efterfølgende gik konkurs, og hvor der blev afsagt udeblivelsesdom.

Byretten statuerede hæftelsesansvar for hovedentreprenøren

Byretten fandt, at underentreprenøren havde handlet ansvarspådragende over for servicevirksomheden i forbindelse med boringen, men fandt ikke, at hovedentreprenøren havde handlet ansvarspådragende. Byretten bestemte, at hovedentreprenøren hæftede for skaderne forårsaget af underentreprenøren, idet kravene til underentreprenørens agtpågivenhed ved planlægning og udførelse af en styret underboring var skærpede, hvilket hovedentreprenøren var bekendt med, og idet underentreprenørens arbejde var tilrettelagt og udført i samarbejde med hovedentreprenøren, der således havde mulighed for at begrænse og styre risikoen ved arbejdet. Hovedentreprenøren skulle derfor betale erstatning for servicevirksomhedens udgifter til udbedring af boreskaderne på 101.000 kr.

Landsretten ændrede byrettens dom

Hovedentreprenøren ankede dommen til landsretten, der ligesom byretten fandt, at det alene var underentreprenøren, der havde handlet ansvarspådragende. Landsretten omgjorde imidlertid byrettens vurdering af, at hovedentreprenøren hæftede for de af underentreprenøren forårsagede skader, idet landsretten fandt, at der ikke i sagen forelå omstændigheder, der gav hovedentreprenøren anledning til at opdage og derved undgå underentreprenørens fejl. Herved lagde landsretten vægt på, at hovedentreprenøren hverken mandskabsmæssigt eller udstyrmæssigt besad kompetencer til at forestå en styret underboring og derfor ikke havde mulighed for at føre tilsyn med underentreprenørens udførelse af arbejdet. Landsretten frifandt derfor hovedentreprenøren.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 13. december 2018 servicevirksomheden tilladelse til anke til Højesteret. Tilladelsen blev begrænset til at angå spørgsmålet om, hvorvidt hovedentreprenøren kan pålægges hæftelsesansvar for underentreprenørens ansvarspådragende adfærd. Højesteret har på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke truffet afgørelse i sagen.

Retten i Glostrups dom af 23. oktober 2017 (BS 10N-1642/2016).

Østre Landsrets dom af 9. maj 2018 (B-2385-17).

Begrænset tilladelse til anke til Højesteret af 14. september 2018 (PBN 2018-22-0274).

Ansvarsfordelingen mellem forsikringsselskaber ved harmonikasammenstød

I november 2015 skete der på den fynske motorvej et færdselsuheld, der involverede tre biler. I den forreste bil, der holdt stille, kom føreren og passageren i bilen til skade. Den midterste bil var forsikret hos et forsikringsselskab, mens den bagerste bil var forsikret hos et andet forsikringsselskab.

Der var mellem de to forsikringsselskaber uenighed om, hvorvidt den midterste bil påkørte den forreste bil én eller to gange. Der var som følge heraf endvidere uenighed om, hvorvidt forsikringsselskabet for den bagerste bil skulle betale det fulde erstatningsbeløb, eller om der skulle ske en ligedeling mellem forsikringsselskabet for den midterste bil og forsikringsselskabet for den bagerste bil.

Byretten fandt, at ansvaret skulle fordeles ligeligt mellem de to forsikringsselskaber

Forsikringsselskabet for den midterste bil anlagde sag mod forsikringsselskabet for den bagerste bil med påstand om, at forsikringsselskabet skulle anerkende det fulde erstatningsansvar for de personskader, som personerne i den forreste bil var blevet påført. Byretten frifandt forsikringsselskabet for den bagerste bil med henvisning til, at der ikke var blevet fremlagt oplysninger, som gav retten det fornødne sikre grundlag for at fastslå, om den midterste bil havde ramt den forreste bil én eller to gange.

Landsretten stadfæstede byrettens dom

Forsikringsselskabet for den midterste bil ankede sagen til landsretten, der stadfæstede byrettens dom. Landsretten udtalte, at udgangspunktet er, at der skal ske en ligedeling af erstatningsansvaret mellem de to forsikringsselskaber, hvorfor forsikringsselskabet for den midterste bil havde bevisbyrden for, at dette udgangspunkt skulle fraviges. Landsrettens flertal fandt, at forsikringsselskabet for den midterste bil ikke havde løftet bevisbyrden for, at der alene var sket én påkørsel af den forreste bil.

Højesteret fandt, at ansvaret for den fulde skade påhvilede forsikringsselskabet for den bagerste bil

Forsikringsselskabet for den midterste bil ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret fandt, at der ved den indbyrdes fordeling af erstatningsbyrden må lægges vægt på, om og i givet fald i hvilket omfang de implicerede parter havde begået kørsels-fejl, der har medvirket til skaden. Den, der påstår, at en part har begået kørselsfejl, har bevisbyrden for dette. Hvis der skulle ske ligedeling af erstatningsbyrden, påhvilede det forsikringsselskabet for den bagerste bil at bevise, at der – forud for det sammenstød, som parterne var enige om, var sket – var sket yderligere et sammenstød mellem den midterste og den forreste bil, hvor det i givet fald var føreren af den midterste bil, som begik kørselsfejl. Da denne bevisbyrde ikke var løftet, gav Højesteret forsikringsselskabet for den midterste bil medhold i, at det fulde ansvar for skaderne på personerne i det forreste køretøj påhvilede forsikringsselskabet for den bagerste bil. Højesteret ændrede dermed landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 1. marts 2018 (PBN 2017-22-0592).
U 2019.930 H.

Bortadoption

En pige, der kort efter fødslen blev anbragt i en plejefamilie uden samtykke fra de biologiske forældre, blev efter ca. 1,5 år bortadopteret – også uden forældrenes samtykke.

På et møde i Børn- og Ungeudvalget blev det besluttet at indstille til Ankestyrelsen at meddele tilladelse til bortadoption af pigen. Ankestyrelsen besluttede at meddele tilladelse til, at pigen skulle bortadopteret uden samtykke fra de biologiske forældre.

Statsforvaltningen traf herefter afgørelse om bortadoption af pigen, jf. adoptionslovens § 9, stk. 3, jf. stk. 2. Statsforvaltningens afgørelse blev af de biologiske forældre indbragt for byretten med påstand om ophævelse af Statsforvaltningens afgørelse. Statsforvaltningen nedlagde påstand om stadfæstelse af afgørelsen om bortadoption.

Byretten stadfæstede bortadoptionen

Byretten stadfæstede Statsforvaltningens afgørelse om bortadoption med henvisning til, at betingelserne i adoptionslovens § 9, stk. 3, jf. stk. 2, var opfyldt. Byretten bemærkede, at bortadoptionen ikke var i strid med Danmarks internationale forpligtelser, når der henses til de retssikkerhedsgarantier, som var opfyldt ved sagsbehandlingen, og når henses til, at hovedformålet med Menneskerettighedskonventionen og Børnekonventionen er, at der skal handles til barnets bedste.

Landsretten stadfæstede byrettens dom

Østre Landsret stadfæstede byrettens afgørelse blandt andet med henvisning til, at de biologiske forældre hverken hver for sig eller sammen havde de fornødne forældrekompetencer, og at de sammen ikke havde udsigt til at opnå disse, hvorfor landsretten fandt, at bortadoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i pigens opvækst ville være det bedste for pigen. Landsretten fandt, at bortadoptionen under disse omstændigheder ikke udgjorde en krænkelse af art. 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller af art. 9, stk. 1 i FN Konventionen om Barnets Rettigheder. Landsretten bemærkede i den forbindelse, at bortadoption af pigen ikke nødvendigvis afskar de biologiske forældre fra fremadrettet at have kontakt til pigen, jf. bestemmelsen om samvær i forældreansvarslovens § 20 a.

Højesteret tiltrådte, at betingelserne for adoption uden samtykke var opfyldt, og stadfæstede landsrettens dom

De biologiske forældre ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret tiltrådte, at betingelserne for adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2 og 3, var opfyldt. Højesteret fandt endvidere, at der forelå sådanne helt særlige omstændigheder og tungtvejende hensyn til barnets bedste, at adoption uden samtykke var forenelig med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Højesteret pegede på, at det fremgår af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at spørgsmålet om kontakt mellem barnet og dets oprindelige slægt kan indgå i proportionalitetsvurderingen ved afgørelsen af, om en adoption uden samtykke er forenelig med artikel 8. Afgørelsen efter forældreansvarslovens § 20 a bør derfor i almindelighed træffes i så nær tidsmæssig tilknytning til adoptionen som muligt. Højesteret udtalte i den forbindelse, at det næppe vil være foreneligt med menneskerettighedskonventionen, hvis samvær eller anden kontakt efter adoptionen kun er en mulighed "i helt særlige tilfælde", jf. forældreansvarslovens § 20 a. Statsforvaltningen burde derfor så hurtigt, som det var muligt, træffe afgørelse om, hvorvidt det var bedst for pigen fortsat at have samvær eller anden kontakt med de biologiske forældre. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. juni 2018 (PBN 2018-22-0225 og 0247).
U 2019.1565 H.

Procesbevillingsnævnet meddelte i øvrigt i 2018 anketilladelse til Højesteret af yderligere en dom om bortadoption af en dreng, der var blevet anbragt i en plejefamilie få timer efter fødslen i april 2012. Ankestyrelsen havde i august 2012 nægtet at give samtykke til bortadoption efter den dagældende adoptionslov § 9, stk. 3, da det ikke var godtgjort, at de biologiske forældre ikke ville være i stand til at spille en positiv rolle for drengen i forbindelse med samvær. Efter en lovændring af adoptionsloven i 2015 meddelte Ankestyrelsen i november 2016 samtykke til tvangsadoption af drengen. Statsforvaltningen traf herefter i marts 2017 afgørelse om bortadoption af drengen uden samtykke fra forældrene, jf. adoptionslovens § 9, stk. 4. De biologiske forældre indbragte Statsforvaltningens afgørelse blev indbragt for retten. Statsforvaltningens afgørelse fra marts 2017 blev stadfæstet i både byretten og landsretten. Sagen blev behandlet i Procesbevillingsnævnet under j.nr. 2018-22-0062. Højesteret har afsagt kendelse i sagen den 18. februar 2019 (U 2019.1721 H), hvorved Statsforvaltningens afgørelse om bortadoption blev stadfæstet.

4.2.2 Civile kæresager

Kræver anke via sagsportalen møderet for ankeinstansen?

I en almindelig civil sag ved byretten var en part repræsenteret af en advokat, der ikke havde møderet for landsretten. Sagen blev behandlet digitalt på domstolens sagsportal. Da parten ikke fik medhold i byretten og ønskede at anke byrettens dom til landsretten, indgav parten advokat via sagsportalen inden ankefristens udløb en ankestævning til byretten.

Landsretten afviste ankesagen

Landsretten bemærkede, at det følger af retsplejelovens § 261, stk. 2, og praksis vedrørende denne bestemmelse, at advokater, der indleverer processkrifter i ankesager for landsretten, herunder anke-stævninger, skal have møderet for landsretten. Undtaget herfra er efter praksis ankesager, der behandles under småsagsprocessen.

Landsretten bemærkede dernæst, at retsplejelovens § 372, stk. 2, 1. pkt., ved lov nr. 1867 af 29. december 2015 blev ændret således, at en ankestævning i almindelige civile ankesager nu på samme måde som i småsager skal indleveres til den byret, der har afsagt dommen.

Landsretten udtalte efter en gennemgang af bestemmelsernes forarbejder, at det ikke kunne antages at have været tilsigtet i forbindelse med digitaliseringen af retsprocessen at ændre den gældende retstilstand, hvorefter en ankestævning til landsretten skal indleveres af en mødeberettiget advokat, uanset at ankestævningen nu skal indleveres til byretten.

Da ankestævningen i sagen ikke var indleveret af parten selv eller af en advokat med møderet for landsretten, afviste landsretten herefter ankesagen.

Højesteret tiltrådte, at ankesagen var afvist

Parten kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse om afvisning til Højesteret. Højesteret tiltrådte landsrettens resultat og begrundelsen herfor.

Tilladelse til kære til Højesteret af 23. maj 2018 (PBN 2018-22-0070).
U 2019.510 H.

Procesbevillingsnævnet har i 2018 meddelt kæretiladelse til Højesteret i endnu en sag om anke via sagsportalen. Sagen angik, 1) om landsretten med rette havde afvist en ankestævning, der af appellantens advokat ved en fejl var indgivet til byretten, og 2) om landsretten med rette havde afvist at tage sagen under fornyet behandling efter retsplejelovens § 371, stk. 3. Efter denne bestemmelse kan en anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af ankefristen, med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt en ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist. Sagen blev behandlet i Procesbevillingsnævnet under j.nr. 2017-22-0574 og 0575. Højesteret har afsagt kendelse i sagen den 2. januar 2019 (U 2019.1159 H), hvorved landsrettens to afgørelser blev stadfæstet.

Sag om EU-advokats varetagelse af hovedforhandlingen i en ankesag for landsretten

En advokat i EU var i Frankrig etableret som Avocat á la Cour d'Appel de Paris men var også dansk advokat, dog uden møderet for landsretten. EU-advokaten repræsenterede under en retssag ved en dansk byret en dansk kvinde i en sag om det økonomiske opgør efter en samlivsophævelse. EU-advokaten havde i den forbindelse hovedforhandlet sagen i byretten. EU-advokatens klient tabte sagen i byretten, og sagen blev herefter anket til Østre Landsret.

EU-advokaten anmodede herefter landsretten om tilladelse til at repræsentere kvinden for landsretten, uanset at han ikke havde møderet for landsretten. EU-advokaten henviste i den forbindelse til, at Rådets direktiv om lettelse med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser og den bekendtgørelse, der gennemfører direktivet i dansk ret, ikke indeholdt bestemmelser om, at EU-advokater skulle have møderet for landsretten for at kunne repræsentere en klient under hovedforhandlingen af en ankesag.

Landsretten afslog, at EU-advokaten kunne møde for landsretten

Landsretten afslog EU-advokatens anmodning om at repræsentere kvinden for landsretten med henvisning til, at tjenesteydelsesdirektivet indeholdt en bestemmelse, hvorefter EU-advokaters adgang til at repræsentere en klient for retten skulle udøves på de betingelser, som gælder for advokater etableret i værtslandet, og at EU-advokaten ikke havde opnået møderet for landsretten.

Højesteret fandt også, at EU-advokaten ikke kunne møde for landsretten

EU-advokaten kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret. Højesteret fandt, at der ikke var grundlag for at fravige reglen om, at møderet for landsret er forbeholdt advokater, der har bestået prøven i henhold til retsplejelovens § 133. Højesteret bemærkede herved, at reglen ikke er udtryk for en territorial indskrænkning af retten til at udøve advokatvirksomhed, men har til formål at sikre, at advokaten har de fornødne kvalifikationer til udførelse af ankesager, og ikke indebærer restriktioner i EU-advokaters muligheder for at udøve advokatvirksomhed her i landet, som er uproportionale i forhold til det legitime formål, som begrunder kravet. Der var ikke grundlag for forelæggelse for EU-Domstolen. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse om, at EU-advokaten ikke kunne møde for landsretten.

Tilladelse til kære til Højesteret af 31. januar 2018 (PBN 2017-22-0607).
U 2018.3505 H.

Nyt syn og skøn i situation med forskellige vurderingsmetoder

Et ejendomsselskab overdrog i juni 2015 en ejendom til et andet selskab for en købesum på 90.275.700 kr. Ejendommen var en udlejningsejendom, hvor lejen fastsættes på baggrund af bolig-reguleringslovens regler. Overdragelsen udløste tilbudspligt i medfør af lejelovens § 100. Ejendomsselskabet foranledigede på den baggrund, at der blev udmeldt syn og skøn over ejendommens værdi i medfør af lejelovens § 103.

Ejendommen blev herefter ved en skønsmand vurderet til at have en værdi på 58,8 mio. kr. Vurderingen var baseret på en afkastbaseret model, hvor ejendommens indtægter og udgifter blev opgjort på baggrund af forskellige lejetyper i ejendommen, hvorefter der blev skønnet over de gennemsnitlige kvadratmeterpriser og fastsat en afkastgrad.

Der blev herefter indhentet supplerende skønserklæringer fra forskellige skønsmænd, hvori ejendommen vurderedes at have en værdi på henholdsvis 76, 78 og 84,5 mio. kr. Vurderingerne blev udarbejdet efter såkaldte cashflowbetragtninger, hvor ejendommens 10-årige likviditetsbudget opstilles og tilbagediskonteres.

Ejendomsselskabet indbragte herefter sagen for Københavns Byret under isoleret bevisoptagelse med påstand om indhentelse af nyt syn og skøn i medfør af retsplejelovens § 209, idet det navnlig blev gjort gældende, at der var grundlæggende og væsentlige fejl både i den oprindelige skønsmands anvendte vurderingsmetodik og i det referencegrundlag, som dannede baggrund for vurderingen.

Lejerne, der var modpart i sagen om isoleret bevisoptagelse, protesterede mod nyt syn og skøn. De anførte, at nyt syn og skøn efter retsplejelovens § 209 er en absolut undtagelse, at skønsmanden havde anvendt samme principper i ejendomsvurderingen som anvendt i de supplerende skønserklæringer, og at der ikke var påvist mangler af betydning ved skønserklæringen eller ved skønsmandens vurderingsmetode i øvrigt.

Byretten fandt ikke grundlag for at tillade nyt syn og skøn

Afgørende for sagens udfald blev særligt, hvorvidt der rent vurderingsmetodisk kunne siges at foreligge flere såkaldte "skoler", og om der i øvrigt var påvist fejl ved den oprindelige skønsmands erklæring.

Byretten fandt det ikke godtgjort, at den metode, den oprindelige skønsmand havde anvendt, metodemæssigt baserede sig på "en anden skole" end de metoder, der sædvanligvis anvendtes, eller at erklæringen i øvrigt ikke afspejlede de nødvendige relevante faglige synsvinkler.

Da der i øvrigt ikke under sagen var påvist sådanne grundlæggende fejl eller misforståelser ved skønsmandens vurdering, at der var rejst berettiget tvivl om erklæringens rigtighed, fandt retten ikke grundlag for at tillade nyt syn og skøn.

Landsretten tillod indhentelse af fornyet syn og skøn

Ejendomsselskabet kærede byrettens kendelse til landsretten og gjorde i forbindelse hermed gældende, at der i særlig grad bør tillades nyt syn og skøn i en situation, hvor der er flere metoder til at værdiansætte en udlejningsejendom, og hvor den af skønsmanden anvendte metode ikke repræsenterer den mest udbredte skole eller faglige tilgang inden for vurderingsmetodikken.

Modsat byretten tillod landsretten indhentelse af fornyet syn og skøn, idet landsretten lagde til grund, at der i hvert fald var to anerkendte metoder, der kunne anvendes ved værdiansættelsen af en ejendom som den foreliggende, og at et valg af metode kunne have betydning for værdiansættelsen.

Den omstændighed, at skønsmanden for byretten havde forklaret, at anvendelsen af de forskellige metoder typisk ville føre til samme resultat, kunne ikke føre til et andet resultat, ligesom hensynet til det omkostningsmæssige aspekt, herunder hensynet til sagens fremdrift, heller ikke kunne medføre en ændret vurdering.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Lejerne kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret. Højesteret udtalte, at der efter retsplejelovens § 209 blandt andet kan tillades fornyet syn og skøn ved andre skønsmænd, hvis det kan sandsynliggøres over for retten, at den første skønsmands konklusioner kan være udslag af en faglig tilgang til spørgsmålene, som ikke er enerådende inden for faget, og at bestemmelsen også finder anvendelse, når syn og skøn er gennemført af en udlejer efter lejelovens § 103, stk. 2 og 3. Efter en samlet vurdering, herunder sagens værdi og skønstemaets karakter, tiltrådte Højesteret, at udlejers anmodning om fornyet syn og skøn ved en anden skønsmænd blev taget til følge. Højesteret stadfæstede herved landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 23. maj 2018 (PBN 2018-22-0182).

Højesterets kendelse af 23. april 2019 (sag 104/2018).

Kan en sluttet sag genoptages med henblik på fastsættelse af sagsomkostninger?

Under en retssag anlagt af et selskab og en person mod et nævn blev der ikke betalt berammelsesafgift. Selskabet og personen udeblev desuden med et processkrift. Retten sluttede herefter sagen. Ved en fejl tog byretten ikke stilling til, hvorvidt modparten kunne tilkendes sagsomkostninger.

Nogle dage senere rettede modparten henvendelse til retten med anmodning om tilkendelse af sagsomkostninger. Selskabet og personen protesterede mod, at sagen blev genoptaget med henblik på rettens stillingtagen til fastsættelse af sagsomkostninger.

Byretten genoptog sagen og tilkendte modparten sagsomkostninger

Uden at anføre en nærmere begrundelse herfor genoptog byretten sagen og bestemte, at selskabet og personen hver skulle betale 4.000 kr. i sagsomkostninger til modparten.

Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse om sagsomkostninger

Selskabet og personen kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse beslutningen til Østre Landsret. Landsretten fandt, at byretten, jf. principperne i retsplejelovens § 222, havde været berettiget til at omgøre sin beslutning om at slutte sagen og tage stilling til påstanden om tilkendelse af sagsomkostninger. Landsretten fandt herefter ikke grundlag for at tilsidesætte byrettens udmåling af sagsomkostningerne.

Højesteret tiltrådte, at tilkendelse af sagsomkostninger i den sluttet sag var berettiget. Selskabet og personen kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret. Højesteret stadfæstede afgørelsen af de grunde, landsretten havde anført.

Tilladelse til kære til Højesteret af 14. juni 2018 (PBN 2018-22-0084).

U 2019.1257 H.

Anvendelsen af retsplejelovens § 389 a i konkurskarantænesager

Tre personer drev i interessentskabsform landbrugsvirksomhed fra en landbrugsejendom, som de hver ejede en tredjedel af. Driften af landbruget viste sig ikke at være rentabel, hvorfor såvel interessentskabet som de tre personer blev taget under konkursbehandling med den samme kurator.

Kort efter konkursens indtræden solgte kurator landbrugsejendommen. Køberen kunne imidlertid konstatere, at flere driftsaktiver, som efter hans opfattelse var en del af købsaftalen vedrørende landbrugsejendommen, var blevet fjernet fra ejendommen, og at dette var sket forud for afsigelsen af konkursdekretet. Navnlig på denne baggrund anmodede kurator om, at der blev indledt konkurskarantænesager mod de tre personer, hvilket skifteretten tiltrådte. Kurator indgav herefter tre processkrifter om konkurskarantæne, og det fremgik heraf, at det var kurator i de personlige konkursboer, som var part i sagen. Herudover anmodede den ene person skifteretten om fri proces til konkurskarantænesagen.

Skifteretten tillod kurator at ændre partsbetegnelsen og afviste anmodningen om fri proces

Efter anmodning fra kurator og mod protest fra de tre personer tillod skifteretten ved kendelse, at kurator ændrede partsbetegnelsen i de tre konkurskarantænesager, således at det var kurator i konkursboet efter interessentskabet, som var part i sagen, idet det måtte have stået de tre personer klart, at det var kurator i konkursboet efter interessentskabet, som var rette part i sagen.

Skifteretten afviste endvidere ved en beslutning anmodningen om fri proces, idet skifteretten fandt, at der hverken i retsplejeloven eller konkursloven var særskilt hjemmel til, at skifteretten kunne meddele fri proces til en konkurskarantænesag.

Landsretten afviste kæremålene

De tre personer kærede kendelserne til landsretten. Både i sagen vedrørende berigtigelse af kurators partsbetegnelse og i sagen vedrørende afvisningen af anmodningen om fri proces fandt landsretten, at retsplejelovens § 389 a også fandt anvendelse i sager om konkurskarantæne. Da Procesbevillingsnævnets tilladelse til kære af skifterettens kendelse og beslutning ikke forelå, afviste landsretten kæremålene.

Højesteret tiltrådte, at landsretten havde afvist kæremålene

De tre personer kærede med Procesbevillingsnævnet tilladelse landsrettens to kendelser til Højesteret. Højesteret tiltrådte, at retsplejelovens § 389 a finder anvendelse i sager om konkurskarantæne, jf. konkurslovens § 160, stk. 2, jf. § 243. Den påkærede afgørelse var truffet under forberedelsen af konkurskarantænesagen. Afgørelsen kunne derfor kun kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse, medmindre retsplejelovens § 327 om fri proces giver hjemmel til at kære uden tilladelse. Højesteret henviste til, at sager om konkurskarantæne ikke er blandt de sagstyper, som er opregnet i § 327, og fandt derfor, at skifterettens afgørelse om at afvise den ene persons anmodning om fri proces til konkurskarantænesagen ikke var omfattet af den fri kæreadgang i § 327, stk. 5, 3. pkt. Da der ikke forelå tilladelse fra Procesbevillingsnævnet efter retsplejelovens § 389 a, tiltrådte Højesteret, at landsretten havde afvist kæremålet.

Tilladelse til kære til Højesteret af 20. september 2018 (PBN 2018-22-0291, 0292, 0293 og 0294).
U 2019.1993 H.

Procesbevillingsnævnet har siden 2014 meddelt kæretiladelse til Højesteret i en række sager vedrørende anvendelsesområdet for karebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a. Alle de omhandlede sager er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen.

Ophævelse af en offentligt pålagt parkeringsafgift på et sted med tidsbegrænset parkering

En kommune pålagde i september 2017 en parkant en parkeringsafgift på Nikolaj Plads i København. Der var på stedet på tidspunktet for parkeringsafgiftens pålæggelse opsat skilte, hvoraf fremgik, at der var tidsbegrænset parkering på 1 time mellem kl. 08:00 og kl. 15:00. Af en undertavle fremgik, at øvrig tid var P-betalingszone. Parkantens p-skive var indstillet til kl. 12:30, og parkanten havde endvidere købt en elektronisk parkeringsbillet gældende i tidsrummet fra kl. 13.30 til kl. 13.59. Parkeringsafgiften blev pålagt kl. 13.49 med den begrundelse, at parkeringen var sket i strid med tidsbegrænsningen på stedet eller med en urigtig indstillet p-skive.

Parkanten klagede over parkeringsafgiften til kommunen med henvisning til, at han havde betalt for parkeringen. Kommunen fastholdt parkeringsafgiften, og sagen blev herefter indbragt for fogedretten.

Fogedretten ophævede parkeringsafgiften

Fogedretten fandt, at parkanten på baggrund af parkeringsbilletten, som var gyldig fra kl. 13.30 til kl. 13.59, havde dokumenteret parkeringens begyndelse som påkrævet i bekendtgørelse om parkeringsskiver § 3, stk. 1, og at parkanten derfor havde parkeret i overensstemmelse med tidsbegrænsningen på stedet. Fogedretten fandt herefter, at parkanten ikke, uanset at han ikke havde indstillet sin parkeringsskive, havde overtrådt bekendtgørelsens § 3, stk. 1, idet parkanten på anden vis havde dokumenteret parkeringens begyndelsestidspunkt. Fogedretten udtalte i den forbindelse, at manglende indstilling af p-skiven ikke i sig selv kunne føre til, at der skulle betales en parkeringsafgift, hvis det kunne godtgøres, at der i øvrigt ikke var parkeret i strid med gældende parkeringsregler.

Landsretten stadfæstede fogedrettens kendelse

Landsretten fandt, at parkanten ved køb af den elektroniske parkeringsbillet havde angivet parkeringens begyndelsestidspunkt i overensstemmelse med færdselslovens § 93, stk. 1, og bekendtgørelse om parkeringsskiver § 3, stk. 1. Landsretten lagde navnlig vægt på, at nyaffattelsen af færdselslovens § 93 understøttede den retstilstand, som blev fastlagt i Østre Landsrets kendelse af 9. marts 2017 i sagen B-1638-16 vedrørende fortolkning af bekendtgørelse om parkeringsskiver § 1. Landsretten fandt i den forbindelse, at bestemmelsen i færdselslovens § 93, stk. 1, måtte forstås således, at der på steder med tidsbegrænset parkering ikke kan stilles krav om anvendelse af parkeringsskive, hvis parkeringstidspunktet på anden måde er angivet af parkanten, f.eks. ved køb af en parkeringsbillet eller benyttelse af en elektronisk løsning til betaling for parkering.

Højesteret fandt, at afgiften var pålagt med rette

Kommunen kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret. Højesteret henviste til færdselslovens § 93, stk. 3, samt til § 1 og § 3, stk. 1, i bekendtgørelse 2016 1529 om parkeringsskiver og fandt, at parkeringstidspunktet i henhold til parkeringsskivebekendtgørelsen skulle have været angivet ved anvendelse af en parkeringsskive. Køb af parkeringstid opfyldte derfor ikke færdselslovens krav om angivelse af parkeringstidspunkt, og afgiften var derfor pålagt med rette, jf. færdselslovens § 121, stk. 1, nr. 8.

Tilladelse til kære til Højesteret af 30. august 2018 (PBN 2018-22-0362).
U 2019.1850 H.

Udsættelse af ægtefælle fra den tidligere fællesbolig

Kvinden havde været gift med sin mand i ca. syv år, da parret i februar 2018 ophævede samlivet, og hun fraflyttede den fælles bolig – en andelslejlighed – sammen med parternes fælles barn på seks år. Kvinden indgav efterfølgende begæring til fogedretten om udsættelse af hendes mand fra andelslejligheden, som tilhørte hendes særeje.

Fogedretten nægtede at fremme sagen

Fogedretten bemærkede, at i en situation som denne, hvor parret ikke var separeret og fællesboet ikke var delt, vil en udsættelsesforretning i henhold til retspraksis og i medfør af retsplejelovens § 596 sammenholdt med retsplejelovens § 528 kun kunne finde sted under særlige omstændigheder, da en udsættelse vil kunne foregribe en afgørelse om udtagelsesret. Fogedretten nægtede af fremme sagen med henvisning til, at der ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, at udsættelsesforretningen kunne fremmes, jf. retsplejelovens § 596.

Fogedretten lagde i den forbindelse vægt på, at parterne på daværende tidspunkt ikke var separeret, og at hustruen ikke havde godtgjort, at det var så nødvendigt for parrets fælles barn at vende tilbage til vante rammer, at dette i sig selv kunne begrunde, at manden skulle udsættes fra boligen. Fogedretten lagde herudover vægt på, at der ikke på daværende tidspunkt forelå en bolig, som manden kunne flytte ind i.

Landsretten stadfæstede fogedrettens afgørelse

Østre Landsret stadfæstede fogedrettens afgørelse med henvisning til, at en ægtefælle som hovedregel ikke kan få udsat den anden ægtefælle fra den tidligere fælles bolig ved en umiddelbar fogedforretning, så længe der ikke foreligger en separation eller skilsmisse. Det blev i den forbindelse anført, at dette også var gældende, selvom boligen tilhørte den anden ægtefælles særeje, jf. U 2001.2184 Ø. Landsretten fandt, at der ikke over for landsretten var oplyst om sådanne særlige omstændigheder, at udsættelsesforretningen kunne fremmes.

Procesbevillingsnævnet meddelte den 26. oktober 2018 kvinden tilladelse til kære til Højesteret, der på tidspunktet for denne årsberetnings udgivelse endnu ikke har truffet afgørelse i sagen.

Københavns Fogedrets kendelse af 25. april 2018 (FS M4-4326/2018)
Østre Landsrets kendelse af 22. juni 2018 (B-693-18)
Tilladelse til kære til Højesteret af 26. oktober 2018 (PBN 2018-22-0363).

Fremme af to udlægssager på baggrund af digitale lånedokumenter på trods af indsigelser om misbrug af NemID

Den første sag vedrørte en digital lånekontrakt, som var blevet indgået mellem en person og en bank i oktober 2016. Personen, hvis NemID lånekontrakten var blevet underskrevet med, kontaktede banken i december 2016 med oplysning om, at lånet ikke var blevet optaget af denne, og at forholdet var blevet politianmeldt i november 2016. Da personen ikke afdrog i henhold til lånevilkårene, indgav banken rekvisition ved fogedretten med henblik på at få udlæg i personens aktiver. Personen fremsatte i fogedretten indsigelser mod grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, hvorved personen gjorde gældende, at han ikke hæftede for lånet, idet lånet var blevet optaget af en udenlandsk

gruppe, som havde truet ham til at udlevere sit NemID med kode, kopi af pas og Mastercard til dækning af en narkogæld.

Den anden sag vedrørte en digital lånekontrakt, som blev indgået mellem en person og en bank i februar 2017. Personen, hvis NemID lånekontrakten var blevet underskrevet med, politianmeldte forholdet dagen efter lånekontrakten var blevet indgået, men afdrog imidlertid alligevel på lånet fra april til juni 2017. Da personen efterfølgende misligholdte afdragsordningen, indgav banken rekvisition ved fogedretten med henblik på at få udlæg i personens aktiver. Personen fremsatte i fogedretten indsigelser mod grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, hvorved personen gjorde gældende, at han ikke hæftede for lånet, idet lånet var blevet optaget af to venner fra Facebook, som han havde følt sig truet til at udlevere sit NemID med tilhørende brugernavn og password til. Personen forklarede endvidere i fogedretten, at han alene havde afdraget på lånet, idet banken havde oplyst ham, at det var bedst, at han indtil videre gjorde dette.

Fogedretterne nægtede at fremme begge udlægssager

I den første sag fandt fogedretten, at den bevisførelse, som indsigelsen gav anledning til, var af et omfang og beskaffenhed, som burde ske under almindelig rettergang, jf. retsplejelovens § 501, stk. 4, og nægtede herefter at fremme sagen.

I den anden sag fandt fogedretten det ligeledes betænkeligt at fremme sagen på baggrund af det fremlagte digitale gældsbeholdning, og nægtede herefter at fremme sagen efter retsplejelovens § 501, stk. 1.

Østre og Vestre Landsret ophævede begge fogedrettens kendelser og hjemviste sagerne til fogedretterne

I begge sager fandt landsretterne efter en samlet vurdering af hændelsesforløbene, at personerne havde udvist en sådan grad af uagtsomhed, at de i forhold til banken hæftede for låneoptagelserne. Landsretterne ophævede derfor begge fogedretskendelser, og hjemviste sagerne til fortsat behandling i fogedretterne med henblik på fremme af udlægsforretningerne.

Højesteret fandt, at der kunne ske tvangsfuldbyrdelse og stadfæstede landsretternes afgørelser om hjemvisning

Begge personer kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsretternes kendelser til Højesteret. Højesteret udtalte, at afgørelsen af, om indehaveren bliver aftaleretligt forpligtet i tilfælde af, at tredjemand misbruger indehaverens digitale signatur, må træffes på grundlag af en konkret vurdering af det samlede hændelsesforløb. I denne vurdering indgår blandt andet, under hvilke omstændigheder tredjemand er kommet i besiddelse af indehaverens nøgle (brugernavn, adgangskode og nøglekort til NemID), om indehaveren har haft kendskab til, at tredjemand er kommet i besiddelse af de pågældende oplysninger, og om indehaveren har gjort, hvad der var muligt for at forhindre misbrug, f.eks. ved at spærre sit NemID så hurtigt som muligt. Højesteret tiltrådte, at begge personer havde udvist en sådan grad af uagtsomhed, at de i forhold til långiveren hæftede for låneoptagelsen på aftaleretligt grundlag, selv om underskriften ikke var tilføjet digitalt af dem selv. Højesteret stadfæstede derfor landsretternes kendelser.

Tilladelse til kære til Højesteret af 6. april 2018 (PBN 2018-22-0012 og 0028).
U 2019.1192 H og U 2019.1197 H.

4.3 Straffesager

4.3.1 Anke i straffesager

Sexvideoer delt på de sociale medier

Procesbevillingsnævnet har i 2018 meddelt anketilladelse til Højesteret i en sag om straf for deling af sexvideoer på de sociale medier. Der var tale om én ud af ni prøvesager i den hidtil største og mest omfangsrige sag om deling af sexvideoer blandt unge ("Operation Umbrella"), hvor over 1.000 unge mennesker var blev sigtet for udbredelse af børneporno og blufærdighedskrænkelser.

Sagen for Procesbevillingsnævnet angik en ustraffet ung mand, der var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, og § 232, ved over en periode på en måned i fem tilfælde at have delt to sexvideoer af en 15-årig pige og en række 15-årige drenge til i hvert fald 35 personer.

Byretten fandt tiltalte skyldig i udbredelse og besiddelse af børnepornografi og i blufærdighedskrænkelser

Byretten fandt tiltalte skyldig i overensstemmelse med tiltalen og idømte manden 40 dages betinget fængsel. De forurettedes påstande på tortgodtgørelse blev henskudt til civilt søgsmål.

Landsretten fandt tiltalte skyldig i udbredelse af børnepornografi men frifandt for besiddelse af børnepornografi og for blufærdighedskrænkelser

Landsretten fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, ved i fem tilfælde at videresende pornografisk videomateriale i lukkede chatgrupper til i hvert fald 35 personer, der måtte antages at være unge mennesker jævnaldrende med tiltalte, ligesom videoerne viste seksuel aktivitet mellem andre jævnaldrende unge under 18 år. Landsretten udtalte i den forbindelse, at tiltalte ved deling af videofilerne objektivt havde overtrådt bestemmelsen i straffelovens § 235, stk. 1, uanset at deling mellem jævnaldrende unge mennesker under 18 år af videofiler, der indeholder optagelser af seksuel aktivitet mellem 15-årige, ikke udgør kerneområdet for anvendelsen af bestemmelsen.

Landsretten frifandt tiltalte for blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, idet landsretten ikke fandt det bevist, at tiltalte uopfordret havde delt videoerne og dermed krænket modtagernes blufærdighed. Landsretten frifandt – i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand – tillige tiltalte for besiddelse af børnepornografi, idet landsretten fandt, at strafansvaret var forældet.

Landsretten stadfæstede byrettens straffastsættelse. Henset til tiltaltes særdeles gode personlige forhold, herunder at tiltalte ikke var tidligere straffet, tiltrådte landsretten, at straffen var gjort betinget. De forurettedes påstande om tortgodtgørelse blev ikke taget under påkendelse.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Den tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret fandt, at der ikke forelå materiel atypicitet i forhold til straffelovens § 235, stk. 1, og at der ikke var grundlag for at anfægte landsrettens vurdering, hvorefter tiltalte havde haft det fornødne forsæt, blandt andet i form af *dolus eventualis*. Videomaterialet var særdeles krænkelende for især den ene forurettede, og tiltalte havde

bidraget i ikke uvæsentlig grad til materialets videreudbredelse. Udgangspunktet var derfor, at tiltalte skulle idømmes en ikke ubetydelig fængselsstraf. Det var dog ikke tiltalte, der som den første gjorde videoerne tilgængelig for andre på internettet, og han var på gerningstidspunktet under 18 år. Højesteret tiltrådte, at straffen var udmålt til fængsel i 40 dage, der blev gjort betinget under hensyn til tiltaltes særdeles gode personlige forhold, hans unge alder og den tid, der var gået siden delingen. Højesteret fandt, at de forurettedes krav om tortgodtgørelse skulle tages under pådømmelse. Godtgørelsen blev udmålt blandt andet under hensyn til, at andre, der havde delt materialet, også kunne blive pålagt at betale godtgørelse. Godtgørelsen blev fastsat til henholdsvis 10.000 kr. til pigen og 2.000 kr. til drengen.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. september 2018 (PBN 2018-25-0153).
U 2019.1232 H.

Beføling og stimulering af 12-årig steddatters kønsdele

En stedfar var i byretten tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1 og stk. 3, jf. § 225, og § 223, stk. 1, jf. § 225 (andet seksuelt forhold end samleje) ved to gange kort efter hinanden at have befølt og stimuleret sin 12-årige steddatters kønsdele.

Byretten og landsretten fandt stedfaren skyldig i overtrædelse af straffelovens § 232

Byretten og landsretten henførte på baggrund af berøringernes art, herunder at der ikke var sket penetration, forholdet under straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Straffen blev fastsat til 30 dages betinget fængsel.

Højesteret henførte det seksuelle overgreb under straffelovens § 225

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret fandt på baggrund af forarbejderne til straffelovens § 225, at forholdet skulle henføres under denne bestemmelse, idet der var tale om manipulation af nøgne kønsdele, og ikke under straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser, som det var sket i byretten og landsretten. Straffen blev fastsat til fængsel i 4 måneder, og der var ikke grundlag for samfundstjeneste, idet forholdet var begået over for et barn under 15 år og dermed et særligt værgeløst offer.

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. april 2018 (PBN 2018-25-0045).
U 2019.497 H.

Fire straffesager om ulovlig udført taxikørsel (Uber)

Procesbevillingsnævnet har i 2018 meddelt anketilladelse til Højesteret i følgende fire sager, hvor der var spørgsmål om, hvorvidt Uber-chauffører kørte ulovlig taxakørsel. De fire sager var blev af anklagemyndigheden betegnet som en del af de prøvesager, anklagemyndigheden havde rejst tiltale i, i forlængelse af at et stort antal Uber-chauffører de seneste år var blevet sigtet for ulovlig taxakørsel (omkring 1.500). De resterende sager afventede afgørelserne i prøvesagerne. Procesbevillingsnævnet havde tidligere meddelt andeninstansbevilling i fire andre prøvesager.

Sagerne for Procesbevillingsnævnet vedrørte fire Uber-chauffører, der i marts 2017 blev sigtet for løbende i 2015 fortrinsvis i Storkøbenhavn at have udført taxikørsel i strid med taxakørselsloven.

Af anklageskrifterne fremgik, at de fire tiltalte havde kørt henholdsvis 5428, 1282, 609 og 399 ture, og at de for kørslerne af Uber på en bankkonto havde fået indbetalt henholdsvis 497.735 kr., 112.659 kr., 60.081 kr. og 40.078 kr.

Byretten fandt de tiltalte skyldige i ulovlig taxakørsel

Byretten fandt indledningsvist i alle sagerne, at anklageskrifterne opfyldte kravene i retsplejelovens § 834, stk. 2, nr. 4, at forholdene måtte anses som én fortsat forbrydelse, hvorefter ingen dele af tiltalerne var forældet, og at de tiltaltes anmodning om afskæring af bevisførelse af nogle oplysninger fra SKAT, som SKAT havde modtaget af de hollandske skattemyndigheder, ikke kunne tages til følge.

Byretten fandt det i alle sagerne endvidere bevist ved vidnernes forklaringer, de dokumenterede oplysninger fra SKAT og de i sagerne i øvrigt foreliggende oplysninger, at de fire tiltalte var skyldige i overensstemmelse med tiltalerne.

Ved strafudmålingen lagde byretten vægt på, at de tiltalte var fundet skyldige i at have kørt taxikørsel i strid med de godkendelseskrav, der gælder for fører og køretøj, og på antallet af kørsler til samtidig pådømmelse. Byretten tog ved bødefastsættelsen i overensstemmelse med principperne i straffelovens § 51 udgangspunkt i de indvundne for tjenester og afrundede beløbene nedad. Byretten fandt endvidere ikke grundlag for strafbortfald eller formildelse efter straffelovens §§ 82-83. Ved bødefastsættelsen for den tiltalte, der blev idømt en bøde på 486.500 kr., fratrak byretten en allerede idømt bøde på 3.500 kr. vedrørende en tidligere uberkørsel.

Byretten idømte de tiltalte bøder på henholdsvis 486.500 kr., 110.000 kr., 60.000 kr. og 40.000 kr.

Landsretten stadfæstede byrettens domme

Landsretten tiltrådte af de af byretten anførte grunde, at anklageskrifterne opfyldte kravene i retsplejelovens § 834, stk. 2, nr. 4, således at de tiltalte kunne tilrettelægge deres forsvar. Landsretten tiltrådte endvidere, at forholdene måtte anses som én fortsat forbrydelse, og at det på baggrund af de af byretten anførte omstændigheder var bevist, at mindst én af kørslerne havde fundet sted mindre end to år, før de tiltalte blev sigtet, hvorfor der ikke var indtrådt forældelse for nogen dele af tiltalerne, jf. herved straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1. Landsretten tiltrådte endelig, at oplysningerne fra SKAT kunne indgå som bevis i sagerne, idet der af de hollandske skattemyndigheder var meddelt et udtrykkeligt samtykke uden forbehold af nogen art, hvorefter betingelserne i direktiv 2011/16/EU art. 16, stk. 2, og persondatalovens § 8, stk. 2, nr. 3, var opfyldt. Landsretten fandt herefter de tiltalte skyldige af de af byretten anførte grunde og med bemærkning om, at de tiltalte heller ikke for landsretten havde ønsket at afgive forklaringer.

Ved strafudmålingen fandt landsretten, at straffene af de af byretten anførte grunde ved et så betydeligt antal overtrædelser skulle fastsættes med udgangspunkt i det i forbindelse med kørslerne af Uber udbetalte beløb. Landsretten fandt herefter straffene passende.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

De fire Uber-chauffører ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens domme til Højesteret. Højesteret fandt, at anklageskriftet indeholdt en tilstrækkelig og tydelig beskrivelse af tiltalen, så de tiltalte havde reel mulighed for at vide, hvad tiltalen gik ud på, og således at de kunne tilrettelægge deres forsvar forsvarligt. Højesteret fandt, at overtrædelserne måtte anses for en række ensartede og kontinuerlige handlinger, således at der på tidspunktet for sigtelsen ikke var indtrådt forældelse af strafansvaret. I sagerne indgik som bevis oplysninger fra de hollandske skattemyndigheder om udbetalinger fra Uber i Holland til Uber-chauffører i Danmark. Højesteret fandt, at der var hjemmel i persondataloven til at videregive oplysningerne fra de danske

skattemyndigheder til politiet, og at det var berettiget, at oplysningerne indgik i straffesagerne mod de tiltalte. Ved strafudmålingen havde landsretten lagt vægt på karakteren af de begåede forhold og det betydelige antal kørsler og fastsat bøderne med udgangspunkt i de af Uber udbetalte beløb. Henset til, at anklagemyndigheden ikke havde nedlagt påstand om konfiskation, tiltrådte Højesteret, at bøderne under de anførte omstændigheder var fastsat med udgangspunkt i de udbetalte beløb. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens domme.

Tilladelse til anke til Højesteret af 12. april 2018 (PBN 2018-25-0026, 0027, 0028 og 0029).
U 2018.3745 H.

Videregivelse af følsomme personoplysninger på Facebook

En kvinde offentliggjorde den 5. august 2016 på Facebook overvågningsbilleder fra en butik med henblik på pågribelse af en mand, som dagen før angiveligt havde blottet sig for hendes datter og datterens veninde. Anklagemyndigheden tiltalte kvinden for overtrædelse af persondatalovens § 26 a ved at have videregivet billeder af en person optaget med overvågningsudstyr uden dennes samtykke. Ved byrettens dom af 10. marts 2017 blev kvinden frifundet med den begrundelse, at § 26 a kun omfattede den, som var ansvarlig for optagelsen med overvågningsudstyret. Ved et nyt anlageskrift af 26. maj 2017 blev kvinden tiltalt for overtrædelse af persondatalovens § 8 ved uberettiget at have videregivet oplysninger om et strafbart forhold uden den registreredes samtykke.

Byretten og landsretten idømte kvinden en bøde

Byretten og landsretten fandt, at den tidligere afgørelse ikke havde negativ retskraft for den pågældende sag. Der blev i den forbindelse særligt henvist til, at byretten i den tidligere dom alene tog stilling til, om kvinden havde været dataansvarlig i persondatalovens forstand. Byretten havde således ikke foretaget en realitetsprøvelse af skyldsspørgsmålet, hvorfor der ikke var grundlag for at afvise sagen. Kvinden blev herefter idømt en bøde for overtrædelse af persondatalovens § 8, stk. 5, 1. pkt., jf. stk. 4.

Højesteret afviste sagen

Kvinden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret fandt, at den nye tiltale i det væsentlige angik de samme faktiske omstændigheder, som kvinden var tiltalt for i den tidligere sag, samt at frifindelsen var sket efter en realitetsprøvelse af betingelserne for at pålægge strafansvar. Dommen var endelig, da den nye tiltale blev rejst. Den fornyede retsforfølgning var derfor i strid med forbuddet mod dobbelt strafforfølgning i artikel 50 i Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder og artikel 4 i 7. tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Højesteret afviste derfor sagen og ændrede herved landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. juni 2018 (PBN 2018-25-0025).
U 2019.1415 H.

Opslag på Facebook med gengivelse af sigtets navn på trods af navneforbud

Tiltalte var tiltalt for overtrædelse af retsplejelovens § 32 B, stk. 2, jf. § 31, stk. 1, ved i 10 tilfælde at have overtrådt et navneforbud i en straffesag ved at have lagt offentligt tilgængelige opslag på Facebook, hvori navnet på en sigtet i en straffesag var anført. Den tiltalte havde erkendt, at det var ham, som havde udført opslagene, og at han var bekendt med, at der var et navneforbud. Han mente imidlertid, at navneforbuddet var illegitimt. Han henviste i øvrigt til, at sigtedes navn i forvejen var offentliggjort i

forskellige artikler, og at de således allerede var tilgængelige på internettet, da tiltalte via sin profil lagde opslagene ud på Facebook.

Byretten og landsretten idømte en bøde på 25.000 kr.

Byretten og landsretten fandt, at hensyn til tiltaltes ytringsfrihed efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 ikke kunne føre til, at han ikke kunne straffes, også selvom den sigtedes navn havde været offentliggjort, mens navneforbuddet var gældende. Både byretten og landsretten fastsatte straffen til en bøde på 25.000 kr.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom.

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnet tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der tiltrådte, at indgrebet i tiltaltes ytringsfrihed var foreneligt med menneskerettighedskonventionens artikel 10. Det forhold, at navnet på den sigtede i et vist omfang var offentliggjort, kunne ikke føre til et andet resultat. Højesteret fastsatte straffen til en bøde på 25.000 kr. og stadfæstede herved landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. juni 2018 (PBN 2017-25-0318).
U 2019.2057 H.

Bilannonce i strid med markedsføringsloven

En virksomhed var tiltalt for overtrædelse af markedsføringslovens § 18, stk. 2, jf. stk. 1, ved i en bilannonce bragt i en gratisavis at have markedsført kreditaftaler med angivelse af en rentesats eller talstørrelse vedrørende omkostningerne ved forbrugerkredit uden at give standardoplysninger klart og på en fremtrædende måde, idet der i en avisannonces overskrift stod:

"AYGO X PLAY AIR 5-DØRS INKL. AIRCONDITION 995 KR./MD"

mens standardoplysninger var vist med annoncens mindste tekststørrelse allernederst på siden efter en afslutningslinje og efter oplysningerne om bilens brændstofforbrug og CO₂-udslip, og idet der ved en googlesøgning på ordene "toyota billån" fremkom følgende annoncetekst på Google Adwords:

"Lån til 2,95% hos Toyota-toyota.dk
Annonce. www.toyota.dk/billån
Danmarks bedste og billigste billån ifølge TÆNK.
Læs mere om lånet her.
En toyota hybrid til alle * Finansiering fra 0,- udb.*
Byt din gamle bil til ny"

Annoncen viste ikke de øvrige standardoplysninger.

Virksomheden erkendte de faktiske omstændigheder men nægtede sig skyldig under henvisning til, at de lovpligtige kreditoplysninger fremgik klart og på en fremtrædende måde i annoncen, og at det på grund af forløbet efter bestemmelsens ikrafttræden var uklart, hvordan bestemmelsen skulle fortolkes, hvorfor virksomheden ikke havde handlet uagtsomt.

Byretten fandt, at der forelå en overtrædelse af markedsføringsloven

Byretten fandt, at de lovpligtige kreditoplysninger ikke fremgik på en fremtrædende måde og henviste til den lovpligtige teksts størrelse i forhold til den øvrige tekst sammenholdt med de lovpligtige kreditoplysningers placering og opsætning i bunden af annoncen under en linje svarende til en notemarkering i et almindeligt dokument. Byretten

fandt endvidere, at der forelå den til domfældelse fornødne tilregnelser. Byretten idømte herefter virksomheden en samlet bøde på 140.000 kr. og lagde herved vægt på overtrædelsens karakter og de oplyste markedsføringsomkostninger.

Landsretten tiltrådte, at der forelå en overtrædelse af markedsføringsloven, men nedsatte bøden

Landsretten fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at domfælde for overtrædelse af kravet om klarhed, idet de pligtmæssige finansieringsoplysninger ubestridt var angivet i et selvstændigt afsnit med en fremhævet indledning i den nederste del af annoncen.

Landsretten fandt imidlertid efter en samlet bedømmelse af annoncens visuelle udtryk, at de pligtmæssige finansieringsoplysninger ikke var givet på en fremtrædende måde. Endvidere fandt landsretten, at virksomheden måtte anses for at have handlet i hvert fald uagtsomt ved at have markedsført kreditaftalerne som sket.

Landsretten nedsatte bøden til 50.000 kr. svarende til halvdelen af størrelsen af markedsføringsomkostningerne. Landsretten henviste til, at de pligtmæssige oplysninger, der er krævet i markedsføringslovens § 18, stk. 1, var givet på en læsbar måde, men at de ikke var givet på en fremtrædende måde.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom med den ændring, at bøden blev forhøjet.

Virksomheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der efter en samlet vurdering af det visuelle udtryk fandt, at oplysningerne i annoncerne ikke var angivet på en fremtrædende måde. Højesteret lagde vægt på kreditoplysningernes placering og den anvendte skriftstørrelse set i forhold til annoncens øvrige tekst. Højesteret udtalte endvidere, at bøden burde fastsættes til det dobbelte af markedsføringsudgifterne og udmålte en bøde på 190.000 kr., der også omfattede bilforhandlerens erkendte overtrædelse af markedsføringsloven ved annoncering på internettet (dissens).

Tilladelse til anke til Højesteret af 9. maj 2018 (PBN 2017-25-0344).
U 2019.1202 H.

Procesbevillingsnævnet meddelte i øvrigt den 14. juni 2018 anketilladelse til Højesteret til både den tiltalte og anklagemyndigheden i en yderligere sag om en bilannoncørs overtrædelse af markedsføringsloven (PBN 2018-25-0146 og 0147). Højesteret afsagde dom i sagen den 9. januar 2019 (U 2019.1215 H) og kom frem til tilsvarende resultat.

Stalking

En mand var tiltalt for overtrædelse af blandt andet lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning ved som led i systematisk og vedvarende forfølgelse og chikane gennem ca. et år adskillige gange at have overtrådt et tilhold mod at kontakte sin ekskæreste og et forbud mod at opholde sig i området omkring ekskærestens bopæl. Tiltalte havde endvidere truet ekskæresten og i tre tilfælde ved sin kørsel forvoldt nærliggende fare for ekskæresten og hendes mors liv eller førtilighed. Tiltalte havde desuden stukket forurettedes to hunde med en kniv, hvorved begge hunde afgik ved døden.

Byretten idømte tiltalte en fængselsstraf på 9 måneder for stalking

Tiltalte blev i byretten fundet skyldig i de fleste tiltalepunkter og idømt en straf på fængsel i 9 måneder. Han blev endvidere idømt en bøde på 18.000 kr. for færdselsforholdene og frakendt førerretten i 2 år. Byretten frifandt tiltalte for anklagemyndighedens påstand om frakendelse af retten til at beskæftige sig med dyr.

Landsretten stadfæstede i det store hele byrettens dom

Landsretten stadfæstede byrettens dom med den ændring, at tiltalte blev frakendt retten til at beskæftige sig med dyr i 3 år.

Højesteret forhøjede straffen

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Procesbevillingsnævnet begrænsede bevillingen til at angå spørgsmålet om straffastsættelsen. Højesteret fastsatte under hensyn til forholdenes karakter, omfang og grovhed samt udstrækningen af den periode, hvori de blev begået, og da tiltalte fortsatte sin stalking efter at have været varetægtsfængslet, straffen til fængsel i 1 år og 3 måneder. Da tiltalte blev idømt fængsel i 1 år og 3 måneder, og da der ved udmålingen af fængselsstraffen var taget hensyn til de færdselslovsovertrædelser, der var begået som led i forfølgelsen og chikanen af de to forurettede, fandt Højesteret, at der ikke skulle fastsættes en tillæggsbøde for overtrædelserne af færdselsloven, jf. § 118 a, stk. 4.

Begrænset tilladelse til anke til Højesteret af 4. oktober 2018 (PBN 2018-25-0204).
U 2019.1968 H.

Procesbevillingsnævnet meddelte samme dato begrænset tilladelse til anke til Højesteret i yderligere en sag om stalking (PBN 2018-25-0237). Sagen er nærmere omtalt på Procesbevillingsnævnets hjemmeside. Højesteret afsagde dom i sagen den 3. april 2019 (sag 192/2018), hvor landsrettens strafudmåling på 3 måneders betinget fængsel blev stadfæstet.

Udvisning

I 2018 blev der meddelt bevilling i et stort antal sager om udvisning. Der blev således meddelt bevilling i otte sager, hvoraf de tre sager vedrørte EU-borgere, mens fem sager vedrørte tredjelands-borgere. I det følgende refereres et uddrag af sagerne.

Ikke udvisning af 30-årig kroatisk statsborger, der var født og opvokset i Danmark, og som blev idømt fængsel i 2 år for blandt andet røveri

En kroatisk statsborger var tiltalt for en lang række forhold vedrørende blandt andet overtrædelse af straffelovens § 288 og § 276 samt overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, våbenloven og færdselsloven. Tiltalte var født og opvokset i Danmark, hvor han boede med sin samlever og deres tre mindreårige børn. Tiltalte havde haft meget begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet. Han havde kun været i Kroatien én gang, han talte ikke kroatisk og havde ikke anden tilknytning til Kroatien end sit statsborgerskab. Han var tidligere dømt ved en lang række domme. Der havde ikke i de tidligere sager været grundlag for at påstå udvisning af tiltalte.

Byretten fandt ikke grundlag for udvisning

Udlændingen blev i byretten idømt fængsel i 1 år. Efter en samlet afvejning af tiltaltes forhold fandt byretten, at det trods den aktuelle kriminalitet og de tidligere domme ville være et uproportionalt indgreb i hans ret til privat- og familieliv at udvise ham.

Landsretten fandt ikke grundlag for udvisning

Landsretten fandt, at et forhold, hvor byretten havde dømt for tyveri, var røveri. Landsrettens flertal skærpede straffen til fængsel i 2 år. Landsrettens mindretal ville skærpe straffen til fængsel i 2 år og 3 måneder.

Vedrørende spørgsmålet om udvisning tiltrådte landsrettens flertal af de af byretten anførte grunde, at udvisning med sikkerhed ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, idet domfældelsen for røveri ikke fandtes at kunne føre til et andet resultat. Mindretallet stemte for udvisning.

Højesteret fandt ikke grundlag for udvisning

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret fandt på baggrund af udlændingens tilknytning til Danmark overfor hans tilknytning til Kroatien, at der på trods af alvoren af udlændingens aktuelle kriminalitet og trods hans tidligere kriminalitet ikke forelå sådanne meget tungtvejende grunde, at der efter Menneskerettighedsdom-stolens praksis kunne ske udvisning af udlændingen. Højesteret tiltrådte på den baggrund, at udvisning med sikkerhed ville være i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 8, og at udvisning derfor også ville være i strid med EU-retten.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. december 2018 (PBN 2018-25-0236).
U 2019.2069 H.

Ikke udvisning af britiske statsborgere på 24 og 22 år, der havde opholdt sig i Danmark i henholdsvis 7 og 1½ år, og som blev idømt 3 måneders fængsel for grov vold

To britiske statsborgere var tiltalt for vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved i forening at have tildelt en person adskillige knytnæveslag i hovedet og et enkelt slag med en ølflaske. De tiltalte var begge i beskæftigelse i Danmark og var fast bosiddende her, hvor de havde opholdt sig i henholdsvis 1½ og 7 år.

Byretten udviste

Byretten fandt de tiltalte skyldige i den rejste tiltale. Byretten idømte de tiltalte fængsel i 3 måneder. De tiltalte blev desuden udvist med indrejseforbud i 6 år.

Landsretten udviste

Landsretten stadfæstede byrettens bevisvurdering og straffastsættelse. Landsrettens flertal stadfæstede desuden byrettens afgørelse af spørgsmålet om udvisning. (Dissens).

Højesteret fandt ikke grundlag for udvisning

De to udlændinge ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. For Højesteret angik sagen straffastsættelsen og spørgsmålet om udvisning. Højesteret tiltrådte henset til forholdets karakter og grovhed, at straffen var fastsat til fængsel i 3 måneder. Højesteret bemærkede, at udvisning af EU-statsborgere kun kan ske, hvis det vil være i overensstemmelse med de principper, der efter EU-retten gælder for begrænsning af retten til fri bevægelighed, jf. udlændingelovens § 26 b. De to tiltalte var ikke tidligere straffet, de var i beskæftigelse i Danmark, hvor de var fast bosiddende, og begge havde gode personlige forhold. Henset hertil og til omstændighederne ved voldsforholdet fandt Højesteret, at de tiltaltes adfærd ikke udgjorde en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berørte en grundlæggende samfundsinteresse, jf. EU's opholds-direktiv artikel 27, stk. 2, 2. led. Betingelserne for udvisning var derfor ikke opfyldt.

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. december 2018 (PBN 2018-25-0285 og 0290).
Højesterets dom af 22. maj 2019 (sag 220/2018).

Udvisning af 32-årig pakistansk statsborger, der var født og opvokset i Danmark, og som blev idømt 3 måneders fængsel for blandt andet trusler mod en politibetjent

En 31-årig pakistansk statsborger med bandetilknytning var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have truet en politibetjent med vold under dennes udførelse af tjenesten. Truslen var blevet fremsat mod politibetjenten i en visitationszone under tilstedeværelse af andre bandemedlemmer. Han blev endvidere tiltalt for overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 2, ved at have opholdt sig i Danmark uden fornøden tilladelse i en periode på ca. 5 år. Den tiltalte var pakistansk statsborger, men var født og opvokset i Danmark. Han var ikke gift og havde ikke etableret egen familie, men havde forældre og søskende her i landet. Tiltalte var tidligere straffet gentagne gange for alvorlig personfarlig kriminalitet, blandt andet for vold med døden til følge, og betinget udvist og havde været fængslet i samlet ca. 10 år. Trusselsforholdet fandt sted ca. 4 måneder efter løsladelse efter afsoning af den seneste dom og i prøvetiden for den betingede udvisning.

Byretten idømte 3 måneders fængsel og udviste den tiltalte betinget

Byretten idømte tiltalte 3 måneders fængsel og en bøde på 12.200 kr. Herudover blev tiltalte udvist betinget med en prøvetid på 2 år. I forhold til spørgsmålet om udvisning fremhævede byretten blandt andet, at tiltalte var født og opvokset i Danmark, hvorfor der skulle foreligge meget tungtvejende grunde for at udvise ham. Efter en samlet bedømmelse fandt byretten, at der uanset den tidligere pådømte kriminalitet ikke var grundlag for at udvise ham ubetinget.

Landsretten nedsatte straffen og tiltrådte den betingede udvisning

Landsretten fandt efter truslens karakter, at fængselsstraffen burde fastsættes til 60 dages fængsel uanset tiltaltes bandetilknytning og den omstændighed, at forholdet var begået i en visitationszone under tilstedeværelse af andre bandemedlemmer. Landsretten inddrog tillige i vurderingen, at tiltalte var tidligere straffet for personfarlig kriminalitet.

I forhold til spørgsmålet om udvisning fandt landsretten, at der på baggrund af tiltaltes mange tidligere domme og hans personlige forhold, herunder hans stærke tilknytning til en bandegruppering, var grund til at formode, at han også fremover vil begå kriminalitet i Danmark, hvis han ikke udvises. Landsretten fandt imidlertid – uanset alvoren af den nu pådømte og tidligere kriminalitet – efter en samlet helhedsvurdering, herunder tiltaltes meget begrænsede tilknytning til Pakistan, at udvisning med indrejseforbud i 6 år ikke kunne anses for en proportional foranstaltning med henblik på at forebygge kriminalitet og sikre den offentlige orden. Da udvisning af tiltalte herefter med sikkerhed ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, tiltrådte landsretten, at tiltalte alene skulle udvises betinget.

Højesteret forhøjede straffen og udviste

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 3 måneder. For så vidt angår udvisningsspørgsmålet henviste Højesteret til, at tiltalte gennem mange år havde demonstreret manglende vilje til at integrere sig i det danske samfund, idet han trods tidligere straffe for grov personfarlig kriminalitet og advarsel om risikoen for udvisning havde fortsat sin kriminelle adfærd og var leder af en bandegruppe-ring, der var kendt for grov personfarlig kriminalitet. Der var grund til at formode, at tiltalte også fremover ville begå personfarlig kriminalitet i Danmark, hvis han ikke blev udvist. Selv om det

seneste forhold kun medførte en fængselsstraf på 3 måneder, var det derfor nødvendigt at udvise tiltalte af hensyn til den offentlige tryghed og for at forebygge uro eller forbrydelse. Tiltalte var endvidere ikke uden forudsætninger for at klare sig i Pakistan. Udvisning af tiltalte med indrejseforbud i 6 år indebar derfor ikke en krænkelse af tiltaltes ret til privatliv i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, og udvisningen var ikke i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Højesteret ændrede herved landsrettens dom. (Dissens.)

Tilladelse til anke til Højesteret af 9. maj 2018 (PBN 2018-25-0068).
U 2019.751 H.

Udvisning af 26-årig pakistansk statsborger, der var født og opvokset i Danmark, og som blev idømt 3 år og 6 måneder for grov vold

En 26-årig pakistansk statsborger var tiltalt for blandt andet vold efter straffelovens § 245, stk. 1, ved at overfalde en fængselsbetjent, der var på vej hjem fra arbejde. Fængselsfunktionæren fik flere stiksår i baglåret og ballen og flere læsioner i hovedet og på kroppen og var i potentiel livsfare. Tiltalte var endvidere tiltalt for alvorlig narkotikakriminalitet og forsøg på hæleri med hensyn til et stort pengebeløb.

Tiltalte havde boet her hele sit liv, havde sin kæreste, sine forældre og sine søskende boende her i landet. Tiltalte havde ikke stiftet egen familie. Han havde gået i børnehave og folkeskole i Danmark, men han havde ikke uddannet sig. Tiltalte havde tidligere arbejdet i et supermarked og havde også drevet eget firma, som dog var lukket. Tiltalte havde tre gange siden 2009 besøgt sin nationalstat, hvor han havde farbrødre, fætre og kusiner, og han talte sproget. Tiltalte var tidligere straffet flere gange og betinget udvist.

Byretten udviste tiltalte betinget

Byretten idømte den tiltalte en delvis tillægsstraf af fængsel i 3 år og 4 måneder. Byrettens flertal fandt desuden, at udvisning af den tiltalte med sikkerhed ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Flertallet henviste blandt andet til, at det fulgte af praksis vedrørende Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at det ved proportionalitetsafvejningen blev tillagt afgørende betydning, at den tiltalte var født og opvokset her i landet, at hans forældre og søskende var her i landet, og at tiltalte ingen reel tilknytning havde til sin nationalstat.

En dommer fandt, at udvisning ikke med sikkerhed ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, og stemte for at tage påstanden om udvisning til følge. Denne dommer lagde blandt andet vægt på tiltaltes tilknytning til bandemiljøet.

Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse om betinget udvisning

Landsretten fandt efter karakteren og omfanget af den begåede kriminalitet, at straffen, der var en delvis tillægsstraf, passende kunne fastsættes til fængsel i 3 år. Vedrørende spørgsmålet om udvisning fandt landsretten efter en samlet vurdering, at udvisning af tiltalte ikke ville udgøre en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 8 om retten til privatliv og familieliv. Landsretten lagde på den ene side blandt andet vægt på den udøvede voldskriminalitet og længden af den nu idømte fængselsstraf samt tiltaltes tilknytning til bandemiljøet. Landsretten lagde på den anden side blandt andet vægt på tiltaltes tilknytning til Danmark og tiltaltes tilknytning til sin nationalstat.

Tre af rettens medlemmer udtalte herefter, at det fulgte af udlændingeloven, at tiltalte, hvis han blev udvist, skulle meddeles et indrejseforbud gældende for bestandig. Efter en afvejning af den tiltaltes stærke tilknytning til Danmark sammenholdt med den

kriminalitet, som tiltalte nu og tidligere var dømt for at have begået, fandt disse tre medlemmer, at det forhold, at konsekvensen af en udvisning ville være et indrejseforbud gældende for bestandig, indebar, at der herved ville være tale om et uproportionelt indgreb i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 8. Disse voterende stemte derfor for at stadfæste byrettens afgørelse om alene at udvise tiltalte betinget af Danmark.

Tre af rettens medlemmer fandt, efter en fornyet afvejning af alle oplysningerne i sagen i lyset af den lovmæssige retsfølge af en afgørelse om udvisning, at en udvisning af tiltalte med indrejseforbud gældende for bestandig ikke kunne anses for stridende mod bestemmelsen i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 8. Disse medlemmer stemte derfor for at udvise tiltalte med indrejseforbud for bestandig.

Efter retsplejelovens regler træffes der i sådanne tilfælde med stemmelighed det for tiltalte gunstigste resultat, hvorfor den tiltalte alene blev udvist betinget.

Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder og udviste tiltalte for bestandig

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Henset til det meget alvorlige overfald på en fængselsbetjent i dennes fritid, der efter forudgående aftale blev begået af tiltalte sammen med flere medgerningsmænd, samt at tiltalte også var fundet skyldig i alvorlig narkotikakriminalitet og forsøg på hæleri med hensyn til et stort pengebeløb, fastsatte Højesteret straffen til fængsel i 3 år og 6 måneder som en tillægsstraf til flere tidligere domme. Under henvisning til den begåede kriminalitet, tiltaltes tidligere domme og hans personlige og familiemæssige forhold fandt Højesteret, at udlændingelovens betingelser for udvisning for bestandig var opfyldt, og at EMRK artikel 8 ikke var til hinder herfor.

Tilladelse til anke til Højesteret af 26. juni 2018 (PBN 2018-25-0107).
U 2019.1594 H.

Udvisning af 30-årig statsløs palæstinenser, der var indrejst i Danmark som 4-årig, og som blev idømt 8 måneders fængsel for vidnetrusler og afpresning

En statsløs palæstinenser fra Libanon, der havde tilknytning til bandemiljøet, var tiltalt for overtrædelse af straffelovens 123 og § 281, stk. 1, ved sammen med mindst seks andre at have truet et voldsoffer i anledning af offerets allerede afgivne eller forventede forklaring til politiet eller retten og at have aftvunget en ansat på en restauration 1.000 kr. ved at true den ansatte samtidig med, at flere af de andre lavede hærværk inde i restaurationen. Udlændingen var tidligere straffet flere gange og var tidligere blevet betinget udvist af Danmark. De to vidnetrusler var begået i prøvetiden for den betingede udvisning.

Udlændingen, der var 28 år på gerningstidspunktet, var indrejst i Danmark, da han var 3-4 år gammel. Hans forældre og søskende boede i Danmark, og han var samlevende med en dansk kvinde, som han havde et barn med. Han var opvokset i Danmark, men var uden uddannelse og havde i mere end 10 år ikke haft nogen tilknytning til arbejdsmarkedet, idet han havde modtaget kontanthjælp siden 2005. Udlændingen havde fra før datterens fødsel været varetægtsfængslet i to andre sager om alvorlig kriminalitet og havde ikke haft et effektivt familieliv med datteren. Han havde ikke været i Libanon efter at have fået ophold i Danmark i 1992 og havde ikke familie eller venner i Libanon, men talte og forstod arabisk så godt, at han kunne klare sig i Libanon.

Byretten udviste betinget

Byretten idømte tiltalte fængsel i 8 måneder. Tiltalte blev samtidig udvist betinget af Danmark, da byretten fandt, at hans tilknytning til Danmark var så stærk, at ubetinget udvisning på grund af den begående kriminalitet ville være særlig belastende og i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Landsretten stadfæstede byrettens dom

Landsretten fandt, at straffen var passende udmålt. Vedrørende spørgsmålet om udvisning fandt tre voterende efter en samlet vurdering af tiltaltes tidligere og aktuelle kriminalitet sammenholdt med det oplyste om hans personlige forhold, at en udvisning af ham med et indrejseforbud i seks år måtte anses for en proportional foranstaltning med henblik på at forebygge uro og forbrydelser. Tre voterende tiltrådte af de af byretten anførte grunde, at der ikke som følge af de aktuelt pådømte forhold var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at udvise tiltalte. Efter udfaldet af stemmeafgivningen blev stadfæstede landsretten byrettens bestemmelse om, at tiltalte skulle udvises betinget af Danmark.

Højesteret udviste

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Procesbevillingsnævnet begrænsede tilladelsen til at angå spørgsmålet om udvisning. Højesteret lagde til grund, at tiltaltes personlige og kulturelle bånd til Danmark var langt stærkere end hans tilknytning til Libanon, men at han ikke ville være helt uden forudsætninger for at etablere en tilværelse i Libanon. Efter arten og grovheden af hans nuværende og tidligere kriminalitet fandt Højesteret efter en samlet vurdering, at ubetinget udvisning med indrejseforbud i 6 år ikke var et uproportionalt indgreb i strid med artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Højesteret ændrede således landsrettens dom, således at tiltalte blev udvist af Danmark med indrejseforbud i 6 år.

Begrænset tilladelse til anke til Højesteret af 28. februar 2018 (PBN 2017-25-0364).
U 2018.2811 H.

Procesbevillingsnævnet har endvidere i løbet af 2018 meddelt anketilladelse til Højesteret i yderligere to sager om udvisning (PBN 2017-25-0324 og 2018-25-0035). Den ene sag angik udvisning af en 22-årig libysk statsborger, der havde været i Danmark siden 3-års alderen (PBN 2018-25-0035). Den tiltalte var idømt en fællesstraf på fængsel i 1 år og 3 måneder for vold efter straffelovens 245, ved overfald med spark og knivstik og efter § 244 ved at have nikket en skalle, alt begået i prøvetiden efter to betingede domme og kort efter prøveløsladelse. Den tiltalte havde ikke børn og var ikke gift eller samlevende, og han havde forudsætninger for at klare sig i Libyen, idet han talte sproget og havde opholdt sig der i længere tid. Højesteret har afsagt dom i sagen den 13. december 2018, hvor Højesteret stadfæstede landsrettens dom om udvisning (U 2019.944 H). Den anden sag angik udvisning af en 23-årig irakisk statsborger, der var indrejst som 4-årig, og som blev idømt 6 måneders fængsel for vold i gentagelsestilfælde efter straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1. Den tiltalte havde mor, far og søskende her, men ingen kæreste, ingen uddannelse og ingen tilknytning til arbejdsmarkedet. Han havde ikke været i Irak siden indreisen i Danmark, men talte assyrisk, som tales flere steder i Irak, og lidt arabisk, ligesom han havde et vist kendskab til irakisk skik og kultur. Han var tidligere ved to domme betinget udvist. Højesteret har afsagt dom i sagen den 19. september 2018, hvor Højesteret stadfæstede landsrettens dom om udvisning (U 2018.3837 H).

Procesbevillingsnævnet har i 2019 frem til tidspunktet for udarbejdelse af denne årsberetning meddelt anketilladelse til Højesteret i fire sager om udvisning.

4.3.2 Kære i straffesager

Liveblogging fra en straffesag

Tiltalte var sammen med flere andre tiltalt i en nævningsag ved Retten i Nykøbing Falster, som omhandlede i alt 45 forhold, heraf 26 hjemmerøverier. Hovedforhandlingen foregik over flere rets-dage, og sagen havde stor bevågenhed i pressen. Pressens dækning af sagen bestod blandt andet i, at pressen livebloggede fra hovedforhandlingen.

Det følger af retsplejelovens § 32, stk. 3, at retten på ethvert tidspunkt kan forbyde pressen at transmittere tekst under retsmødet. Tiltalte nedlagde påstand om, at det ikke skulle være tilladt for pressen at liveblogge fra sagen. Tiltalte henviste blandt andet til, at liveblogging kunne påvirke vidner, som ikke havde afgivet forklaring i sagen endnu.

Byretten tillod liveblogging

Byretten fandt, at der ikke var anført konkrete omstændigheder, som kunne støtte, at pressens arbejde med at liveblogge under sagen medførte en øget risiko for, at vidnerne ville blive påvirket af de allerede afgivne forklaringer. Herefter, og idet sagens omfang og karakter samt de hensyn, der ligger bag bestemmelsen i retsplejelovens § 182, hvorefter et vidne ikke må påhøre forklaringer af andre vidner, medmindre andet bestemmes af retten, ikke kunne føre til andet resultat, forbød byretten ikke pressen at liveblogge fra sagen.

Landsretten stadfæstede byrettens kendelse

Landsretten fandt ligeledes, at der ikke efter sagens karakter eller omstændigheder i øvrigt var grundlag for at antage, at der var fare for, at mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr ville blive anvendt ulovligt, eller at der i øvrigt var anført grunde, som konkret gav anledning til at forbyde, at der blev transmitteret tekst under retsmødet.

Højesteret fandt, at byretten burde have forbudt liveblogging

Tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret. Landsrettens kendelse vedrørte både navne- og referatforbud samt spørgsmål om liveblogging, men Procesbevillingsnævnet begrænsede tilladelsen til at angå spørgsmålet om liveblogging. Højesteret fandt, at retsplejelovens § 32, stk. 3, skal læses i sammenhæng med § 182, hvorefter hvert vidne afhøres for sig, ligesom et vidne ikke må påhøre forklaringer af blandt andet sagens parter eller andre vidner, medmindre andet bestemmes af retten. Formålet er at sikre, at vidner så vidt muligt ikke har detaljeret kendskab til de forklaringer, der er afgivet af andre, før de selv skal afgive forklaring. Højesteret fandt på den baggrund, at en detaljeret og samtidig offentlig gengivelse af tiltaltes og vidners forklaringer under retsmøder (liveblogging) som udgangspunkt er i strid med retsplejelovens § 182 og derfor skal forbydes efter lovens § 32, stk. 3. Derimod er der ikke grundlag for at forbyde en tilstedeværende journalist som almindelig reportage – også under retsmødet – at skrive om sagen og formidle indtryk af de afgivne forklaringer, uden direkte at gengive, alt hvad der er forklaret. I denne sag, hvor adskillige vidner skulle afgive forklaringer om blandt andet gerningsmændenes signalement, de anvendte fremgangsmåder mv., fandt Højesteret, at byretten burde have forbudt, at journalister livebloggede de tiltaltes og vidneres forklaringer. Højesteret ændrede således byrettens og landsrettens afgørelse.

Begrænset tilladelse til kære til Højesteret af 20. december 2018 (PBN 2018-25-0330).
Højesterets kendelse af 8. maj 2019 (sag 1/2019).

Beslaglæggelse af skudsikker vest

Den 5. november 2017 ca. kl. 21.00 standsede politiet en bil, hvori der sad fire personer med tilknytning til rockermiljøet. Bilen blev standset i en visitationszone. De fire personer var iført skudsikre veste, og den ene var i besiddelse af en kniv. Som følge af de fire personers tilknytning til rockermiljøet, og da der på daværende tidspunkt var en konflikt mellem den pågældende rockerklub og en rivaliserende bande, hvorunder der havde været anvendt skydevåben, besluttede politiet at beslaglægge de skudsikre veste med henblik på konfiskation i medfør af straffelovens § 77 a. To af personerne ønskede beslaglæggelsen forelagt retten. Denne sag angik den ene af de to sager.

For retten gjorde den pågældende gældende, at beslaglæggelsen var ulovlig, idet skudsikre veste udelukkende benyttes til beskyttelse af egen krop, og idet den generelle efterforskning, som politiet aktuelt foretog i anledning af den verserende konflikt, ikke kunne begrunde beslaglæggelse af vesten i medfør af retsplejelovens § 803, stk. 1.

Anklagemyndigheden gjorde under sagen gældende, at beslaglæggelsen skulle opretholdes som led i den fortsatte efterforskning af de lovovertrædelser, der efter politiets vurdering var begået under den verserende konflikt. Anklagemyndigheden gjorde endvidere gældende, at betingelserne for at konfiskere vesten i medfør af straffelovens § 77 a, var opfyldt, og at det var en forudsætning for at kunne effektuere konfiskationen, at politiet kunne beslaglægge vesten.

Den pågældende person var ikke mistænkt for en lovovertrædelse i anledning af beslaglæggelsen.

Byretten godkendte ikke beslaglæggelsen

Byretten fandt, at betingelserne i retsplejelovens § 803, stk. 1, for beslaglæggelse ikke var opfyldt, idet beslaglæggelsen af den skudsikre vest ikke var sket eller ønskedes opretholdt som led i efterforskningen af en lovovertrædelse.

Landsretten ændrede byrettens kendelse

Landsretten lagde til grund, at beslaglæggelsen skete som led i efterforskningen af konflikten mellem den pågældende rockerklub og den rivaliserende bande og de voldelige episoder, som konflikten havde medført. Landsretten fandt endvidere, at der efter retsplejelovens § 803, stk. 1, var grundlag for at antage, at den pågældende persons skudsikre vest burde konfiskeres, idet vesten efter sin beskaffenhed i forbindelse med oplysningerne om den aktuelle konflikt og omstændighederne, hvorunder beslaglæggelsen fandt sted, måtte antages at ville blive brugt ved en strafbar handling, og idet beslaglæggelsen var påkrævet for at forebygge en strafbar handling, jf. straffelovens § 77 a. Landsretten ændrede på den baggrund byrettens kendelse, således at beslaglæggelsen godkendtes og opretholdtes.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Den pågældende person kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret. Højesteret lagde til grund, at der verserede en voldelig konflikt mellem Bandidos og en anden rockergruppe, hvor der ved personangreb var anvendt våben, og hvor angreb måtte forventes at blive gengældt af modparten. Højesteret udtalte, at beslaglæggelsen havde efterforskningsmæssig betydning og et politimæssigt formål. Højesteret fandt, at betingelserne i straffelovens § 77 a for konfiskation af vesten var opfyldt, idet det forhold, at den pågældende person og de øvrige var iført skudsikre veste, og den pågældende var i besiddelse af en kniv, var egnet til at medvirke til

optrapning af konflikten og dermed til at øge faren for alvorlige strafbare handlinger, jf. retsplejelovens § 803, stk. 1, 1. pkt. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse om godkendelse og opretholdelse af beslaglæggelsen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 14. juni 2018 (PBN 2018-25-0105).
U 2019.1301 H.

Admittering af for sen anke i straffesag

Tiltalte blev ved byrettens dom af 8. november 2017 idømt betinget fængsel i 1 år med vilkår om at skulle undergive sig psykiatrisk behandling for overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 1, og § 279. Tiltalte udbad sig betænkningstid i forhold til, om han ville anke dommen, og han aftalte med sin forsvarer, at han skulle kontakte hende, såfremt han ønskede at anke. Han besluttede sig for at anke og meddelte sit ønske herom på sidstedagen for anke. Han prøvede denne dag at kontakte forsvareren før klokken 12, men opnåede først kontakt til hende efter klokken 12, hvor han meddelte hende sit ønske. Anklagemyndigheden modtog ankemeddelelsen dagen efter.

Landsretten afviste anken

Landsretten afviste tiltaltes anke som for sent indgivet, jf. retsplejelovens § 910, stk. 1. Landsretten fandt efter sagens oplysninger, herunder tiltaltes forklaring vedrørende forløbet omkring hans beslutning om at anke dommen og kommunikationen med forsvareren herom, at der ikke var grundlag for at admittere anken i medfør af retsplejelovens § 910, stk. 2, 1. pkt.

Højesteret ophævede landsrettens kendelse om afvisning

Den tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der fandt, at der under de foreliggende omstændigheder ikke var tilstrækkeligt grundlag for at antage, at fristoverskridelsen kunne tilregnes tiltalte. Højesteret fandt derfor, at tiltaltes påstand om admittering af anken burde tages til følge. Landsrettens dom blev herefter ophævet, og sagen blev hjem-vist til landsretten til fornyet behandling.

Tilladelse til kære til Højesteret af 2. august 2018 (PBN 2018-25-0093).
Højesterets kendelse af 16. januar 2019 (sag 145/2018).

Var kæremål om bevisførelse omfattet af spærrereglen i retsplejelovens § 968, stk. 4?

En mand var sigtet for seksualforbrydelser begået mod sin steddatter. I forbindelse med efterforskningen blev der foretaget to videoafhøringer af steddatteren. Mandens forsvarer protesterede mod, at videoafhøringerne blev brugt som bevis i sagen, og anklagemyndigheden anmodede derfor byretten om et retsmøde til afklaring af, om videoafhøringerne kunne anvendes som bevis under en eventuel hovedforhandling. Byretten fandt i den forbindelse, at videoafhøringerne kunne anvendes som bevis under hovedforhandlingen.

Landsretten afviste kæremålet

Manden kærede byrettens kendelse til landsretten.

Landsretten fandt, at den påkærede kendelse var afsagt under forberedelsen af hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 968, stk. 4. Da kendelsen faldt uden for de tilfælde, hvor kære i medfør af retsplejelovens § 968, stk. 4, nr. 1-6, kunne ske, og idet der ikke



forelå særlige grunde for uanset bestemmelsen at admittere kæremålet, afviste landsretten kæremålet.

Højesteret fandt, at kæremålet ikke burde have været afvist

Manden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret. Proces-bevillingsnævnet begrænsede tilladelsen til at angå mandens principale påstand om hjemvisning. Højesteret bemærkede, at da byretten traf afgørelse, var der ikke rejst tiltale mod manden. Højesteret fandt, at afgørelsen ikke var truffet under hovedforhandlingens forberedelse, og at der ikke var grundlag for at antage, at behandling af kæremålet ville stride mod et hensyn til sagens fremme. Kæremålet burde derfor ikke være afvist. Højesteret hjemviste herefter kæremålet til fortsat behandling i landsretten.

Begrænset tilladelse til kære til Højesteret af 17. august 2018 (PBN 2018-25-0181).
U 2019.1299 H.

5. Nævnets virksomhed i 2018 i afdelingen for fri proces

5.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet har i 2018 afholdt 29 møder i afdelingen for fri proces.

Den 1. januar 2018 var 96 sager uafsluttede.

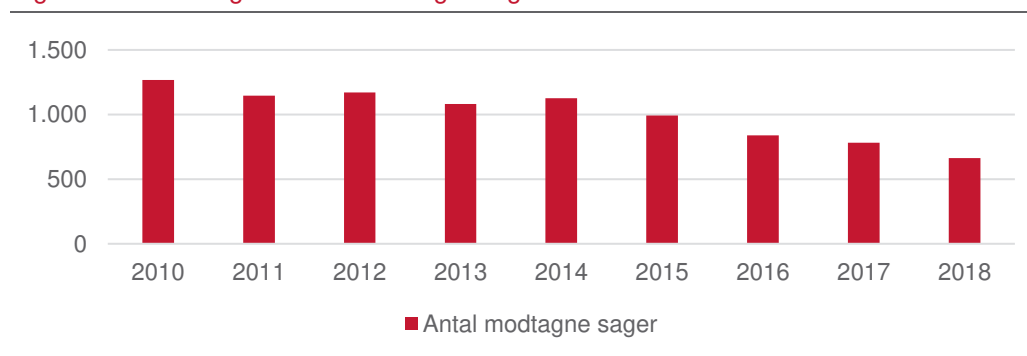
Nævnet har i 2018 modtaget 662 sager om fri proces.

Tabel 5.1 Udviklingen i antal modtagne sager i afdelingen for fri proces

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal	1.268	1.147	1.170	1.081	1.126	992	840	782	662

Her er de modtagne sager fra 2010 til 2018 vist i et søjlediagram:

Figur 5.1: Udviklingen i antal modtagne sager



Der er i 2018 blevet afsluttet 653 sager. Af de 653 sager er 48 sager blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Der var herefter den 31. december 2018 105 uafsluttede sager.

Et udvalg af de sager, som er afgjort af nævnet i 2018, er omtalt nærmere i kapitel 6.

5.1.1 Nævnensbehandlede sager i 2018

Nævnet har i 2018 afgjort 605 sager, der fordeler sig således:

Tabel 5.2 Fordeling af de afgjorte nævnensbehandlede sager

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning	Fristafslag	Afvisning	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	85	340	37	13	23	498
Fri proces til appelsager	17	71	1	1	11	101
Aktindsigtsklager	0	3	0	0	0	3
International retshjælp	0	2	0	1	0	3

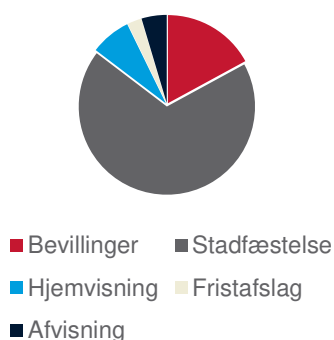
I kolonnerne for bevillinger og hjemvisning indgår også delvise bevillinger eller delvise hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit.

I kolonnen for stadfæstelse indgår også sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afslag på genoptagelse af en ansøgning om fri proces. I 2018 har nævnet stadfæstet 6 afgørelser om Civilstyrelsens afslag på genoptagelse. Alle 6 sager vedrørte fri proces til sager i 1. instans.

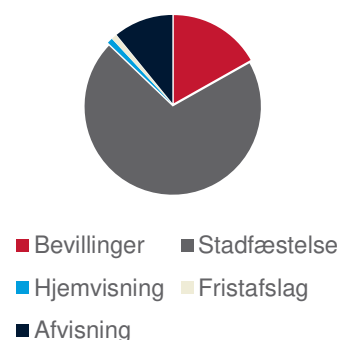
Kolonnen med afvisning dækker blandt andet over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, eller hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger. Kolonnen omfatter endvidere sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afgørelse om afvisning, og sager der er bortfaldet.

Fordelingen af afgjorte sager om fri proces til henholdsvis sager i 1. instans og appelsager er grafisk angivet i nedenstående figur:

Figur 5.2 Fri proces til sager i 1. instans



Figur 5.3 Fri proces til appelsager



5.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets afdeling for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces.

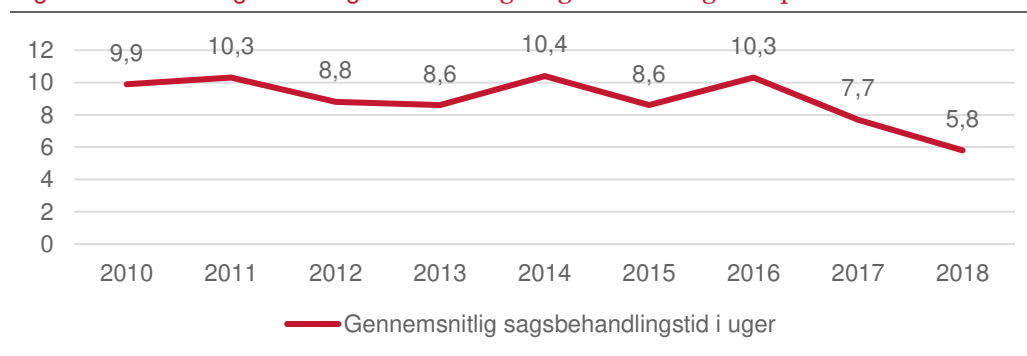
En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2018 (653 sager) i afdelingen for fri proces giver følgende resultat:

Tabel 5.3 Sagsbehandlingstiden

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	28 %
Under 6 uger	57 %
Under 8 uger	80 %
Under 10 uger	91 %
Under 12 uger	96 %
Under 14 uger	98 %
Under 16 uger	99 %
Alle	100 %
Antal sager i alt	653

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne samt eventuel kontradiktion.

Figur 5.4: Udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i perioden 2010-2018



Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces var i 2018 på 5,8 uger. Der er således tale om et fald på 1,9 uger i forhold til 2017, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 7,7 uger.

Der er desuden tale om den hidtil korteste sagsbehandlingstid i nævnets afdeling for fri proces, og sagsbehandlingstiden kan ikke forventes at blive yderligere nedbragt de kommende år, da der ved behandling af samtlige sager vil skulle tages højde for sagsskridt forbundet med modtagelse af en klage, rekvirering af akter, selve sagsbehandlingen, udsendelse af sager til nævnsmøde og udsendelse af afgørelse i sagen.

5.1.3 Anmodning om genoptagelse

Nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt blev indtil 1. januar 2012 journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 662 i 2018 modtaget 85 nye anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for fri proces.

Der henstod ved begyndelsen af året 2 uafsluttede sager om genoptagelse fra året før.

80 nye anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2018 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 4,9 uger. Dette er et fald i sagsbehandlingstiden på 0,2 uger sammenlignet med 2017.

Der henstod herefter 7 uafsluttede nye genoptagelsessager ved årets afslutning.

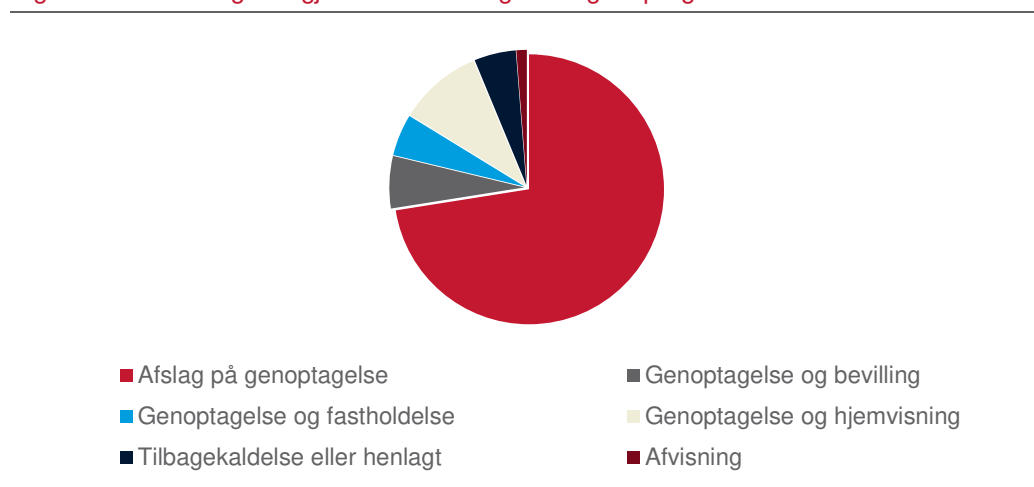
Nævnets afdeling for fri proces har bemyndiget formanden til at meddele afslag på genoptagelse, når der ikke er grundlag for at genoptage behandlingen af en sag, fordi der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger. Formanden har endvidere bemyndigelse til at træffe afgørelse om genoptagelse og meddele yderligere fri proces i genoptagelsessager om påstandsudvidelse vedrørende de samme påstande, som det samlede nævn tidligere har meddelt fri proces til. Endelig er der bemyndigelse til, at formanden træffer afgørelse om genoptagelse og meddeler fri proces til en betalingspåstand i sager, hvor det samlede nævn tidligere har meddelt bevilling til en anerkendelsespåstand.

Af de 80 afsluttede sager om genoptagelse blev 57 behandlet af formanden alene i henhold til ovennævnte bemyndigelser. I 3 sager besluttede formanden at genoptage sagen og meddele yderligere fri proces. I 2 sager besluttede formanden at genoptage sagen og hjemvise denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. Dette kan f.eks. være i situationer, hvor der bliver søgt om genoptagelse med henblik på at få fri proces til udvidelse af påstanden i sagen, men hvor der er tale om en helt ny erstatningspost, som hverken Civilstyrelsen eller Procesbevillingsnævnet tidligere har taget stilling til. I 52 sager besluttede formanden at meddele afslag på genoptagelse.

I 19 sager blev den nye anmodning om genoptagelse behandlet på et nævnsmøde af det samlede nævn. I 2 sager genoptog nævnet behandlingen af sagen og meddelte fri proces. I 6 sager genoptog nævnet sagen og hjemviste denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. I 4 sager genoptog nævnet sagen, men fastholdt det tidligere meddelte afslag på fri proces, og i 6 sager meddelte nævnet afslag på genoptagelse, fordi der ikke forelå nye væsentlige oplysninger. I 1 sag afviste nævnet anmodningen om genoptagelse, fordi anmodningen – der drejede sig om fri proces til et kæremål – ikke var omfattet af den bevilling af fri proces, der tidligere var meddelt til retssagen.

Endelig blev 3 nye sager om genoptagelse henlagt, og 1 sag om genoptagelse blev tilbagekaldt.

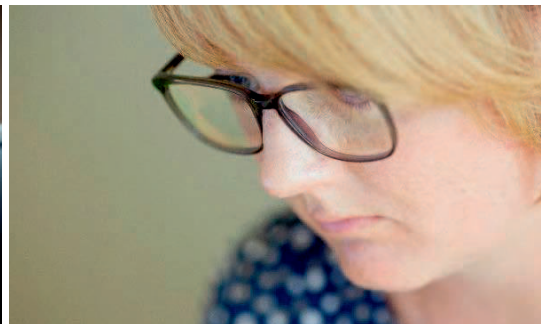
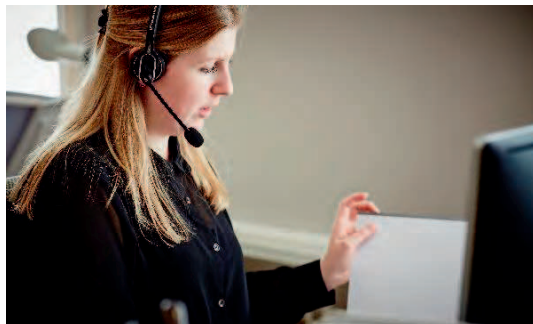
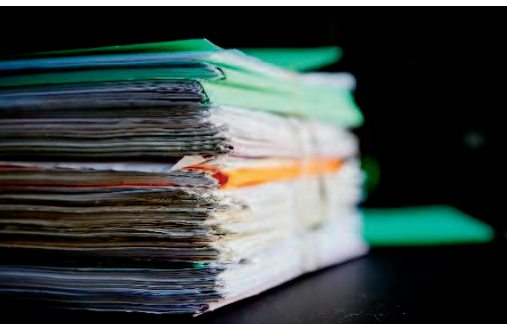
Figur 5.5: Fordeling af afgjorte anmodninger om genoptagelse



Fornyede anmodninger om genoptagelse vedrørende samme fri proces-sag journaliseres på samme sag som den første genoptagelsesansøgning, og nævnet har derfor udover de nye genoptagelsesansøgninger desuden modtaget og behandlet et ukendt antal fornyede genoptagelsesansøgninger.

5.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har i 2018 desuden modtaget 18 ansøgninger om aktindsigt, som alle er afgjort i 2018. Sagerne blev afsluttet med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1 uge.



5.2 Fri proces til sager i 1. instans

5.2.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 81 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 16 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede 14 sager under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt. I 7 af de 14 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. 2 af sagerne hjemviste nævnet til fornyet behandling i Civilstyrelsen under henvisning til, at nævnet fandt, at det var åbenbart, at sagens omkostninger ville overstige retshjælpsforsikringens maksimum, jf. retsplejelovens § 329.

65 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces.

Nævnet stadfæstede 51 afslag på fri proces under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt. I 32 af de 51 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. 14 af sagerne hjemviste nævnet til fornyet behandling i Civilstyrelsen, fordi nævnet fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt.

Der var i 6 af de 14 sager fremsendt yderligere økonomiske oplysninger til Procesbevillingsnævnet i forbindelse med klagen over Civilstyrelsens afgørelse.

5 af sagerne blev hjemvist, fordi nævnet fandt, at der ikke var grundlag for at meddele afslag under henvisning til, at sagens omkostninger kunne antages at blive uvæsentlige i forhold til indtægtsgrundlaget, jf. retsplejelovens § 325, stk. 2.

5.2.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 340 sager efter retsplejelovens § 328.

Nævnet meddelte bevilling i 77 sager, heraf 43 under henvisning til bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod.

Nævnet stadfæstede 244 afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328, heraf 92 sager der var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 29 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 4 sager stadfæstede nævnet afslag i retssager om ærekrænkelser, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2.

Af de i alt 244 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 56 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

19 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling. Af de 19 sager blev 3 sager hjemvist under henvisning til, at sagen var omfattet af reglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 5 sager blev hjemvist, fordi nævnet fandt, at der ikke var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. 3 sager blev hjemvist fordi nævnet fandt, at der ikke var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til, at

sagerne ikke skulle behandles i den borgerlige retsplejes former. De resterende 8 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen af forskellige andre årsager.

De realitetsbehandlede 340 sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 5.4 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager i 1. instans efter § 328

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	9	16	1
Erstatning, personskade	38	84	3
Erstatning, rådgiveransvar	0	4	0
Erstatning, andet	0	19	0
Familie- og arveret	9	18	1
Fast ejendom	2	7	0
Formueret	7	10	0
Forældremyndighed og bopæl	6	6	2
Lejeret	2	16	4
Skatteret	1	4	0
Sociale ydelser	2	6	0
Udlændingeret	1	7	0
Andet	0	11	3
Processuelle forhold*			
Erhvervssager (§ 328, stk. 4, nr. 1)	0	29	5
Injuriesager (§ 328, stk. 4, nr. 2)	0	4	0
Strafbart forhold (forarbejder til § 328)	0	3	0
I alt	77	244	19

* Kategorien "processuelle forhold" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces efter særlige bestemmelser i retsplejelovens § 328, stk. 4, eller forarbejderne til § 328. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

5.2.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 31 sager alene om fri proces efter retsplejelovens § 329. I 5 sager blev der meddelt bevilling. I 24 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329. 2 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling.

1 sag vedrørte betingelsen om, at fri proces kun undtagelsesvis kan gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed. 2 sager vedrørte udgangspunktet om, at der ikke meddeles fri proces til sager, der udspringer af et forsætligt strafbart forhold, som ansøgeren ved endelig dom er fundet skyldig i, medmindre det krav, som er rejst mod ansøgeren, er åbenbart urimeligt. 1 sag vedrørte vurderingen af, om en juridisk person uden at lide væsentligt afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 5.5 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager i 1. instans efter § 329

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Erstatning, personskade	3	8	1
Erstatning, andet	1	4	0
Familie- og arveret	0	1	0
Fast ejendom	0	2	0
Formueret	0	1	0
Skatteret	0	1	0
Sociale ydelser	0	1	1
Andet	1	3	0
Processuelle forhold*			
Erhvervssager	0	1	0
Strafbart forhold	0	2	0
I alt	5	24	2

* Kategorien "processuelle forhold" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

5.2.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 10 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt.

Der blev meddelt bevilling i 3 sager. I de resterende 7 sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse efter bestemmelsen.

5.3 Fri proces til appelsager

5.3.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 10 sager efter retsplejelovens § 325.

Sagerne vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces samt betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostningerne forbundet med sagen.

Nævnet stadfæstede 1 afgørelse under henvisning til, at ansøgeren havde en retshjælpsforsikring. I denne sag traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Nævnet stadfæstede 8 afgørelser under henvisning til, at de økonomiske betingelser for fri proces ikke var opfyldt. I 5 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Nævnet hjemviste 1 sag til Civilstyrelsen til fornyet behandling, idet nævnet fandt, at de økonomiske betingelser – efter fremsendelse af nye økonomiske oplysninger til nævnet – var opfyldt.

5.3.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 67 sager efter retsplejelovens § 328.

Nævnet meddelte bevilling i 11 sager.

Nævnet stadfæstede i 56 sager Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328.

I 6 af de 56 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 1 af de 56 sager blev fri proces afslået, fordi sagen udsprang af et forsætligt strafbart forhold, som ansøgeren ved endelig dom var fundet skyldig i, og kravet, som var rejst mod ansøgeren, ikke var åbenbart urimeligt.

Af de i alt 56 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 18 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig som følger:

Tabel 5.6 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager om appel efter § 328

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Ansættelsesret	2	3	0
Erstatnings, personskade	1	14	0
Familie- og arveret	1	6	0
Fast ejendom	0	1	0
Formueret	2	2	0
Forældremyndighed og bopæl	4	18	0
Lejeret	1	2	0
Sociale ydelser	0	2	0
Andet	0	1	0
Processuelle forhold*			
Erhvervssager (§ 328, stk. 4, nr. 1)	0	6	0
Strafbart forhold (forarbejder til § 328)	0	1	0
I alt	11	56	0

*Kategorien "processuelle forhold" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces efter særlige bestemmelser i retsplejelovens § 328, stk. 4, eller forarbejderne til § 328. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne.

5.3.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 10 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte bevilling i 6 sager, og nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afslag på fri proces efter denne bestemmelse i 4 sager.

I 2 af sagerne blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af an søgerens erhvervsvirksomhed.

De realitetsbehandlede sager fordeler sig på følgende måde:

Tabel 5.7 Emnefordeling på realitetsbehandlede sager om appel efter § 329

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Materielle emner			
Erstatnings, personskade	4	2	0
Udlændingeret	1	0	0
Andet	1	0	0
Processuelle forhold*			
Erhvervssager	0	2	0
Strafbart forhold	0	0	0
I alt	6	4	0

*Kategorien "processuelle forhold" vedrører tilfælde, hvor der er begrænset adgang til fri proces. Hvis nævnet meddeler bevilling i sådanne situationer vil sagen statistisk blive rubriceret under det relevante materielle emne

5.3.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2018 realitetsbehandlet 2 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt. I begge sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse efter bestemmelsen.

5.4 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2018 realitetsbehandlet 3 klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt. Nævnet stadfæstede styrelsens afgørelse i alle 3 sager.

5.5 Klager over Civilstyrelsens afgørelser efter retshjælpsloven

Procesbevillingsnævnet har i 2018 behandlet 3 klager over Civilstyrelsens afgørelser efter lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner. I 1 sag meddelte nævnet fristafslag, og i de 2 øvrige sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på retshjælp efter loven.

6. Konkrete sager, der er afgjort i 2018 i nævnets afdeling for fri proces



Nævnsmøde i Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces

6.1 Generelt

Årsberetningen for 2018 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2018.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31. Reglerne er medtaget som Bilag E til årsberetningen.

De ændrede regler i lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager ved internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner (retshjælpsloven), der trådte i kraft den 1. april 2016, og hvor Procesbevillingsnævnet er blevet klageinstans, er medtaget som Bilag F.

6.2 Kompetencespørgsmål og processuelle forhold

Fri proces til kæresag om værneting ved gældssanering

Klager, der er dansk statsborger, havde bopæl i Danmark indtil 2015, hvor han i årene 1999-2009 oparbejdede en betydelig gæld. I 2015 flyttede klager til Malmø, men fortsatte sit arbejde i Danmark. I februar 2017 indgav klager en anmodning om gældssanering til Sø- og Handelsretten, der ved kendelse af 6. april 2017 afviste anmodningen med henvisning til konkurslovens § 3, stk. 1 og 2, idet klager ikke havde hjemting i Danmark, men i Sverige. Klager kærede kendelsen til Østre Landsret med påstand om ophævelse af skifterettens kendelse og hjemvisning til realitetsbehandling, og klager havde til støtte herfor navnlig gjort gældende, at afvisningen af gældssaneringsanmodningen var i strid med artikel 45 TEUF om arbejdskraftens fri bevægelighed. Østre Landsret besluttede herefter, at der skulle stilles præjudicielle spørgsmål til EU-

domstolen, dels om forståelsen af EU-Domstolens dom af 8. november 2012 i sagen C-461/11, Radziejewski, dels om en ordning som den danske gældssanering, hvor der var krav om hjemting i Danmark, var forenelig med artikel 45 TEUF, og i modsat fald om denne artikel kunne finde direkte anvendelse i forhold til de private kreditorer. Klager, der ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, ansøgte herefter Civilstyrelsen om fri proces til behandlingen af kæremålet. Civilstyrelsen afviste ansøgningen navnlig med henvisning til, at der ikke var hjemmel i retsplejelovens § 328, jf. § 325, og § 329 til at meddele fri proces til sager om gældssanering. Afslaget blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der meddelte bevilling til kæremålet efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 10. april 2018 (PBN 2018-32-0021) (Civilstyrelsen 18-210-15733).

Manglende kompetence i sag om konkurskarantæne

Klager var som følge af sin deltagelse i ledelsen i et konkursramt selskab af kurator blevet mødt med en påstand om konkurskarantæne i 3 år. Under konkurskarantænesagen bestemte skifteretten ved kendelse, at klagers anmodning om at blive meddelt fri proces til sagen ikke skulle tages til følge. Skifteretten henviste navnlig til, at retten ikke havde kompetence til at meddele fri proces, men alene til at beskikke en advokat for klager i overensstemmelse med konkurslovens § 163. Skifteretten henviste navnlig til, at sager om konkurskarantæne efter konkurslovens § 160, stk. 2, jf. § 243, blev behandlet efter retsplejelovens regler som borgerlige sager med de ændringer, som fulgte af forholdets natur, og at skifteretten efter retsplejelovens § 327, stk. 5, alene havde kompetence til at meddele fri proces til sager, der er omfattet af retsplejelovens § 327, stk. 1-3, og dermed ikke sager om konkurskarantæne. Klager ansøgte herefter Civilstyrelsen om fri proces til konkurskarantænesagen. Civilstyrelsen afviste ansøgningen med henvisning til, at der ikke er hjemmel i retsplejelovens § 328, jf. § 325, og § 329 til at meddele fri proces til sager om konkurskarantæne. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet med henvisning til, at når retten ikke var tillagt kompetencen til at meddele fri proces i sager om konkurskarantæne, da måtte kompetencen hertil tilkomme Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 22. juni 2018 (PBN 2018-31-0198) (Civilstyrelsen 18-210-16545).

Afvisning som følge af, at ansøgning om fri proces var indgivet for sent

I en sag om forældremyndighed havde klagers advokat den 12. januar 2018 anmodet retten om beskikkelse uden at høre nærmere herom før hovedforhandlingen den 8. marts 2018, hvor dommeren ifølge klagers advokat skulle have tilkendegivet, at advokaten ville blive beskikket for klager. Herefter blev sagen i forbindelse med hovedforhandlingen forliget. Klagers advokat rykkede i april 2018 retten for beskikkelse og salærfastsættelse, hvorefter retten den 8. juni 2018 henviste advokaten til at rette henvendelse til Civilstyrelsen, der havde kompetence til at meddele fri proces i sagen, der vedrørte forældreansvarslovens § 14. Klagers advokat indgav herefter den 6. juli 2018 ansøgning om fri proces til Civilstyrelsen, der fandt, at der forelå sådanne ganske særlige omstændigheder i sagen, at der kunne ses bort fra, at ansøgningen var indgivet for sent. Civilstyrelsen realitetsbehandlede herefter sagen og meddelte afslag på fri proces med henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, da klager ikke i det væsentligste havde haft udsigt til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og stk. 2. Afgørelsen blev den 28. maj 2018 påklaget til Procesbevillingsnævnet med oplysning om, at det ved forliget blev forudsat, at hver part skulle bære egne sagsomkostninger. Procesbevillingsnævnet afviste sagen, da der var søgt om fri proces for sent, og da der ikke var oplyst om undskyldelige forhold.

Afgørelse af 8. oktober 2018 (PBN 2018-31-0368) (Civilstyrelsen 18-210-17125).



6.3 Retsplejelovens § 325

Retsplejelovens § 325

Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Af §§ 1, 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 1462 af 11. december 2017 om fri proces fremgår blandt andet følgende:

Bekendtgørelsen om fri proces

§ 1

Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtgrundlag summen af:

1. den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
2. kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtgrundlag opgjort efter stk. 1 er 322.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtgrundlag er 409.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtgrundlag og indtægtgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 56.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2

Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtgrundlag for ansøgeren.

§ 3

Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

6.3.1 De økonomiske betingelser

Økonomiske betingelser for fri proces til 3-årig var opfyldt uanset forældrenes gode indkomstforhold

Forældrene havde som værger for klager, der var 3 år, ansøgt om fri proces til en sag mod Ankenævnet for Patienterstatningen om anerkendelse af, at klager i forbindelse med hendes fødsel/forløsning ved kejsersnit var blevet påført svære skader, herunder cerebral parese (spastisk lammelse) og syns- og hørenedsættelse. Civilstyrelsen havde fastsat klagers forældres samlede indtægtgrundlag til at udgøre 1.604.404 kr. på baggrund af deres lønsedler for juni, juli og august 2018, og styrelsen fandt herefter på baggrund af en samlet vurdering af oplysningerne om forældrenes indkomst, de forventede sagsomkostninger og sagens karakter, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, jf. retsplejelovens § 325 og § 3 i bekendtgørelsen om fri proces, hvorefter der tillige kan tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold, hvis ansøgeren er under 18 år. Afslaget på fri proces blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, hvor det blev oplyst, at klager havde modtaget tilsagn om retshjælpsdækning til sagen med et dækningsmaksimum på 175.000 kr. Procesbevillingsnævnet fandt efter en samlet vurdering af klagers forældres indkomst, de forventede omkostninger ved sagen og sagens karakter, at de økonomiske betingelser var opfyldt. Nævnet hjemviste herefter sagen til

Civilstyrelsen med henblik på vurdering af, om betingelserne for fri proces i øvrigt var opfyldt.

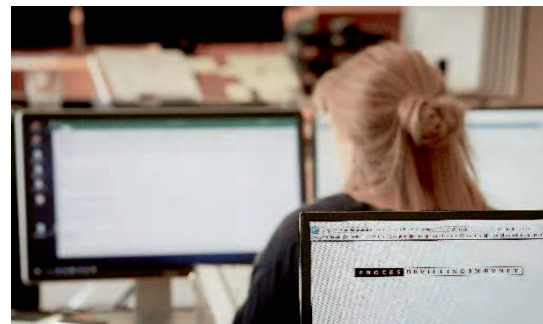
Afgørelse af 21. december 2018 (PBN 2018-31-0441) (Civilstyrelsen 18-210-17447).

Sagsomkostninger ikke uvæsentlige i forhold til klagers indtægtsgrundlag

Klager var af et selskab, der var indehaver af rettighederne til en film, blevet mødt med et sagsanlæg med en påstand om betaling af 7.500 kr. for ophavsretlige krænkelse og rimeligt vederlag som følge af et uberettiget download og deling af en film. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til sagen, og styrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at omkostningerne ved sagen skønnedes uvæsentlige i forhold til klagers indkomstgrundlag, der ifølge klagers og klagers ægtefælles årsopgørelse for 2016 udgjorde samlet 354.896 kr., jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, og 2. Klager havde to hjemmeboende børn under 18 år. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet med oplysning om, at retten efter klagers anmodning herom havde løftet sagen ud af småsagsprocessen. Procesbevillingsnævnet fandt, at sagens omkostninger ikke kunne antages at blive uvæsentlige i forhold til klagers indtægtsgrundlag, hvorfor der ikke var grundlag for at afslå fri proces under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser. Procesbevillingsnævnet hjemviste herefter sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen som 1. instans kunne tage stilling til, om betingelserne for at meddele fri proces i øvrigt er opfyldt.

Civilstyrelsen realitetsbehandlede herefter sagen og meddelte afslag på fri proces med henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, da klager ikke havde udsigt til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og stk. 2. Denne afgørelse blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der efterfølgende i medfør af retsplejelovens § 328 meddelte klager fri proces til at nedlægge påstand om frifindelse.

Afgørelser af 7. december 2018 og 12. april 2019 (PBN 2018-31-0479 og 2019-31-0047) (Civilstyrelsen 18-210-17633 og 18-210-01356).



6.4 Retsplejelovens § 328

Den i 2018 gældende retsplejelovs § 328 havde følgende ordlyd:

Retsplejelovens § 328

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

1. sagens betydning for ansøgeren,

2. udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,

3. sagsgenstandens størrelse,

4. størrelsen af de forventede omkostninger og

5. muligheden for at få sagen behandlet ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, et administrativt nævn eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervs- og vækstministeren.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejeren, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til

1. sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller

2. sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

6.4.1 Retsplejelovens § 328, stk. 1, og 2, rimelig grund til at føre proces

Fri proces til ophavsretlig sag mellem arvinger og et museum

To klagere havde søgt om fri proces til et sagsanlæg mod et museum med påstand om betaling af 240.000 kr. for krænkelse af ophavsretten til fotografier taget af klagernes afdøde far. Faren havde i 1997 indgået en aftale med museet om en begrænset benyttelse af værkerne i forbindelse med udgivelse af en række bind i en bogserie, der skulle udgives inden 2005. Af aftalen fremgik blandt andet, at benyttelsen omfattede udstillinger knyttet til udsendelsen af bogserien. Der var under sagen tvist om, hvordan aftalen skulle fortolkes. Klagere fandt, at ophavsretten til farens værker var krænkede ved museets omfattende udstillinger og gratis udlån af værkerne til andre museer. Klagere krævede 240.000 kr. i rimeligt vederlag herfor, jf. ophavsretslovens § 83, stk. 1, nr. 1. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, da der ikke var udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk.

1, jf. stk. 2, nr. 2. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der meddelte bevilling til sagen efter retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 13. februar 2018 (PBN 2017-31-0696) (Civilstyrelsen 17-210-14262).

Fri proces til sag om tilbagebetaling af lån, hvor der er indsigelse om ugyldighed på grund af identitetstyveri

En bank havde ved indgivelse af et betalingspåkrav mod klager nedlagt påstand om tilbagebetaling af et lån på 30.000 kr., der var optaget ved brug af NemID, kode hertil og cpr-nummer. Klager gjorde indsigelse mod kravet med oplysning om, at lånet var optaget af en bekendt, der havde overnattet i hendes hjem, hvor han uberettiget havde tilgnet sig hendes oplysninger, hvorefter oplysningerne var blevet videregivet til tredje-mand. Det fremgik af sagens oplysninger, at klager var diagnosticeret med en sindslidelse samt led af hukommelsesbesvær m.v., hvorfor klagers personfølsomme oplysninger var nedskrevet i en notesbog, der var gemt et andet sted end klagers NemID. Klager havde anmeldt forholdet til politiet. Fogedretten henviste herefter kravet til civilretten, der behandlede sagen som en småsag. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til sagen efter retsplejelovens § 328 og § 329. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, da der ikke var udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2, og da der ikke forelå særlige grunde, jf. § 329. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der efter retsplejelovens § 328 meddelte bevilling til påstanden om frifindelse.

Afgørelse af 24. september 2018 (PBN 2018-31-0349) (Civilstyrelsen 18-210-16560).

6.4.2 Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen

Fri proces til sag mod en tidligere arbejdsgiver (kommune) om erstatning for psykiske gener opstået under arbejdet på et omsorgshjem.

Klager var ansat af kommunen på et forsorgshjem, der var et midlertidigt botilbud til borgere med sociale problemer og misbrugsproblemer. På en vagt blev klager, dels udsat for trusler på livet fra en beboer, som personalet den foregående aften havde forsøgt at få indlagt på psykiatrisk afdeling, dels en tidligere beboer, der uden varsel var mødt op og pressede klager op i et hjørne, hvorefter klager tilkaldte hjælp via den overfaldsalarm, som de ansatte standardmæssigt bar på deres vagter. Klager modtog imidlertid ikke hjælp, da kollegaen, der var på samme vagt, havde glemt sin alarm. Klager fik afværget situationen, men udviklede herefter psykiske gener (posttraumatisk belastningsreaktion), hvorefter klager blev sygemeldt og senere opsagt. Klager ansøgte herefter Civilstyrelsen om fri proces til en retssag mod kommunen om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte som følge af en arbejdsskade. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder, der klart talte imod at meddele fri proces, da klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, jf. stk. 2, nr. 2. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der meddelte bevilling til sagen efter retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 29. maj 2018 (PBN 2018-31-0157) (Civilstyrelsen 17-210-15275).

Sag mod tidligere arbejdsgiver om krav efter arbejdsophør af en tidsbegrænset vikarstilling, der var forlænget fire gange, var omfattet af formodningsreglen

Klagers tidsbegrænsede vikarstilling på en skole var ifølge klager blevet forlænget fire gange i træk. Klager ansøgte herefter Civilstyrelsen om fri proces til at anlægge en sag mod sin tidligere arbejdsgiver med påstand om betaling af 136.375 kr. for løn, godtgørelse for manglende ansættelseskontrakter og pension m.m., idet klager gjorde

gældende, at forlængelsen var sket uden saglige grunde, og at hun burde være blevet fastansat eller opsagt efter funktionærlovens regler for fastansatte. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, da der ikke var udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der hjemviste sagen til Civilstyrelsen, således at styrelsen kunne tage stilling til, om der var forhold i klagers sag, der klart talte imod at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3.

Afgørelse af 1. juni 2018 (PBN 2018-31-0220) (Civilstyrelsen 17-210-15298).

Fri proces i en patientskadesag

Klager var familiært disponeret for forhøjet blodtryk, blodprop og hjertekarproblemer, og hun var i 2015 blevet undersøgt på sygehuset, hvor hun havde fået scannet sit hjerte, uden at der var fundet tegn på sygdom. I januar 2016 fik klager udleveret et lægemiddel med henblik på medicinsk abort. Hjertestop ved brug af det udleverede lægemiddel var en kendt, men sjælden bivirkning. To timer efter, at klager havde indtaget lægemidlet, fik klager brystsmerte med udstråling til venstre arm, og da ambulancen kom, fik klager hjertestop. Klager blev genoplivet og indlagt på sygehuset, hvor hun modtog behandling og blev udskrevet efter en uge. Efter et par dage blev klager på ny indlagt og fik indopereret en pacemaker. Klager udviklede herefter psykiske gener, herunder angst. Patientskademyndighederne afviste patientskaden, og klager anlagde retssag mod Ankenævnet for Patienterstatningen med påstand om anerkendelse af, at klager var blevet påført en patientskade som følge af hjertestoppet. Klager ansøgte herefter Civilstyrelsen om fri proces til sagen. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder, der klart talte imod at meddele fri proces, da klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, jf. stk. 2, nr. 2. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der meddelte bevilling til sagen efter retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 20. december 2018 (PBN 2018-31-0522) (Civilstyrelsen 18-210-00156).

6.4.3 Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervssager

Ikke erhvervsafslag til et erhvervsmæssigt krav, der udsprang af parternes skilsmisse.

Klager havde sammen med sin tidligere ægtefælle drevet et kvægbrug på klagers ejendom, og klager havde herudover drevet en udlejningsvirksomhed og klagers tidligere ægtefælle en træbearbejdningsvirksomhed. Klager blev nu efter parternes skilsmisse mødt med et sagsanlæg fra sin tidligere ægtefælle med krav om, dels tilbagebetaling af et lån, dels anerkendelse af, at et varelager af træ tilhørte den tidligere ægtefælle, og at der skulle ske udlevering heraf, subsidiært betaling herfor. Klager ansøgte Civilstyrelsen om fri proces til sagen efter retsplejelovens § 328. Civilstyrelsen afslog efter retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2, fri proces til den del af sagen, der vedrørte det private låneforhold, idet styrelsen henviste til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, da der ikke var udsigt til medhold i denne del. For den resterende del vedrørende trævarelageret afslog Civilstyrelsen fri proces med henvisning til, at kravet udsprang af klagers erhverv, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, og i forbindelse hermed oplyste klager, at klagers tidligere ægtefælle havde ændret og udvidet påstanden, således påstanden nu også omfattede et krav fra den tidligere ægtefælle om udlevering af diverse maskiner og betaling for tre års træleverancer til brug for den af klager drevne udlejningsvirksomhed. Procesbevillingsnævnet fandt, at der ikke var grundlag for af afslå fri proces med henvisning til sagens erhvervsmæssige karakter, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og

nævnet hjemviste herefter denne del af sagen samt den ændrede og udvidede påstand til Civilstyrelsen med henblik på, at styrelsen i 1. instans vurderede, om de øvrige betingelser for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328 var opfyldt. For den del af sagen, der vedrørte det private låneforhold meddelte Procesbevillingsnævnet fri proces efter retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 5. september 2018 (PBN 2018-31-0292) (Civilstyrelsen 17-210-15576).

Afslag på fri proces til tidligere erhvervsdrivende i sag anlagt af et selskab mod klager om erstatning for misligholdelse af en leasingaftale vedrørende et mobilt køkken

Klager havde i 2014 etableret en personlig drevet virksomhed med salg af madvarer (street-food), og han havde i den forbindelse indgået en leasingkontrakt med et leasing-selskab om leasing af en trailer med et mobilt køkken. Klager havde endvidere til brug herfor modtaget rådgivning og bistand fra et andet selskab. Klager var ophørt med driften ultimo 2016, og klager oplyste, at rådgivningsselskabet havde overtaget samtlige klagers forpligtelser i henhold til leasingaftalen. Klager blev efterfølgende mødt med et erstatningskrav for tab ved ophør af leasingaftalen før aftalens udløb. Under denne sag adciterede klager rådgivningsselskabet med påstand om friholdelse for ethvert beløb, som klager måtte blive dømt til at betale til leasingselskabet. Klager ansøgte herefter om fri proces til sagen, herunder ad citationssagen. Civilstyrelsen afslog fri proces under henvisning til, at kravet i sagen udsprang af klagers tidligere erhverv, og at der ikke forelå særlige omstændigheder i sagen, herunder sociale forhold, der kunne medføre, at der burde ses bort fra sagens erhvervsmæssige karakter, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 3. september 2018 (PBN 2018-31-0324) (Civilstyrelsen 18-210-16460)

I to sager om opsigelse af forpagtningsaftaler var der grundlag for undtagelsesvist at se bort fra sagernes erhvervsmæssige karakter

Klagerne havde i en årrække drevet hver deres iskiosk, som var ejet af et selskab, der producerede is, og som udlejede/bortforpagtede kioskerne. Klagerne var nu blevet mødt med et sagsanlæg om anerkendelse af, at de straks skulle fraflytte kioskerne som følge af en opsigelse af kontrakterne. Klagerne ansøgte Civilstyrelsen om fri proces efter retsplejelovens § 328 og § 329 navnlig med henvisning til, at opsigelsen af kontrakterne ville betyde, at de ikke længere havde mulighed for at fortsætte deres erhverv med drift af kioskerne. Civilstyrelsen afslog fri proces under henvisning til, at kravene i sagerne udsprang af erhvervsmæssig virksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og at der ikke forelå særlige omstændigheder, herunder sociale forhold, der kunne medføre, at der undtagelsesvist skulle ses bort fra sagernes erhvervsmæssige karakter. Civilstyrelsen afslog endvidere fri proces efter retsplejelovens § 329 under henvisning til, at der ikke var særlige grunde i sagerne. Afgørelserne blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der fandt, at der var grundlag for at se bort fra sagernes erhvervsmæssige karakter. Procesbevillingsnævnet hjemviste herefter den del af sagerne, der vedrørte fri proces efter retsplejelovens § 328 til Civilstyrelsen til fornyet behandling, og nævnet stadfæstede samtidigt Civilstyrelsens afgørelser efter § 329.

Afgørelser af 25. september 2018 (PBN 2018-31-0348 og 2018-31-0354) (Civilstyrelsen 18-210-16252 og 18-210-16390).

6.5 Retsplejelovens § 329

Retsplejelovens § 329 har følgende ordlyd:

Retsplejelovens § 329

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

Af forarbejderne til retsplejelovens § 329 fremgår blandt andet følgende:

Forarbejderne til retsplejelovens § 329

Bestemmelsen er en generel dispensationshjemmel, der giver mulighed for at give fri proces, selv om de almindelige betingelser efter de foreslåede regler i §§ 325-328 ikke er opfyldt.

[...]

Forslaget giver ligesom efter gældende ret især mulighed for at give fri proces, selv om de økonomiske betingelser ikke er opfyldt, og for at give fri proces til juridiske personer.

Forslaget giver i den forbindelse - som noget nyt i forhold til den gældende § 331 - bl.a. mulighed for at give fri proces, selv om de økonomiske betingelser ikke er opfyldt, såfremt ansøgeren skønnes at have et ganske særligt behov for bistand, eller sagens omkostninger skønnes at blive ekstraordinært store. I givet fald foretages en sædvanlig vurdering af de øvrige betingelser for fri proces, herunder i givet fald om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces.

[...]

Forslaget giver som nævnt endvidere mulighed for efter omstændighederne at give fri proces til en erhvervsmæssig sag. Dette er i overensstemmelse med gældende ret.

[...]

Med lovforslaget foreslås, at det som udgangspunkt skal være en betingelse for at få fri proces, at ansøgeren ikke har en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger ved sagen, jf. forslaget til § 325, stk. 1. Denne betingelse gælder ikke, når fri proces meddeles i medfør af den foreslåede § 329. Endvidere forudsættes det, at der, når betingelserne for fri proces i øvrigt er opfyldt, med hjemmel i den foreslåede § 329 dispenseres fra kravet om, at ansøgeren ikke er dækket af en retshjælpsforsikring, såfremt det er åbenbart, at omkostningerne ved sagen ikke kan holdes inden for forsikringens maksimum, og sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde denne overskridelse af forsikringens maksimum. I givet fald foretages en sædvanlig vurdering af de øvrige betingelser for fri proces, herunder i givet fald om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces.

Fri proces til sag mod Direktoratet for Kriminalforsorgen om gyldigheden af daglige automatiske kropsvisitationer og celleransagninger samt tortgodtgørelse

Klager var varetægtsfængslet som sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114 c (hvervning til terror), og under varetægtsfængslingen havde klager som sikkerhedsforanstaltning siden 23. juni 2016 været udsat for daglige automatiske kropsvisitationer og celleransagninger uden konkret mistanke-grundlag. Kropsvisitationerne skete mindst én gang dagligt og ved hvert besøg og efter tilbagevenden fra arbejde m.v., og klager skulle under disse afklæde sig alt sit tøj. Alle undersøgelser havde hidtil været resultatløse. Klager indgav en klage herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen, der blandt andet henviste til, at der siden 2016 var iværksat særlige initiativer over for indsatte, der som i klagers tilfælde var sigtet eller dømt for særlig kriminalitet. Klager ansøgte herefter i medfør af retsplejelovens §§ 328 og 329 Civilstyrelsen om fri proces til en sag mod Direktoratet for Kriminalforsorgen med påstand om, at direktoratet skulle anerkende, at afgørelsen om de automatiske og daglige kropsvisitationer og celleransagninger var ugyldig, samt betale 80.000 kr. i tortgodtgørelse. Klager henviste navnlig til, at den af direktoratet etablerede praksis ikke var hjemlet i straffuldbyrdeslovens § 60 og var i strid med artikel 3 og 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329 under henvisning til, at sagen ikke var principiel eller af almindelig offentlig interesse, ligesom sagen i øvrigt ikke havde en så væsentlig betydning for klagerens sociale eller erhvervsmæssige situation, at bestemmelsen kunne finde anvendelse. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 26. marts 2018 (PBN 2017-31-0700) (Civilstyrelsen 17-210-14096).

Fri proces til sag mod en kommune om tortgørelse som følge af kommunens manglende indgriben over for omsorgssvigt i klagers barndomshjem.

Den nu 25-årige klager havde efter retsplejelovens §§ 328 og 329 ansøgt Civilstyrelsen om fri proces til en sag mod en kommune om godtgørelse på 300.000 kr. som følge af, at kommunen ikke havde grebet ind over for det omfattende omsorgssvigt, som klager havde været udsat for som barn. Klager havde navnlig oplyst, at hun som barn i årene 2005 til 2008 sjældent kom i skole, ofte måtte undvære mad, ligesom familien i perioder om vinteren boede uden strøm og varme samt under særdeles uhygiejniske forhold med tis og dyrekskrementer på gulvene m.v. Kommunen havde været bekendt med disse forhold, idet kommunen havde været på lejlighedsvis hjemmebesøg samt havde bistået familien med at flytte efter en melding fra en læge om hjemmets tilstand. Klagers lillebror var endvidere blevet fjernet fra hjemmet, modsat den dengang 13-14-årige klager. Til støtte for kravet havde klager henvist til artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om umenneskelig og nedværdigende behandling. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces med henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, da klager ikke havde udsigt til medhold, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329 under henvisning til, at sagen ikke var principiel eller af almindelig offentlig interesse, ligesom sagen i øvrigt ikke havde en så væsentlig betydning for klagers sociale eller erhvervsmæssige situation, at bestemmelsen kunne finde anvendelse. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 22. juni 2018 (PBN 2018-31-0224) (Civilstyrelsen 18-210-15781).



7.1 Litteratur om appeltilladelser

7.1.1 Bøger:

- Jens Anker Andersen: Auktioner, 3. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1996, side 451-454 og 456-463.
- Bernhard Gomard m.fl.: Fogedret, 4. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1997, side 416-417.
- Jens Anker Andersen: Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1997, side 314-316 og 319-320.
- Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch: Procesbevillinger (GadJura), 1998.
- Torben Jensen: Højesteret og retsplejen, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.
- Bjarne Christensen: Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2000, side 337-338.
- Eva Smith: Civilproces – Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura) 2000, side 240-243.
- Peter Germer: Statsforfatningsret, 5. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2012, side 16-17.
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup: Civilprocessen, 7. udgave (Karnov Group) 2013, side 58-59, 69-71, 86, 777-801, 864-874.
- Michael Kistrup, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindenchrone Petersen: Fogedsager, 5. udgave (Karnov Group) 2015.
- Christian Dahlager: Civile retssager, 2. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 36.

- Jens Peter Christensen, Jørgen Albæk Jensen og Michael Hansen Jensen: Grundloven med kommentarer (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 67 og 231.
- Jens Peter Christensen, Jørgen Albæk Jensen og Michael Hansen Jensen: Dansk Statsret, 2. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2016, side 82, 100, 124 f., 235.
- Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Lasse Højlund Christensen og Clement Salung Petersen: Den civile retspleje, 4. udgave (Forlaget Pejus) 2017, side 363 ff., 433, 442, 446 ff., 472 ff..
- Hanne Kjærulff og Niels Fenger: Appeltilladelser, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2017.
- Lars Lindencrone Petersen og Erik Werlauff: Dansk retspleje, 7. udgave (Karnov Group) 2017, side 28 ff., 401 ff., 415.
- Jon Fridrik Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 4. udgave (Jurist- og Økonomforbundet Forlag) 2017, side 151, 152, 193, 482, 713, 728, 731.
- Jørgen Jochimsen: Hovedforhandling i straffesager, 4. udgave (Karnov Group) 2018.
- Kommenteret Retsplejelov, 10. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2018, Bind I, side 53-76 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appeltilladelser.
- Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard: Konkursloven med kommentarer, 14. udgave (Karnov Group) 2018, side 254.
- Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen, Jens Røn og Thomas Rørdam: Straffeprocessen, 3. udgave (Karnov Group) 2018, side 37 ff., 188, 898.

7.1.2 Artikler

- Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets- skifterets- og tinglysningsafgørelser?
- Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.
- Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.
- Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.
- Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.
- Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.
- Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.
- Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.
- Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.
- Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.
- Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.

- Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.
- Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, side 380: Den særlige Klageret i 60 år.
- Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501: Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.
- Erik Werlauff i Juristen 2003, nr. 8, side 296-308: At søge procesbevilling.
- Jonas Christoffersen i Lov&Ret 2003, nr. 6, side 7ff: Hvem skal lempe retsafgiften?
- Ole Dybdahl i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 B, side 284-286: Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.
- Kim K. Gabriel i Ugeskrift for Retsvæsen 2004 B, side 314-321: Udlændingelovens § 50 i praksis.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.
- Marianne Højgaard Pedersen i Juristen 2009, nr. 2, side 31-35: Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.
- Peter Juul Agergaard i Advokaten 2011, nr. 3, side 38-41: Højesteret skaber klarhed om kære af sagsomkostninger.
- Jon Stokholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2011, side 17-18: Indtryk fra to år som formand i Procesbevillingsnævnet.
- Thomas Elholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2013, side 23-41: Procesbevillingens betydning for strafferetten.
- Henrik Waaben i Advokaten 2014, nr. 9, side 22-24: Det principielle skal stå i flammeskrift.
- Hanne Kjærulff og Kristian Seierøe: Retsplejelovens § 389 a – en ny regel om kære-begrænsning af byrettens afgørelser under en civil sags hovedforhandling eller forberedelse, offentliggjort den 17. december 2014 på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.
- Niels Fenger og Hanne Kjærulff i Ugeskrift for Retsvæsen 2016 B, side 108: Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år.
- Niels Fenger i Ugeskrift for Retsvæsen 2016 B, side 239: Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker.
- Per Magid i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2016, side 29-30: lagttagelser fra arbejdet som medlem af Procesbevillingsnævnet.
- Henrik Waaben i U 2017B.72/2: Anmeldelse af Kjærulff og Fenger, Appeltilladelser.
- Sofie-Amalie Gregaard Brandt og Cecilie Boel Winther i Ugeskrift for Retsvæsen 2017 B, side 231: Varetægtsfængsling i praksis.
- Sofie-Amalie Gregaard Brandt og Cecilie Boel Winther i Ugeskrift for Retsvæsen 2019 B, side 80: Rejseforbehold i straffesager.



7.2 Litteratur om fri proces

- Holger Kallehauge i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: Nogle bemærkninger om fri proces.
- Frederik Chr. Schydt: Fri proces, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 1992, side 243-323.
- Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup: Civilprocessen, 7. udgave (Karnov Group) 2013, side 778-788.
- Cecilie Maarbjerg Qvist og Louise Falkenberg i Juristen 2010, nr. 4, side 114-120: Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager.
- Astrid Mavrogenis: Fri proces – Retshjælp, (Karnov Group Denmark A/S), 2012.
- Christian Dahlager: Civile retssager, 2. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) 2015, side 58.
- Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Lasse Højlund Christensen og Clement Salung Petersen: Den civile retspleje, 4. udgave (Forlaget Pejus) 2017, side 491 ff.
- Jon Fridrik Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere, 4. udgave (Jurist- og Økonomforbundet Forlag) 2017, side 146, 465, 511, 512, 683, 814, 1168.
- Kommenteret Retsplejelov, 10. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2018, Bind I, side 864-888 (kommentar til §§ 325-336).

Bilag A

Lovgivning af betydning for nævnets virksomhed

Her er en kronologisk oversigt over reformer og større lovændringer af betydning for nævnets virksomhed.

Procesbevillingsnævnet blev etableret pr. 1. januar 1996 og har fra starten haft til opgave at træffe afgørelse vedrørende ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og i straffesager. Fra 2007 har nævnet endvidere været klageinstans i forhold til Civilstyrelsens afslag på fri proces. De to sagstyper behandles i to forskellige afdelinger, dels i en afdeling for appeltilladelser, dels i en afdeling for fri proces. Alle sager bliver forberedt i et sekretariat, der er fælles for de to afdelinger.

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 som nævnt forestået behandlingen af ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og Højesteret i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) blev der gennemført de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 som nævnt tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces). Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appeltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra den 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers krævedes nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningsager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med appeladgang til landsretten. Anke i straffesager til Højesteret kan herefter kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Ved lov nr. 536 af 26. maj 2010 er der med virkning fra den 1. juli 2010 indført hjemmel til at meddele begrænset 3. instansbevilling til Højesteret i både civile sager og straffesager.

Der er i 2014 trådt en række nye regler om appelbegrænsning i civile sager i kraft. Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige

andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Ved lovændringerne er der indført nye regler om civile sagers behandling, som blandt andet betyder ændring af appelgrænsen og andre nye regler om appelbegrænsning i civile sager.

Der er desuden ved flere senere lovændringer indføjet enkelte nye regler om appelbegrænsning – ved appel af rettens afgørelse om anvendelse af domstolens sagsportal, jf. lov nr. 1867 af 29. december 2015 – samt diverse konsekvensrettelser i bestemmelser knyttet til reglerne om appeltilladelse.

Der er med virkning fra 1. april 2016 gennemført en ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven, jf. lov nr. 263 af 16. marts 2016. Ændringen indebærer bl.a., at der er indført en klageadgang til nævnets afdeling for fri proces i disse sager.

Beløbsgrænsen for tiltaltes anke til landsretten af byrettens dom i en straffesag er ved lov nr. 714 af 8. juni 2018 med virkning fra 1. juli 2018 ændret i retsplejelovens § 902, stk. 2, nr. 2, fra 3.000 kr. til 6.000 kr., dette angår alene de såkaldte sumbøder, og bestemmelsen i § 902, stk. 2, nr. 1, er derfor uændret på 20 dagbøder. Efter overgangsreglerne finder ændringen ikke anvendelse på byrettens domme, der er afsagt før lovens ikrafttræden.

Folketinget har vedtaget en ny, helhedsorienteret indsats mod ungdomskriminalitet, som udmøntede sig i lov nr. 1.705 af 27. december 2018, der trådte i kraft den 1. januar 2019. Der er tale om et tæt, præventivt samarbejde på tværs af myndigheder, der skal sætte ind over for børn og unge, der begår kriminalitet. I den forbindelse er der etableret et Ungdomskriminalitetsnævn i hver af landets 12 politikredse, og hvert nævnsmøde ledes af en dommer og består derudover af repræsentanter fra politiet og en fra kommunen. Nævnet behandler sager om børn og unge mellem 10 og 17 år, som har begået personfarlig kriminalitet eller anden kriminalitet, hvor en række øvrige risikofaktorer samtidig er til stede.

I de tilfælde, hvor sådanne typer sager er indbragt for byretten via Ankestyrelsen efter regler herom, vil appel til landsretten kun kunne ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler herfor, jf. servicelovens § 171.

Med virkning fra 1. april 2019 er der etableret et nyt nævn i Procesbevillingsnævnet, nemlig nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser. Det nye nævn, der består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, har til opgave at behandle ansøgninger om appeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

Denne nye ordning er et led i familieretsreformen, som blev implementeret ved lov nr. 1702 af 27. december 2018 om Familieretshuset og lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven. Reformen trådte i kraft den 1. april 2019.

Med etablering af det nye nævn er der samtidig indført en ny appelbegrænsningsregel i retsplejelovens § 453, som vil få meget stor betydning i nævnets nye afdeling.

Efter § 453 kræver anke – eller kære i sager omfattet af forældreansvarslovens kapitel 5 – af familierettens afgørelser til landsretten Procesbevillingsnævnets tilladelse i alle

de tilfælde, hvor Familieretshuset har truffet afgørelse inden indbringelse af sagen for Familieretten.

Desuden gælder de almindelige appelbegrænsningsregler ved siden af i relevant omfang.

Retsplejelovens kapitel 1 a, der regulerer Procesbevillingsnævnets virksomhed, blev i forbindelse med familieretsreformen ændret med virkning fra 1. april 2019 ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af en række love, herunder retsplejeloven.

Der blev ved ændring af kapitel 1 a etableret en helt ny afdeling for behandling af sager om meddelelse af ap-peltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Se herom nærmere afsnittet om det nye nævn, jf. § 23, stk. 2.

Bestemmelsen i § 25, stk. 2, om, at sager i afdelingen for appeltilladelser også afgøres med 3 medlemmer, blev med virkning fra 1. april 2019 ændret således, at disse 3 af nævnets medlemmer er en landsdommer, en byretsdommer og en advokat, og at kompetencen alene angår sager om appeltilladelse til landsretten.

Nævnets forretningsorden er desuden samtidig blevet ændret ved bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019, og forretningsordenen regulerer i nødvendigt omfang de forhold, som lovændringen gav anledning til.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har siden sin etablering ved en fri proces reform med virkning fra 1. januar 2007 haft kompetence bl.a. til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 31, nemlig § 328, jf. § 325, § 329 og godtgørelse efter retsplejelovens § 336 samt siden april 2016 retshjælp efter retshjælpsloven.

Ved implementering af familieretsreformen er der sket en række ændringer i bestemmelsen i § 327 om rettens adgang til at meddele fri proces i en række specifikke sagstyper, og ændringerne medfører, at retternes kompetence til at meddele fri proces i visse sager begrænses med yderligere betingelser. I de tilfælde hvor disse yderligere betingelser ikke er opfyldt, vil kompetencen til at meddele fri proces være hos Civilstyrelsen med klageadgang til Procesbevillingsnævnet.

Derudover er der sket enkelte andre ændringer af reglerne om fri proces.

Procesbevillingsnævnet behandler efter den nugældende færøske retsplejelov ansøgninger om appeltilladelse i færøske sager. Det drejer sig dog næsten udelukkende om ansøgninger om anke eller kære til Højesteret, hvor Retten på Færøerne og Østre Landsret har truffet afgørelse. Årligt behandler Procesbevillingsnævnet samlet set et meget lille antal ansøgninger i færøske sager.

Der er igangsat en lovgivningsproces om ændring af den færøske retsplejelov, hvorunder der bl.a. foreslås regler om begrænsning af appel fra Retten på Færøerne til Østre Landsret i civile sager og straffesager svarende til reglerne i den danske retsplejelov. Det er desuden foreslået, at Procesbevillingsnævnet ved behandlingen af ansøgninger om appeltilladelser efter den færøske retsplejelov skal tiltrædes af en færøsk advokat i stedet for en dansk advokat.

I den førnævnte lovgivningsproces om ændring af den færøske retsplejelov foreslås der indført en klageadgang til Procesbevillingsnævnet for afgørelser om fri proces truffet af Rigsombudsmanden på Færøerne.



Efter de nugældende regler har rigsombudsmanden alene kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager i 1. instans – og kun efter bestemmelsen i § 330 i den færøske retsplejelov. Civilstyrelsen har kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager om appel og ansøgninger efter undtagelsesbestemmelsen i § 331, og der er ikke mulighed for at påklage Civilstyrelsens afgørelser herom.

Efter forslaget får rigsombudsmanden nu også kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces til sager om appel, ligesom rigsombudsmanden får kompetence til at behandle ansøgninger om fri proces både efter den almindelige bestemmelse og undtagelsesbestemmelsen.

Se om reformer og større lovændringer desuden Hanne Kjærulff i "Kommenteret Retsplejelov", 10. udgave, 2018, bind 1, kapitel 1 a, de indledende bemærkninger til kapitlet, afsnit 4, side 58-60, Hanne Kjærulff og Niels Fenger i bogen "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, kapitel 2, afsnit 6, side 26 ff., og nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Bilag B

Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

§ 22

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov og afslag på retshjælp efter lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner.

§ 23

Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. I sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet.

Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24

Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25

Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden (afdelingsformanden) kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat.

§ 26

Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.



§ 27

Såfremt en offentlig myndighed i medfør af § 252, stk. 2, er indtrådt i en sag til fordel for en af sagens parter eller agter at gøre dette, kan myndigheden ved skriftlig erklæring støtte partens ansøgning til Procesbevillingsnævnet.



Bilag C

Bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet

I medfør af § 25 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1.284 af 14. november 2018, fastsættes:

Procesbevillingsnævnet

§ 1

Procesbevillingsnævnet består af 3 afdelinger. Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilgning (appeltilladelse), bortset fra appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse, jf. dog stk. 2 og §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser behandler ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser. Ved behandling af disse ansøgninger består nævnet af 3 medlemmer, en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces behandler klager over afslag på fri proces og afslag på retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer. Ved behandling af klager over afslag på fri proces og afslag på retshjælp består nævnet af 3 medlemmer, en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat, jf. dog §§ 15-16.

Stk. 4. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2

Nævnets formand og afdelingsformænd drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3

Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces eller retshjælp skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan anmode ansøgeren eller klageren om at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Blanketter med vejledning er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Stk. 3. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 4. En ansøgning eller klage, der er sendt med digital post, skal være modtaget i nævnets sekretariat inden udgangen af det døgn, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Dette gælder, også hvor fristen udløber på en lørdag, søndag eller helligdag.

Såfremt en ansøgning eller klage indgives med almindelig post, skal ansøgningen eller klagen dog være modtaget inden kontortids ophør kl. 15.00 på den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Udløber fristen på en lørdag, søndag eller helligdag, skal ansøgningen eller klagen indgivet med almindelig post være modtaget inden kl. 15.00 på den forudgående arbejdsdag. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i øvrigt i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefriste. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces eller retshjælp kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4

Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. I sager vedrørende appeltilladelse underrettes modparten om ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretningen i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden. I sager vedrørende appeltilladelse og sager vedrørende fri proces og retshjælp sker der herudover underretning af den registrerede i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 12–14, jf. dog databeskyttelseslovens §§ 22 og 23. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5

Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstv, uanset om akterne vedrører en ansøgnings-sag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6

Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne senest ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7

Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8

Formanden og afdelingsformanden i de 3 afdelinger kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet. Disse skriftlige retningslinjer fastsættes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed i de 3 respektive afdelinger, dog således at formanden og afdelingsformanden skal være en del af flertallet.

§ 9

I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger i nævnets afdeling for appeltilladelser

§ 10

I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12

I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af formanden med tilslutning fra mindst 2 andre medlemmer, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde i sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten træffes af en underafdeling bestående af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en landsdommer (formand for underafdelingen), en byretsdommer og en advokat. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af ansøgninger i nævnets afdeling for appeltilladelser vedrørende familierettens afgørelser

§ 13

I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Behandling af klager i nævnets afdeling for fri proces

§ 15

I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 16

Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 17

Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 18

Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 19

Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse, fri proces eller retshjælp.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces og retshjælp tillige underretning til Civilstyrelsen. Meddelelse om bevilling af fri proces i verserende retssager gives tillige til den ret, der behandler sagen.

§ 20

Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger.

Stk. 2. Begæring om indsichtsret fra den registrerede i medfør af databeskyttelsesforordningen behandles efter reglerne i forordningens artikel 12 og artikel 15, jf. dog databeskyttelseslovens § 22.

Ændringer

§ 21

Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 22

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. april 2019.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 512 af 22. maj 2018 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet ophæves.

Bilag D

Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af appeltilladelse

Retsplejeloven

Kapitel 16.

Almindelige bestemmelser om procesmåden

§ 148 a.

Borgerlige retssager, sager om forbud eller påbud i en borgerlig sag og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig henvendelse om sagen skal ske på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 3-6.

Stk. 2. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for retten.

Stk. 3. Sager i medfør af udlændingeloven anlægges og behandles ikke på domstolens sagsportal. Betalingspåkrav og indsigelser mod betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, indleveres ikke på domstolens sagsportal, jf. dog stk. 8. Fremkommer der rettidigt indsigelser mod kravet, eller træffer fogedretten afgørelse om genoptagelse, jf. § 477 e, stk. 1 eller 5, og har fordringshaveren anmodet om, at retssagsbehandling indledes uden indlevering af stævning, jf. § 477 b, stk. 4, nr. 3, overgår sagen til behandling på domstolens sagsportal.

Stk. 4. Vurderer retten, at der foreligger særlige forhold, som gør, at en part, skønsmænd m.v. ikke må forventes at kunne anvende domstolens sagsportal, beslutter retten, at den pågældende fritages fra at anvende domstolens sagsportal. Rettens beslutning om fritagelse fra at anvende domstolens sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet.

Stk. 5. Retten kan i øvrigt, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at en sag ikke skal anlægges og behandles eller et processkrift eller et andet dokument ikke skal fremsendes ved anvendelse af domstolens sagsportal.

Stk. 6. Vedkommende retspræsident kan, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at rettens sager eller en del heraf i en nærmere afgrænset periode ikke skal behandles på domstolens sagsportal.

Stk. 7. Beslutninger efter stk. 5 og 6 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 8. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, kære af afgørelser, som træffes af Tinglysningsretten og fogedretten, og kære af afgørelser, som træffes af skifteretten i andre sager end dem, der efter dødsboskiftelovens § 98, ægtefælleskiftelovens § 2, stk. 4, og konkurslovens § 243 behandles efter den borgerlige retspleje, skal indleveres og behandles ved anvendelse af domstolens sagsportal.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolens sagsportal.

Kapitel 23.

Delafgørelser i civile sager

§ 253.

Retten kan bestemme, at forberedelsen eller hovedforhandlingen foreløbig skal begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Retten kan træffe særskilt afgørelse om en del af det krav, som sagen angår. Omfatter sagen flere krav eller spørgsmål, kan retten træffe særskilt afgørelse om et af disse.

Stk. 3. Særskilte afgørelser om modkrav eller krav, over for hvilke der er fremsat modkrav, kan kun fuldbyrdes, hvis retten i afgørelsen har truffet bestemmelse om, at afgørelsen mod eller uden sikkerhedsstillelse skal kunne fuldbyrdes for en del eller i sin helhed. Det samme gælder særskilte afgørelser om et enkelt af sagens spørgsmål, der ikke afslutter rettens behandling af sagen eller et af kravene i sagen.

Stk. 4. De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådantilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde. Hvis tilladelse skal gives til at indbringe en afgørelse for Højesteret som 3. instans, skal sagen desuden angå spørgsmål af principiel karakter, jf. § 371, stk. 1, og § 392, stk. 3. En tilladelse til at indbringe afgørelsen for Højesteret som 3. instans kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 5. Ansøgning om tilladelse efter stk. 4 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. § 371, stk. 2, 2. pkt., og § 392, stk. 4, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.

Kapitel 31.

Retshjælp og fri proces

§ 327.

Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

1. i sager omfattet af § 139, stk. 1, og § 147 e,
2. i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab, ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab og om, hvorvidt parterne er ægtefæller, og i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består, jf. dog stk. 2,
3. til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
4. når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, omfatter ikke:

1. Sager om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset.
2. Sager, der behandles i den forenklede familiesagsproces.
3. Sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller afgørelse efter § 14 eller § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 4. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 389 a, stk. 1, § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af byretten eller af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 334.

Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte takster for salær til beskikkede advokater.

Kapitel 36.

Anke civile sager

§ 368.

Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Domme, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret eller landsret. Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. Anke til landsret sker til den landsret, i hvis

kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 5. Når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Stk. 6. Højesteret påser af egen drift, at betingelserne i stk. 4, jf. stk. 5, for anke til Højesteret er opfyldt. Er betingelserne for anke til Højesteret ikke opfyldt, afviser Højesteret anken ved kendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 4, kan sagen herefter inden den ordinære ankefrists udløb eller, hvis den ordinære ankefrist udløber inden 2 uger, inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning indbringes for landsretten. Indbringes sagen senere, finder § 372, stk. 2, 4.-8. pkt., tilsvarende anvendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 5, fortsættes sagens behandling ved landsretten.

Stk. 7. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 8. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 9. Ved særskilt anke af en bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, finder stk. 4-6 tilsvarende anvendelse.

§ 368 a.

Landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Stk. 2. Hvis landsretten overvejer at afvise en ankesag efter stk. 1, underrettes parterne herom. Parterne kan herefter inden 2 uger efter at have modtaget meddelelsen give retten og den anden part underretning om deres bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.

Stk. 3. Retten træffer ved dom afgørelse om afvisning på det indkomne skriftlige grundlag. Hvor særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i den mundtlige forhandling ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

§ 371.

Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372.

Ankefristen er 4 uger. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning til den ret, hvis dom indankes. Den ret, hvis dom indankes, sender inden 1 uge efter modtagelse af anken sagens dokumenter til ankeinstansen. Anke skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, § 371 eller § 453, stk. 2, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken.

Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37.

Kære civile sager

§ 389.

Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun indbringes uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 2 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 389 a.

Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.

§ 391.

Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog

undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Stk. 4. Domme, hvorved landsretten afviser sagen efter § 368 a, kan indbringes for Højesteret ved kære. Kære kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis særlige grunde taler derfor. Ansøgning om kære tilladelse skal indgives til nævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 392.

Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. En kendelse om afvisning, der afsiges af en landsret efter § 226, stk. 5, kan kæres til Højesteret uden forudgående tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 3. I andre tilfælde kan landsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis kendelsen eller beslutningen er afsagt efter reglerne i § 253, skal der desuden foreligge særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 4. Ansøgning om kære tilladelse efter stk. 1 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 3, 1. og 2. pkt., hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

Stk. 5. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse efter stk. 3 til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen.

§ 392 a.

Kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253, kan kæres til landsretten, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 2. I andre tilfælde kan Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 3. Ansøgning om kære tilladelse efter stk. 1 og 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 2, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 394.

Kærefristen, der regnes fra den dag, afgørelsen er truffet, er 2 uger.

Stk. 2. Kære skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 148 a, stk. 4, § 389, § 389 a, stk. 1, § 391, § 392, § 392 a, stk. 2, eller § 453, stk. 3, jf. stk. 2, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Hvis der er meddelt tilladelse efter § 392, stk. 3, jf. § 253, stk. 4, skal kære ske, inden 4 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Iværksættes kære senere, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 2 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandling af ansøgning om tilladelse til kære efter fristens udløb.

§ 395.

Kære har ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller den ret, hvortil afgørelsen kæres. Det samme gælder ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære efter § 389 a.

Kapitel 42

Kære og anke – familieretlige sager

§ 453.

En dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til anke af en dom efter stk. 1, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter afsigelsen af dommen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse for kendelser, dog således at ansøgningsfristerne i stk. 2 er henholdsvis 2 uger og 6 måneder.

Kapitel 43 a.

Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 475.

Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 4.-8. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b.

Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 i.

Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 4 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kærefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53.

Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584.

Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a.

Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan særskilt kæres. Det samme gælder afgørelser, hvorved det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585.

Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

§ 586.

Kære skal ske inden 4 uger efter, at forretningen er foretaget, eller, hvis forretningen ikke foretages, inden 4 uger efter den afgørelse, som kæres.

Stk. 2. Er der meddelt tilladelse efter § 584, stk. 2 og 3, § 584 a, stk. 2-4, eller § 585, skal kære ske inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 3. Såfremt kæren går ud på ophævelse af auktion over et luftfartøj, der er registreret i en fremmed stat, som har tiltrådt Genèvekonventionen af 19. januar 1948, er fristen dog 6 måneder efter salgsdagen, dersom den kærende som grund for ophævelsen påberåber sig, at reglerne i § 544, stk. 2, ikke har været overholdt.

Stk. 4. Iværksættes kære efter fristens udløb, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 1 år, i auktionssager dog indtil 6 måneder, efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse.

Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Kapitel 82.

Anke til landsretten – straffesager

§ 902.

Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentlig-retlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen.

Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt

1. mere end 20 dagbøder,
2. en bøde på over 6.000 kr.,
3. konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller
4. andre offentligretlige følger.

Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Stk. 4. Afgørelser efter §§ 899 og 900 kan ikke indbringes for højere ret

§ 903.

Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

§ 904.

Ankefristen er 14 dage og regnes fra dommens afsigelse, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis dommen skal forkyndes efter § 219 a, stk. 5, regnes tiltaltes ankefrist fra forkyndelsen.

Stk. 3. Hvis sagen er afgjort efter § 897 og tiltalte ikke var til stede eller gjort bekendt med tidspunktet for dommens afsigelse, regnes tiltaltes ankefrist fra den dag, hvor retten har sendt en udskrift af dommen til tiltalte.

Kapitel 83.

Anke til Højesteret – straffesager

§ 932.

Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter

reglerne i § 904, stk. 2 og 3, og § 904, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse, hvis sagen er behandlet efter § 930 a. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tilla-

§ 933.

Ved iværksættelse af anken til Højesteret finder § 903, stk. 4, § 905, stk. 1 og 3, § 906, § 907, stk. 2-4, § 910, stk. 1 og 2, og § 913 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Anke kan ske under henvisning til de grunde, der er nævnt i § 912, stk. 1, nr. 1-3. Reglen i § 912, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Sager om opløsning af politiske foreninger kan altid indbringes for Højesteret.

Kapitel 85.

Kære til højere ret – straffesager

§ 968 a.

Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973.

Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91.

Sagsomkostninger – straffesager

§ 1013.

Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2 og 3, § 91, stk. 2 og 3, § 92 og § 111, stk. 2 og 3, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Lov nr. 1867 af 29. december 2015 om ændring af retsplejeloven, lov om Domstolsstyrelsen og lov om retsafgifter (Digitalisering af retsprocessen i borgerlige sager, oprettelse af en domsdatabase m.v.):

§ 5

Loven træder i kraft den 1. januar 2016.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på alle sager, som anlægges, appelleres eller henvises efter lovens ikrafttræden. For sager, der er anlagt, appelleret eller henvist før lovens ikrafttræden, finder de hidtil gældende regler anvendelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. § 1, nr. 2, 40, 41 og 47, finder anvendelse på sager, der er anlagt, appelleret eller henvist før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at sager i bestemte retskredse og retsinstanser, som anlægges, appelleres eller henvises i en nærmere fastsat periode efter lovens ikrafttræden, ikke skal anlægges eller behandles på domstolens sagsportal. For disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 5. Sager, som er anlagt før lovens ikrafttræden og appelleres efter lovens ikrafttræden, skal gøres tilgængelige på domstolens sagsportal af den ret, hvis afgørelse appelleres.

Stk. 6. Retten kan beslutte, at en sag, som er anlagt før lovens ikrafttræden eller behandles efter de hidtil gældende regler, jf. stk. 4, 2. pkt., skal behandles efter reglerne i denne lov. Beslutningen kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilkendelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilkendelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet. Kære skal ske, inden 2 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 7. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at alle verserende borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav skal behandles efter reglerne i denne lov.

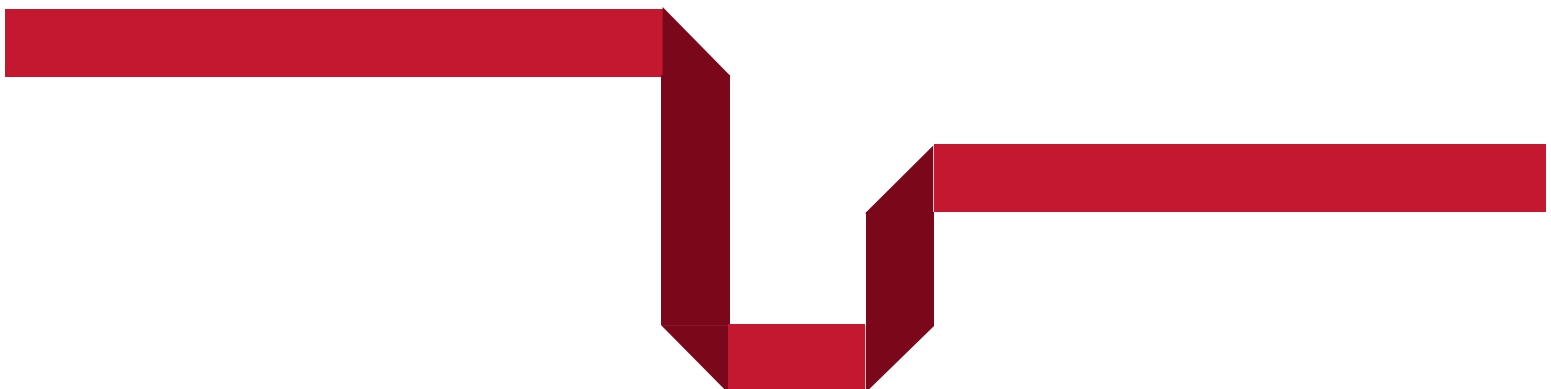


Serviceoven

Kapitel 30

Klage og domstolsprøvelse

§ 171. Byrettens afgørelse kan ikke indbringes for landsretten. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.



Bilag E

Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

Kapitel 31

Retshjælp og fri proces

§ 325.

Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsværges af denne.

§ 326.

De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrullet tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327.

Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

- 1) i sager omfattet af § 139, stk. 1, og § 147 e,
- 2) i sager om forældremyndighed, barnets bopæl, samvær, separation, skilsmisse, omstødelse af ægteskab, ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab og om, hvorvidt parterne er ægtefæller, og i sager mellem ægtefæller om, hvorvidt en separation består, jf. dog stk. 2,
- 3) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
- 4) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 2, omfatter ikke:

- 1) Sager om prøvelse af en afgørelse truffet af Familieretshuset.
- 2) Sager, der behandles i den forenklede familiesagsproces.

3) Sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller afgørelse efter § 14 eller § 17, stk. 2, i forældreansvarsloven.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 4. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1, 3 og 4 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 389 a, stk. 1, § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af byretten eller af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328.

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen behandlet ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, et administrativt nævn eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervsministeren.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lederen, arbejdstageren og skadelidte for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til

- 1) sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller
- 2) sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 kan ikke gives i sager, der behandles i den forenklede familiesagsproces.

Stk. 6. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329.

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330.

Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

§ 332.

Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part

er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333.

For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Der tilkommer ikke en advokat, der er antaget ved en byret, godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334.

Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, tilkommer der ikke den pågældende advokat godtgørelse for rejseudgifter ud over, hvad en advokat, der er antaget ved den pågældende ret, ville være berettiget til, medmindre retten bestemmer andet.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte takster for salær til beskikkede advokater.

§ 335.

Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang



statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336.

Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 6, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 6, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Bilag F

Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016

§ 1

Retshjælp kan ydes til indgivelse og førelse af klagesager mod Danmark for internationale klageorganer, som i henhold til konventioner om beskyttelse af menneskerettigheder, som Danmark har tiltrådt, skal behandle klager fra en person over en krænkelse af vedkommendes rettigheder efter konventionen.

§ 2

Justitsministeren yder efter ansøgning retshjælpen til den person, der har klaget, såfremt der skønnes at være rimelig grund til at føre klagesagen og det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen. Stk. 2. Retshjælpen omfatter alene de omkostninger, som det ikke er muligt at få godtgjort af det internationale klageorgan.

§ 3

Justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor og de i § 2, stk. 1, anførte betingelser er opfyldt, yde retshjælp til juridiske personer.

§ 4

Retshjælpen omfatter godtgørelse fra statskassen af rimelige udgifter til advokat og

øvrige rimelige udgifter, der er nødvendige for førelse af sagen.

Stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan udgifter til andre procesfuldmægtige end advokater godtgøres.

Stk. 3. Retshjælp kan begrænses til visse udgiftsposter. Der kan endvidere fastsættes en beløbsgrænse for godtgørelsen fra statskassen.

Stk. 4. Retshjælp kan tilbagekaldes, når klager ikke længere har rimelig grund til at føre klagesagen. Når retshjælpen tilbagekaldes, ophører virkningerne af retshjælpen.

Stk. 5. I det omfang det internationale klageorgans behandling af en klagesag fortsætter trods klagers død, kan virkningerne af retshjælpen opretholdes.

§ 4 a

Meddeles der afslag på retshjælp efter denne lov, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet, inden 4 uger efter at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 5

Loven træder i kraft den 1. april 2000.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på klager, der indgives til et internationalt klageorgan efter lovens ikrafttræden. Loven finder endvidere anvendelse på klager, der er indgivet før lovens ikrafttræden, men hvor det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen efter lovens ikrafttræden.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bilag G

Bekendtgørelse nr. 1.462 af 11. december 2017 om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, § 326 og § 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, fastsættes:

§ 1

Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af:

1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og

2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 322.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 409.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 56.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2

Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3

Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4

Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2016. Indgives ansøgningen i december 2018 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2017. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5

Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2018.

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2018 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.



Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1671 af 14. december 2016 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2018.



Procesbevillingsnævnet

Store Kongensgade 1-3

1264 København K.

Telefon: 70 10 33 22

www.procesbevillingsnævnet.dk

